

TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN VỀ

GIỚI VÀ MÔI TRƯỜNG TRONG KHU VỰC SÔNG MÊ CÔNG VÀ SALWEEN

Tài liệu hướng dẫn cho nhà đạo tạo trẻ và các tổ chức cộng đồng

Tổ chức Kết nối Xuyên Biên giới
(Weaving Bonds Across Borders - WBAB)

Tài liệu hướng dẫn cho nhà đạo tạo trẻ và các tổ chức cộng đồng:

Tài liệu hướng dẫn về Giới và Môi trường trong khu vực sông Mê Công và Salween

Quản lý, biên tập và chỉnh sửa bởi Sabrina Gyorvary
Biên tập bởi Mai Ja, TS. Jennifer Guo và Nikki Richard
Viết bởi Kajjia, Hseng Luen, Noom Maoyot và Noudsavanh
Thiết kế và bố cục bởi Noom Maoyot
Ảnh bìa: Jai Jai
Biên dịch bởi Nguyễn Ngọc Diệp
Hiệu đính bởi Lâm Thị Kiều Trinh

Xuất bản tháng 03 năm 2022

Thực hiện bởi

Weaving Bonds Across Borders (WBAB)

E-mail: weavingbonds@gmail.com

Website: <http://www.weavingbondsacrossborders.org/>

Facebook page: <https://www.facebook.com/Weavingbonds/>

Do Oxfam và viện Samdhana tài trợ

LỜI CẢM TẠ

Chúng tôi chân thành cảm ơn các cựu thành viên đã tham gia các hoạt động trong thời gian qua. Các bài học và câu chuyện được chia sẻ từ các bạn đã tạo cảm hứng cho chúng tôi thực hiện tài liệu hướng dẫn này.

Xin bày tỏ lời cảm ơn chân thành đến các nhà tài trợ Oxfam Úc và Samdhana, nếu không có sự hỗ trợ của các vị, chúng tôi đã không thể đi đến ngày hôm nay và tài liệu hướng dẫn này cũng sẽ không được ra đời.

Bên cạnh đó, chân thành cảm ơn các thành viên của WBAB, chuyên viên tư vấn Noudsavanh, và các cố vấn Mai Ja (Hiệp hội phụ nữ Kachin, Thái Lan-KWAT), TS. Jennifer Guo (Nghiên cứu về Phụ nữ và Giới, Trường Đại học Chiang Mai) và Nikki Richard - những người đã hỗ trợ và đưa ra các gợi ý cho dự án. Đồng thời cảm ơn Sabrina Gyorvary về các đóng góp quý báu của bà trong việc chỉnh sửa, kiểm tra và góp ý vào tài liệu hướng dẫn này.

Cuối cùng, chúng tôi gửi lời cảm ơn tới những người bạn và các thành viên trong mạng lưới đã luôn ủng hộ các hoạt động của chúng tôi và đóng góp các gợi ý và phản hồi cho dự án.

Tổ chức Kết nối Xuyên Biên giới (WBAB)

*"Tổ chức Kết nối Xuyên Biên giới
Kết nối con người và cộng đồng nhằm tạo ra các mối quan hệ
và liên kết bền chặt "*

MỤC LỤC

Lời cảm tạ	3
Giới thiệu	9
Chuẩn bị hội thảo.....	10
Chương 1: Xây dựng hòa bình.....	26
Tại sao chúng ta cần xây dựng hòa bình?	28
Khởi động và làm quen.....	29
Hoạt động 1.1: Câu chuyện của tôi và của bạn.....	30
Hoạt động 1.2: Hoa bản sắc	31
Hoạt động 1.3: Cây mâu thuẫn	32
Hòa bình là gì?	33
Xây dựng hòa bình là gì?	34
Chuyển đổi mâu thuẫn là gì?	35
Hoạt động tùy chọn: Xây dựng tình đoàn kết	38
CHƯƠNG 2: Con người, môi trường và phát triển.....	42
Hoạt động 2.1: Môi trường và Phát triển có ý nghĩa gì đối với bạn?	44
Môi trường.....	44
Phát triển	45

Phát triển Bền vững	46
Hoạt động 2.2: Hiểu về các mục tiêu phát triển bền vững	47
Hoạt động 2.3: Mẹ Thiên nhiên đang nói điều gì với chúng ta?	48
Hoạt động 2.4: Chuyện gì đang xảy ra đối với quyền môi trường trong khu vực?	49
Hoạt động 2.5: Môi trường trong cộng đồng tôi	51
Quyền con người và Môi trường.....	52
Phát triển Bền vững thông qua Quyền con người	52
Hoạt động 2.6: Check-in.....	54
Chương 3: Giới và Môi trường	55
Hoạt động 3.1: Phân biệt “giới tính” và “giới”	57
Hoạt động chính	57
Giới tính so với Giới	59
Hoạt động 3.2: Nữ quyền là gì?	61
Nữ quyền.....	62
Giới trong bối cảnh Tài nguyên thiên nhiên.....	64
Hoạt động 3.3: Giới, quản lý và tiếp cận tài nguyên	64
Hoạt động 3.4: Những câu chuyện về Phụ nữ và Môi trường	69
Những câu chuyện về Phụ nữ và Môi trường	70
Luật, Hiệp ước và Diễn đàn quốc tế về Phụ nữ và Môi trường	75
Chương 4: Quản trị nước, quyền đất đai và giới	78
Phụ nữ trong Quản trị Nước	80
Quyền Đất đai của Phụ nữ	80
Hoạt động 4.1: Ai kiểm soát tài nguyên?	81
Hoạt động 4.2: Phụ nữ và dòng sông.....	83
Quản trị nước xuyên biên giới là gì?	83
Lập bản đồ sông: Nam giới và phụ nữ kiểm soát các tài nguyên sông như thế nào ?	83
Hoạt động 4.3: Phụ nữ và phim ảnh.....	86

Hoạt động 4.4: Để tiếng nói của chúng ta được lắng nghe	87
Hoạt động 4.5: Quản lý rủi ro	91
Chương 5: Trở thành một tập huấn/điều phối viên và một nhà lãnh đạo cộng đồng	93
Phiên sáng	95
Lên kế hoạch	95
Trình bày.....	96
Phiên trưa	97
Dự án cộng đồng do cựu thành viên thực hiện: Bạn muốn thay đổi điều gì trong cộng đồng mình?.....	97
Cách viết đề xuất dự án.....	98
Hãy phát triển Đề xuất riêng của chúng ta	99
Đánh giá và Theo dõi	100
Tài liệu bổ sung cho hội thảo/tập huấn	102
Mẫu về Chương trình Hội thảo	102
Ví dụ về Biểu mẫu Đánh giá.....	103
Các tệp mẫu khác để thực hiện hội thảo	105
Ủy ban Thế giới về Đập (WCD)	106
Tài liệu tham khảo	109

GIỚI THIỆU

Tài liệu hướng dẫn về Giới và Môi trường trong khu vực sông Mê Công và Salween được thực hiện dựa trên kinh nghiệm thực tiễn làm việc với phụ nữ và cộng đồng trong khu vực. Chúng tôi hy vọng tài liệu hướng dẫn này sẽ giúp những nhà đào tạo trẻ mong muốn áp dụng như một công cụ học tập và tham gia cùng với cộng đồng nhằm phát huy tiếng nói của phụ nữ và quyền lợi của người dân bản địa đối với tài nguyên thiên nhiên.

Chúng tôi mong rằng các phương pháp học tập tương tác được giới thiệu trong Tài liệu sẽ là những công cụ hữu ích để cùng nhau học tập thông qua phương pháp kể chuyện và chia sẻ kinh nghiệm.

Cuối cùng, chúng tôi hy vọng Tài liệu sẽ cung cấp một môi trường học tập cho tất cả mọi người, đặc biệt là phụ nữ và thanh niên, có thể bày tỏ quan điểm và đóng góp một cách tích cực và hỗ trợ lẫn nhau. Thông qua các kết nối chung, chúng ta có thể cùng nhau tạo ra thay đổi tích cực, thúc đẩy công bằng và bình đẳng trong cộng đồng và trong khu vực.

Tài liệu này bao gồm 05 chương:

- *Chương 1: Xây dựng hòa bình*
- *Chương 2: Con người, Môi trường và Phát triển*
- *Chương 3: Giới và Môi trường*
- *Chương 4: Quản trị tài nguyên nước, Quyền Đất đai và Giới*
- *Chương 5: Trở thành một Tập huấn/Điều phối viên và Nhà lãnh đạo Cộng đồng*

Tài liệu này được phát triển dựa trên kinh nghiệm của WBAB từ việc thực hiện các hoạt động, hội thảo và chương trình tập huấn cho phụ nữ từ các cộng đồng khác nhau trong khu vực, thông qua các đóng góp và gợi ý từ các cựu thành viên, những người bạn, đối tác và mạng lưới có nhiều kinh nghiệm làm việc với cộng đồng về giới và môi trường.

Do đây là một công cụ học tập, các bạn có thể tự do chỉnh sửa bất kỳ ý tưởng và hoạt động nào trong tài liệu này để tạo ra chương trình riêng phù hợp với thanh niên địa phương.

Chúng tôi rất sẵn lòng lắng nghe phản hồi từ các bạn sau khi thực hành tài liệu hướng dẫn này!

CHUẨN BỊ HỘI THẢO

Các bước chính trong chuẩn bị một hội thảo phụ thuộc vào thời lượng của hội thảo, số lượng người tham dự và nguồn nhân lực sẵn có. Tuy nhiên, theo kinh nghiệm của chúng tôi, việc tổ chức hội thảo có thể chia làm ba bước chính: **chuẩn bị, thực hiện** và **đánh giá**. Các bước thực hiện này giúp chúng ta lên kế hoạch tổ chức hội thảo và luôn có thể chỉnh sửa tùy theo tình huống.

GIAI ĐOẠN CHUẨN BỊ

Giai đoạn này bao gồm: xác định chủ đề và mục tiêu của hội thảo, tổ chức nguồn nhân lực, tuyển người tham dự, xác định thời gian cho hội thảo, xác định địa điểm tổ chức và tham quan thực tế, và lên kế hoạch tài chính.

1. Xác định chủ đề và mục tiêu hội thảo

Bước đầu tiên là xác định chủ đề và mục tiêu của hội thảo. Đây là bước quan trọng nhằm đảm bảo đạt được các mục tiêu đề ra. Xác định mục tiêu của hội thảo bằng cách trả lời các câu hỏi sau:

- *Vì sao cần tổ chức hội thảo?*
- *Bạn mong muốn đạt được điều gì?*

CHUẨN BỊ HỘI THẢO

GIAI ĐOẠN CHUẨN BỊ

- [Xác định chủ đề và mục tiêu hội thảo](#)
- [Xây dựng nguồn nhân lực](#)
- [Tuyển thành viên tham dự](#)
- [Sắp xếp thời gian tổ chức hội thảo](#)
- [Địa điểm tổ chức và thực địa](#)
- [Lên kế hoạch tài chính](#)

GIAI ĐOẠN THỰC HIỆN

- [Mục tiêu hội thảo](#)
- [Bảo mật kỹ thuật số](#)
- [Bình đẳng giới](#)
- [Bảo vệ trẻ em](#)
- [Sự hòa nhập của người khuyết tật](#)
- [Lớp tiếng Anh dư bị](#)
- [Các nguyên tắc chung](#)
- [Dụng cụ dùng trong hội thảo](#)
- [Hội thảo/hoạt động nhỏ](#)

GIAI ĐOẠN ĐÁNH GIÁ

- [Phản hồi của học viên](#)

2. Xây dựng nguồn nhân lực

Lên kế hoạch phân chia nhân lực rõ ràng, ví dụ như xây dựng và gửi đơn đăng ký, liên hệ các đối tác, gửi thư mời đến các giảng viên, sắp xếp công việc hậu cần, tài chính, và đảm bảo hội trường hội thảo an toàn và thoải mái.

Bên cạnh làm việc theo nhóm, bạn cũng có thể nhờ hỗ trợ từ các đối tác trong khu vực, chẳng hạn như hỗ trợ tài chính, khách mời giảng dạy và thuyết trình, hỗ trợ thực địa, v.v.

3. Tuyển thành viên tham dự

Trước khi sắp xếp một hội thảo, điều quan trọng là có ý tưởng rõ ràng về đối tượng nào sẽ được hưởng lợi từ các hoạt động. Đối tượng được chọn là yếu tố quan trọng để đạt được mục tiêu của hội thảo. Sau khi xác định được nhóm mục tiêu chính, bạn có thể xây dựng đơn đăng ký để tuyển thành viên.

3.1 Đơn đăng ký

Gợi ý cho các mục trong đơn đăng ký:

- Thông tin tổ chức
 - Bối cảnh tổ chức
 - Mô tả chương trình
 - Chủ đề và mục tiêu của hội thảo
 - Đối tượng tham gia và tiêu chí lựa chọn
 - Thời gian và địa điểm
 - Thời hạn nộp hồ sơ
- Thông tin của ứng viên
 - Thông tin chung như tên, quốc tịch và thông tin liên hệ. Để tránh phân biệt đối xử, các thông tin như giới tính, tuổi và tôn giáo có thể chọn đặt tùy chọn.
 - Các câu hỏi thảo luận nhằm đánh giá quan điểm, kinh nghiệm và động lực tham gia hội thảo của ứng viên.
- Đảm bảo yêu cầu ứng viên làm rõ nếu có bất kỳ dị ứng, hạn chế về chế độ ăn uống, các vấn đề sức khỏe hoặc các tình trạng tiềm ẩn cần điều trị đặc biệt.
- Bạn có thể chọn dịch đơn đăng ký ra các ngôn ngữ liên quan và/hoặc cho phép ứng viên điền đơn bằng ngôn ngữ địa phương

- o Để tạo đơn đăng ký trực tuyến, chúng tôi đề xuất 02 nền tảng: [Google Form](#) và [Microsoft Forms](#).

Gợi ý thông báo ứng tuyển như sau:

- o Thông báo nên được thực hiện trước ít nhất 03 tháng để có thời gian cho quá trình tuyển chọn và để học viên có đủ thời gian chuẩn bị các giấy tờ, chẳng hạn như hộ chiếu và thị thực nếu tập huấn diễn ra ở nước ngoài.
- o Đảm bảo quảng bá hội thảo tiếp cận được với tất cả các nhóm đối tượng. Ưu tiên hàng đầu cho người khuyết tật và những người ở vùng nông thôn xa xôi đang trực tiếp đối mặt với các vấn đề môi trường. In đơn đăng ký và gửi theo đường bưu điện là một cách tiếp cận hiệu quả tới các khu vực vùng sâu, vùng xa và hạn chế về kết nối internet.
- o Đơn đăng ký nên cung cấp các kênh liên lạc bổ sung cho những ứng viên không tiếp cận được các nền tảng phổ biến như Gmail và Facebook. Ví dụ, sử dụng WeChat sẽ hỗ trợ liên lạc với các ứng viên tiềm năng từ Trung Quốc, và các nền tảng an toàn như [Signal](#) và [Protonmail](#) có thể được sử dụng để đảm bảo an ninh cho các ứng viên từ các khu vực nhạy cảm về chính trị.
- o Bạn có thể chia sẻ đơn đăng ký qua trang web của tổ chức hoặc qua nền tảng mạng xã hội. Thêm vào đó, bạn có thể mời các thành viên và đối tác trong mạng lưới của tổ chức chia sẻ thông tin rộng rãi.
- o Để quảng bá hội thảo trên nền tảng trực tuyến, bạn có thể tạo một bài đăng trên mạng xã hội có chứa liên kết đến đơn đăng ký.

3.2 Tiêu chí lựa chọn

Trong việc tổ chức hội thảo cho các nhóm người và cộng đồng yếu thế ở các nước trong khu vực sông Mê Công, chúng ta cần nắm rõ nhóm đối tượng mong muốn ứng tuyển. Nhìn chung, các tổ chức đều có các quy tắc riêng trong tuyển học viên như trình độ học vấn, trình độ tiếng Anh, các kinh nghiệm làm việc liên quan, v.v. Tuy nhiên, để tuyển thành viên từ các cộng đồng bản địa, dân tộc thiểu số và các cộng đồng yếu thế, chúng ta cần lưu ý rằng có thể họ không có các cơ hội bình đẳng như những người thuộc vùng đô thị do vị trí địa lý và mức độ tiếp cận giáo dục. Chính vì vậy, khi tuyển thành viên tham dự, đảm bảo rằng không chỉ nhìn vào trình độ học vấn, khả năng tiếng Anh và kinh nghiệm làm việc chuyên nghiệp của họ. Thay vào đó, ban tổ chức nên cân nhắc đến kinh nghiệm sống của ứng viên, sự cống hiến cho cộng đồng của họ cũng như động lực và sự quan tâm cá nhân đến hội thảo. Chúng tôi đề xuất nên dành ưu tiên hàng đầu

cho các ứng viên có ít cơ hội hơn và đến từ cộng đồng chịu ảnh hưởng trực tiếp bởi các vấn đề công bằng môi trường và nhân quyền.

Để tuyển thành viên, tập huấn viên hoặc ban tổ chức nên làm rõ các tiêu chí mong muốn từ ứng viên. Các ví dụ cho tiêu chí tuyển chọn có thể bao gồm thanh niên bản địa hoặc dân tộc thiểu số sống ở vùng nông thôn và chưa bao giờ có cơ hội tham gia các khóa tập huấn tại địa phương hoặc trong khu vực, thanh niên sống ở lưu vực sông Mê Công hoặc sông Salween có cộng đồng đang đối mặt với các vấn đề công bằng môi trường và nhân quyền ở độ tuổi 18-30, v.v.

Điều quan trọng không kém là thảo luận với nhóm của bạn về số lượng thành viên sẽ được chấp nhận tham gia mỗi hội thảo, sự đa dạng về giới và sắc tộc, cũng như thời lượng hội thảo.

3.2.1 Ứng tuyển trực tiếp

Việc nhận hồ sơ trực tiếp từ chính người nộp đơn sẽ giúp chúng ta biết thêm nhiều cá nhân, tổ chức và/hoặc các đối tác nhằm hình thành các liên kết mới. Sau khi ban tổ chức nhận hồ sơ ứng tuyển, cần thiết xem xét kỹ từng đơn tham dự để xem mức độ quan tâm và động lực của mỗi cá nhân tham dự hội thảo. Để lựa chọn được “ứng viên phù hợp”, bạn có thể xem xét các chính sách và sứ mệnh của tổ chức nhằm đảm bảo bạn đang tiếp cận đúng nhóm mục tiêu của mình. Chúng tôi cung cấp một vài ví dụ trong mục Tiêu chí lựa chọn ứng viên bên dưới.

3.2.2 Ứng viên được đề cử từ các đối tác

Bạn có thể yêu cầu các đối tác hoặc các nhóm địa phương đề cử các ứng viên phù hợp cho hội thảo, do họ có thể có mối liên kết chặt chẽ với thanh niên và cộng đồng địa phương, và có thể giúp bạn phổ biến thông tin ở cấp làng/xã và trực tiếp tiếp cận các ứng viên để giúp họ điền đơn đăng ký. Ở một số nước, các ứng viên thường không thể truy cập internet và không có máy tính riêng. Trong trường hợp này, các đối tác địa phương có thể phát bản in của đơn đăng ký tới các thanh niên quan tâm đến hội thảo, do đó đóng một vai trò quan trọng trong quá trình tuyển thành viên.

3.3 Phỏng vấn ứng viên

Ban tổ chức có thể lựa chọn phỏng vấn trực tiếp hoặc trực tuyến. Bằng cách phỏng vấn, ban tổ chức không chỉ biết về các ứng viên thông qua đơn ứng tuyển, mà còn có thể tìm hiểu thêm về họ thông qua các cuộc trò chuyện sâu. Các cuộc phỏng vấn sẽ giúp ban tổ chức tìm hiểu về lý lịch của ứng viên, động cơ cá nhân và sự cam kết của họ. Ban tổ chức nên hỏi ứng viên về cách thuận tiện nhất để tiến hành phỏng vấn. Trong một số trường hợp, ứng viên có thể không muốn lộ mặt trực tuyến vì lý do bảo mật, vì vậy ban tổ chức nên tôn trọng sự lựa chọn và

bảo vệ quyền lợi của họ. Khi tiến hành phỏng vấn, điều quan trọng là phải xem xét các tiêu chí lựa chọn.

4. Sắp xếp thời gian tổ chức hội thảo

Thời lượng hội thảo:

Đảm bảo phù hợp mục tiêu hội thảo với thời lượng hội thảo.

Các gợi ý chọn ngày cho hội thảo:

Thảo luận với nhóm của bạn để chọn ngày phù hợp tổ chức hội thảo. Các gợi ý bao gồm:

- Vào các ngày nghỉ của học sinh/sinh viên để họ có cơ hội tham gia.
- Vào mùa khô thay vì mùa mưa để việc di chuyển tới hội thảo của học viên được dễ dàng và thuận lợi hơn.
- Tránh tổ chức hội thảo trực tuyến vào mùa mưa vì thời tiết xấu đôi khi gây ra mất điện và sự cố internet.

Ban tổ chức nên cân nhắc đến sự an toàn của học viên khi di chuyển đến tham gia hội thảo, vì những người khuyết tật hoặc/và những người không có người quen ở thủ đô hoặc chưa bao giờ đi nước ngoài có thể cần hỗ trợ đặc biệt.

5. Địa điểm tổ chức và thực địa

5.1 Địa điểm tổ chức

Các hoạt động trong tài liệu hướng dẫn này cần diện tích lớn và không gian ngoài trời. Tuy nhiên, điều này còn phụ thuộc vào các hội trường sẵn có.

Một số điểm cần lưu ý:

- Địa điểm tổ chức nên ở khu vực yên tĩnh, không có tiếng ồn từ bên ngoài.
- Chúng tôi khuyên bạn nên tổ chức hội thảo ở trong hoặc gần một cộng đồng để các học viên có thể trải nghiệm thiên nhiên và lối sống của người dân địa phương.
- Nếu có thể, sẽ rất tốt nếu hỗ trợ nền kinh tế địa phương bằng cách thuê người dân bản địa cung cấp thức ăn từ trang trại của họ và chuẩn bị thức ăn cho học viên.
- Dễ dàng di chuyển tới hội trường hội thảo và tới bệnh viện trong trường hợp khẩn cấp hoặc có người bị bệnh.

- Chọn một cộng đồng có kinh nghiệm và thoải mái trong việc đón tiếp các nhóm bên ngoài và sắp xếp chỗ ở.

5.2 Thực địa

Đối với việc học bên ngoài hoặc các chuyến đi thực tế, chọn địa điểm phù hợp với chủ đề của buổi tập huấn. Địa điểm tham quan không nên quá xa địa điểm tập huấn để việc di chuyển không gây mệt mỏi cho học viên.

Ví dụ, nếu hội thảo tập trung vào vấn đề khai thác, bạn có thể tạo cơ hội cho học viên học tập từ một cộng đồng bị ảnh hưởng trực tiếp từ việc khai thác.

Cần phải xin phép trước khi đến thăm một cộng đồng. Để xin phép, bạn có thể gọi hoặc gửi thư cho người đứng đầu cộng đồng. Khi có thể, tốt nhất nên đến thăm cộng đồng trực tiếp để gặp người đứng đầu và sắp xếp công việc hậu cần cho chuyến đi. Hãy đảm bảo sắp xếp thời gian hợp lý và cân nhắc kỹ lưỡng sự an toàn của học viên và cộng đồng.

6. Lên kế hoạch tài chính

Chúng tôi khuyên bạn nên chuẩn bị ngân sách ít nhất 2-3 tháng trước khi diễn ra hội thảo. Khi soạn thảo ngân sách, vui lòng xem xét các thông tin sau để chuẩn bị báo cáo tài chính tốt hơn:

- Chi phí thuê hội trường
- Chỗ ở cho học viên và tập huấn viên
- Thức ăn
- Di chuyển
- Vật liệu
- Phụ cấp cho tập huấn viên
- Chi phí dịch thuật
- Chi phí thị thực cho học viên
- Bảo hiểm du lịch

Hãy đảm bảo đủ ngân sách cho bảo hiểm du lịch của người tham gia vì sẽ rất hữu ích và quan trọng trong trường hợp xảy ra tai nạn hoặc bệnh tật.

GIAI ĐOẠN TRIỂN KHAI

Giai đoạn triển khai được đề cập trong các chương 1-5 của tài liệu. Để bắt đầu, vui lòng cân nhắc các điểm sau:

1. Mục tiêu của hội thảo

Để đảm bảo học viên hiểu rõ ý tưởng đằng sau hội thảo, điều phối viên nên thông tin đến họ về mục tiêu của hội thảo, cả tổng thể và từng phiên. Ví dụ, mục tiêu của hội thảo có thể là giúp thanh niên hiểu về quyền công dân của họ, tìm hiểu về giới và sự cùng tồn tại một cách đa dạng, thúc đẩy vai trò lãnh đạo và trao đổi thông tin và kiến thức, hoặc để phá bỏ những định kiến và rào cản để cùng nhau xây dựng tương lai của thanh niên trong khu vực.

2. Bảo mật kỹ thuật số

Do những người có liên quan đến hội thảo sẽ cần liên tục trao đổi với nhau trước, trong và sau hội thảo, điều quan trọng là phải giải quyết rõ ràng mọi lo ngại về quyền riêng tư và bảo mật khi bạn làm việc với nhà tài trợ, tập huấn viên, nhóm tổ chức và người tham dự hội thảo. Điều này đặc biệt quan trọng khi tổ chức cho những người đến từ các quốc gia khác nhau với những nhạy cảm chính trị riêng.

Các lưu ý cơ bản sau áp dụng cho mọi đối tượng và nên được áp dụng cẩn thận:

- Nhận thức được kênh liên lạc nào nên được sử dụng (email, Facebook, We Chat, hoặc các kênh khác) và xem xét mọi rủi ro tiềm ẩn đối với những người bạn đang giao tiếp. Trước tiên, đảm bảo hỏi ý kiến học viên của mỗi quốc gia xem họ muốn sử dụng kênh nào để giao tiếp.
- Không nên giao mật khẩu của bạn cho bất cứ ai truy cập vào máy tính, máy tính xách tay, điện thoại, email, v.v. của bạn.
- Cố gắng để máy tính, máy tính xách tay và/hoặc điện thoại của bạn không bị nhiễm vi-rút. Thường xuyên dọn dẹp các thiết bị và cập nhật phần mềm chống vi-rút và tường lửa.
- Không làm việc với các thông tin nhạy cảm trên các máy tính hoặc thông qua kết nối internet công cộng. Bất kỳ tệp nào được mở hoặc văn bản được đọc trên internet có thể được bên thứ ba truy cập dễ dàng và điều này có thể dẫn đến nguy hại.

- Chỉ tải các tệp quan trọng để xem trong một môi trường trực tuyến an toàn. Luôn sao lưu thông tin của bạn trên đám mây hoặc thẻ USB.
- Bảo mật mật khẩu và quyền truy cập vào các tệp sao lưu của bạn.
- Nếu phải truy cập email hoặc làm việc bằng máy tính công cộng trong quán cà phê hoặc thư viện, không để máy tính lưu mật khẩu của bạn và đảm bảo xóa hết dữ liệu duyệt web và mật khẩu trước khi rời đi.
- Trong hội thảo, cần thông tin đến học viên về bảo mật kỹ thuật số. Ví dụ, hỏi ý kiến học viên xem họ có cảm thấy an toàn khi xuất hiện trong các bức ảnh trên mạng xã hội, hay liệu có thể sử dụng tên thật của họ trên trang web của tổ chức hoặc trên Facebook.
- Thường xuyên đánh giá tình hình xung quanh nhằm đảm bảo an toàn và an ninh. Nếu có vấn đề gì xảy ra, thảo luận vấn đề với nhóm của bạn.

3. Bình đẳng giới

Quấy rối tình dục được định nghĩa là những hành vi có tính chất tình dục không được chấp thuận, các yêu cầu về tình dục và các hành vi bằng lời nói hoặc cơ thể khác mang tính chất tình dục. Quấy rối tình dục xảy ra khi:

- Việc tuân theo hành vi đó được thực hiện (một cách trực tiếp hay gián tiếp) như một điều khoản hay điều kiện về sự tham gia hoặc việc làm của cá nhân.
- Việc tuân theo hoặc từ chối hành vi đó được sử dụng làm cơ sở cho các quyết định tuyển dụng hay các cơ hội khác ảnh hưởng đến cá nhân.
- Hành vi đó là mục tiêu hoặc tác động của việc tạo ra một môi trường làm việc đáng sợ, công kích hoặc xúc phạm.

Bất kỳ nhân viên hoặc học viên nào cảm thấy là mình nạn nhân của quấy rối tình dục hoặc các hành vi tình dục không phù hợp nên được khuyến khích gửi khiếu nại trực tiếp đến ban tổ chức hội thảo. Đảm bảo cho mọi người biết rằng các khiếu nại sẽ được xử lý một cách an toàn và bảo mật. Các khiếu nại phải được điều tra kịp thời và có hành động thích hợp đối với người vi phạm.

Các đề xuất nhằm xây dựng cơ hội bình đẳng:

- Để thanh niên tham gia thảo luận về các mối quan hệ lành mạnh, bình đẳng và dạy họ giải quyết mâu thuẫn một cách tôn trọng và không bạo lực.

- Khuyến khích phụ nữ và thanh niên khám phá các tác động của các đặc tính truyền thống về giới.
- Cung cấp các cơ hội như nhau bất kể giới tính hay chủng tộc.
- Hỗ trợ phụ nữ trẻ tiếp cận các cơ hội.
- Tăng cường sự tiếp cận của phụ nữ tới các cơ hội phát triển và thăng tiến trong sự nghiệp.
- Nghiêm cấm phân biệt đối xử người thuộc cộng đồng LGBT.

4. Bảo vệ trẻ em

Khi làm việc với thanh niên, điều quan trọng là phải đảm bảo tất cả các trẻ em hoặc thanh niên được an toàn khi tham gia hội thảo. Tất cả các cá nhân kết nối với bạn, bao gồm nhân viên, thực tập sinh, thành viên hội đồng, sinh viên và cựu thành viên phải tuân thủ các chính sách bảo vệ trẻ em như sau:

- Đối xử tôn trọng với tất cả trẻ em không phân biệt chủng tộc, màu da, giới tính, ngôn ngữ, tôn giáo, quan điểm, quốc tịch, dân tộc, nguồn gốc xã hội, tài sản, khuyết tật hay các tình trạng khác.
- Trước khi chụp ảnh hay quay phim trẻ em, phải nhận được sự đồng ý từ trẻ em và người bảo hộ hoặc ba mẹ, đảm bảo họ biết được các hình ảnh sẽ được sử dụng như thế nào.
- Đánh giá và nỗ lực tuân thủ các truyền thống bản địa.
- Đảm bảo các hình ảnh của trẻ em được phác họa một cách trang nghiêm và tôn trọng, chú ý cách ăn mặc và tạo dáng phù hợp và không thể hiện chúng theo cách phục tùng hoặc dễ bị tổn thương.
- Tên tệp hình ảnh chỉ sử dụng tên của trẻ em và chỉ sử dụng tên một tỉnh hoặc một khu vực.
- Không sử dụng ngôn ngữ hoặc hành động không phù hợp, quấy rối, lạm dụng, kích dục, cố tình làm nhục hoặc không phù hợp về văn hóa đối với trẻ em.
- Không lôi kéo trẻ em tham gia vào bất kỳ hình thức hoạt động hoặc hành vi nào liên quan đến tình dục, bao gồm cả việc trả tiền cho các dịch vụ hoặc hành vi tình dục.

- Đảm bảo bất cứ khi nào có thể, nhân viên không ở một mình cùng với trẻ em bằng cách có sự hiện diện của người lớn khác khi làm việc gần với trẻ em.
- Không ngủ gần trẻ em không có sự giám sát trừ trường hợp thực sự cần thiết (không bao gồm con của bạn hoặc khi bạn đóng vai trò là người giám hộ).
- Không đến thăm nhà của trẻ một mình hoặc mời trẻ đến nhà hoặc nơi ở của bạn mà không có người đi kèm, trừ trường hợp chúng có nguy cơ gặp tai nạn hoặc tổn hại.
- Không bế, hôn, âu yếm, vuốt ve hoặc chạm vào trẻ theo cách không đúng đắn.
- Tránh những tiếp xúc cơ thể không phù hợp với trẻ em như tham gia vào các trò chơi thể chất thô bạo.
- Không sử dụng máy tính, điện thoại, video và máy ảnh để bóc lột hoặc quấy rối trẻ em hoặc truy cập vào nội dung khiêu dâm trẻ em.
- Không dung túng hoặc tham gia bất cứ hoạt động phi pháp, nguy hiểm hay lạm dụng nào liên quan đến trẻ em.

4.1 Bóc lột trẻ em

- Không lạm dụng chức vụ nhằm cung cấp hỗ trợ chuyên môn, hoặc đối xử ưu đãi, tặng quà hoặc tiền cho trẻ em hoặc người có liên quan đến trẻ dưới bất kỳ hình thức nào nhằm gạ gẫm hoặc lợi dụng tình dục từ trẻ.
- Không thuê trẻ em làm việc nhà hoặc các công việc khác không phù hợp với lứa tuổi hoặc giai đoạn phát triển của trẻ. Điều này làm cản trở thời gian học tập và vui chơi của trẻ hoặc khiến trẻ có nguy cơ gặp tai nạn.

4.2 Đánh giá rủi ro

- Khi quản lý các trường hợp được xác định hoặc nghi ngờ lạm dụng trẻ em, đặt trẻ lên vị trí ưu tiên hàng đầu.
- Báo cáo ngay những lo ngại hoặc cáo buộc liên quan đến bóc lột và lạm dụng trẻ em và các trường hợp không tuân thủ theo chính sách theo quy trình của tổ chức bạn. Tất cả các trường hợp lạm dụng phải được xử lý bí mật, đảm bảo không làm hại đến nạn nhân hay người báo cáo lạm dụng.
- Báo cáo ngay những lo ngại liên quan đến trẻ em gái có thể bị lạm dụng tình dục (ví dụ: ép buộc kết hôn, v.v.).

- Gọi ngay cho cơ quan bảo vệ trẻ em và cảnh sát địa phương, tuân theo chính sách và các quy trình của địa phương khi xảy ra tình trạng lạm dụng trẻ em.
- Nếu một trong những nhân viên của bạn làm trái chính sách một cách phạm pháp và vi phạm nghiêm trọng quyền trẻ em hoặc trái với các nguyên tắc và tiêu chuẩn trong tài liệu này, dù có liên quan đến công việc hay không, bạn phải thực hiện ngay các biện pháp kỷ luật và bất kỳ hành động nào khác phù hợp với hoàn cảnh. Điều này có thể hiểu là hành động kỷ luật bao gồm cả việc chấm dứt hợp đồng.

5. Sự hòa nhập của người khuyết tật

Hãy đảm bảo đơn đăng ký và các thông tin liên quan có thể được tiếp cận và chào đón những người trẻ khuyết tật. Đảm bảo rằng trong mọi môi trường như văn phòng, hội trường tập huấn, các địa điểm của dự án và phòng họp, người khuyết tật có thể tiếp cận được dễ dàng. Hỗ trợ người khuyết tật trong tất cả các giai đoạn của hội thảo và trao cho họ cơ hội tham gia bình đẳng như những người khác.

Chúng tôi cũng khuyên bạn nên áp dụng chính sách dành cho người khuyết tật được liệt kê bên dưới.

5.1 Nhận thức

- Đảm bảo nhân viên và các đối tác nhận thức được các nguyên tắc phát triển hòa nhập của người khuyết tật và các nguyên tắc này phù hợp như thế nào đối với phương pháp tiếp cận dựa trên quyền lợi. Đồng thời, đánh giá và giải quyết các nhu cầu xây dựng năng lực của họ một cách liên tục.
- Đảm bảo nhân viên có đủ kiến thức và năng lực áp dụng các chiến lược thực tế nhằm thúc đẩy sự hòa nhập của người khuyết tật, bao gồm kiến thức về thái độ và niềm tin của người dân địa phương về người khuyết tật và những từ ngữ hay thuật ngữ địa phương dùng để chỉ tình trạng khuyết tật.
- Tìm kiếm cơ hội nâng cao nhận thức của cộng đồng về người khuyết tật trong các hoạt động, vừa để hiểu bối cảnh khuyết tật tại địa phương và các tác động của khuyết tật, vừa thúc đẩy thay đổi thái độ tiêu cực và kỳ thị đối với người khuyết tật.

5.2 Tiếp cận bình đẳng

- Xem xét các loại rào cản khác nhau đối với việc hòa nhập của người khuyết tật (môi trường, thái độ, thể chế và giao tiếp) có liên quan trong lĩnh vực của chương trình và tìm cách giải quyết những rào cản này.
- Đảm bảo sự tham gia của người khuyết tật ở các cấp độ và lĩnh vực hoạt động khác nhau là có ý nghĩa.
- Tổ chức các hoạt động hội thảo hay tập huấn về người khuyết tật và sự hòa nhập cho nhân viên, đối tác, cựu thành viên và thành viên cộng đồng.

6. Lớp học tiếng Anh dự bị

Mục tiêu tham dự lớp học tiếng Anh dự bị cho chương trình tập huấn bao gồm:

- Nhằm cải thiện trình độ tiếng Anh của học viên.
- Nhằm tăng cường sự tự tin của học viên.
- Nhằm hiểu các kiến thức cơ bản về môi trường và giới được sử dụng bằng tiếng Anh.
- Nhằm tạo ra không gian thoải mái cho học viên nói tiếng Anh trước khi gặp nhau trực tiếp tại hội thảo.

Các lớp tiếng Anh có thể được tổ chức cho ứng viên muốn cải thiện trình độ tiếng Anh sau khi đã được chọn tham gia hội thảo. Trong nhiều trường hợp, những học viên chưa từng tham dự hội thảo cấp khu vực, hoặc chưa từng tham gia một hội thảo sử dụng tiếng Anh, có thể họ sẽ không thể chia sẻ ý tưởng và kiến thức của mình với giảng viên và các thành viên đến từ các quốc gia khác nhau. Do đó, ban tổ chức có thể thuê người phiên dịch cho các thành viên cần được giúp đỡ trong lớp. Đồng thời, ban tổ chức cần biết nếu ứng viên muốn cải thiện trình độ tiếng Anh trước khi hội thảo diễn ra. Trong trường hợp này, việc cung cấp các lớp tiếng Anh tăng cường cho học viên trong ít nhất một tuần là rất cần thiết. Để chuẩn bị lớp tiếng Anh, ban tổ chức nên cho điều phối viên tiếng Anh hiểu rằng lớp học này không chỉ để cải thiện kỹ năng nói tiếng Anh, mà còn tăng cường kiến thức căn bản của học viên về giới và môi trường. Trong lớp học, điều phối viên nên dạy các đoạn hội thoại hằng ngày và từ vựng liên quan đến giới và môi trường. Theo đó, các học viên sẽ có được kiến thức cơ bản cho hội thảo và sẽ có thể sử dụng những gì họ đã học trong lớp. Lớp học không chỉ giúp học viên nâng cao kiến thức mà còn giúp họ kết nối với nhau tốt hơn.

Ban tổ chức có thể cân nhắc sắp xếp nhân viên hoặc thành viên ban tổ chức dạy tiếng Anh cho học viên trước hội thảo. Trong trường hợp giới hạn về nguồn lực, ban tổ chức có thể nhờ giúp đỡ từ các tình nguyện viên.

Lớp tiếng Anh có thể được tổ chức từ xa để các học viên từ nhiều nơi khác nhau có thể tham gia trước khi hội thảo bắt đầu. Lớp học có thể được tổ chức bằng cuộc gọi video qua Zoom, Skype, Hangout, Jitsi Meet hoặc các kênh khác phù hợp với nhu cầu của học viên.

7. Các nguyên tắc chung

Lưu ý quan trọng:

Các dân tộc, văn hóa và kinh nghiệm khác nhau tạo nên sự đa dạng và vẻ đẹp cho cuộc sống, và về cốt lõi, chúng ta đều là những con người như nhau. Do đó, điều phối viên cần bắt đầu bằng cách tạo một không gian học tập an toàn và tích cực, làm rõ rằng tất cả chúng ta ở đây để tôn trọng và hỗ trợ lẫn nhau trong suốt hội thảo.

Tập huấn viên nên bắt đầu bằng cách yêu cầu mọi người lắng nghe cẩn thận, đưa ra phản hồi và bình luận một cách tôn trọng, và kiên nhẫn khi những người bạn cố gắng truyền tải ý tưởng và suy nghĩ bằng nhiều ngôn ngữ khác nhau. Chú ý, áp dụng tư duy phản biện về những gì bạn học và chia sẻ suy nghĩ của bạn với tính chất xây dựng.

Điều phối viên/tập huấn viên phải có khả năng quyết định bỏ qua bất cứ hoạt động nào, thêm bất kỳ quy trình hay bước bổ sung, hoặc thậm chí tạm dừng quá trình học để trò chuyện với học viên bất cứ khi nào có sự kiện hay phản ứng bất ngờ diễn ra trong phiên. Điều phối viên cần luôn luôn nhận thức được cảm nhận của học viên. Mọi khía cạnh của hội thảo đều được quyết định dựa trên những gì học viên quan tâm nhất.

Quy tắc thấu hiểu:

Dưới đây là một số lưu ý quan trọng giúp điều phối viên/tập huấn viên thành lập quy tắc thấu hiểu trong hội thảo:

- Ban tổ chức và tập huấn viên phải chuẩn bị kỹ lưỡng để làm việc với học viên, và luôn luôn chú ý tới an toàn và sự thoải mái của họ.
- Luôn lắng nghe và tôn trọng học viên.

- Tránh thiên vị và luôn đối xử công bằng với mọi người, không định kiến hay phân biệt đối xử.
- Đảm bảo xin phép và nhận được sự đồng ý của học viên trước khi chụp ảnh, ghi âm hay quay hình trong hội thảo.
- Quy tắc thảo luận nên được dựa trên nguyên tắc “học viên quan tâm nhất”, không làm hại, không phân biệt đối xử.

8. Dụng cụ dùng trong hội thảo

Dưới đây là danh sách dụng cụ hữu ích dùng cho điều phối một hội thảo. Do một số món còn phụ thuộc vào thị trường, tập huấn viên có thể điều chỉnh phù hợp.

Giấy	Viết/vẽ	Thiết bị điện tử	Khác
Giấy khổ lớn			
(Khổ A0)	Viết dạ quang	Máy chiếu	Bảng
Giấy A4	Viết mực	Máy tính	Giấy ghi chú
Giấy cứng (nhiều màu)	Viết chì	Loa	Băng keo giấy
Giấy áp phích	Viết màu hoặc viết chì màu	Mi-crô	Kéo

Chi chú: Khi tổ chức hội thảo cho người trẻ, sự phong phú về các vật liệu và dụng cụ trực quan sẽ giúp thúc đẩy các ý tưởng sáng tạo và cũng làm quá trình học trở nên thú vị hơn!

9. Hội thảo/hoạt động nhỏ

Tài liệu hướng dẫn bao gồm năm chương cho một khóa học hoàn chỉnh. Tuy nhiên, nếu bị hạn chế về thời gian hay các nguồn lực khác, bạn có thể chọn thực hiện một hội thảo trong 3 ngày, 2 ngày, 1 ngày hoặc nửa ngày tùy theo hoàn cảnh. Bên cạnh đó, bạn cũng có thể chọn sử dụng cả chương hoặc kết hợp các hoạt động từ tài liệu này với các hoạt động khác nhằm lập nên chương trình hội thảo của riêng bạn.

GIAI ĐOẠN ĐÁNH GIÁ

Phản hồi của học viên

Vào ngày cuối cùng của hội thảo, ban tổ chức nên hỏi ý kiến phản hồi của học viên và đánh giá mỗi phiên cũng như toàn bộ hội thảo. Tốt nhất là nên thực hiện trực tiếp ngay sau hội thảo do mọi thứ còn mới trong tâm trí của học viên. Mong đợi nhận được những điều sau từ học viên:

- Tìm hiểu thông tin và kiến thức nào là hữu ích và quan trọng nhất.
- Tìm hiểu thông tin và kiến thức nào ít hữu ích và ít quan trọng hơn.
- Đánh giá thể mạnh và điểm yếu trong phong cách của từng giảng viên khách mời.
- Tìm hiểu cách cải thiện những hội thảo trong tương lai.
- Tìm hiểu cách cải thiện hậu cần.
- Nhận được các gợi ý và nhận xét có giá trị từ học viên.

Thêm vào đó, vào mỗi cuối ngày trong hội thảo, ban tổ chức nên thực hiện một đánh giá sơ bộ, cho học viên cơ hội đưa ra phản hồi về những vấn đề và thách thức và thực hiện giải quyết vấn đề theo nhóm. Điều này sẽ giúp phiên của ngày hôm sau tốt hơn.

Ví dụ thu thập phản hồi của học viên bằng hoạt động Mặt Trời, Mây và Bão:

Tổng kết trong ngày		
 Bạn đã nắm rõ chủ đề nào?	 Chủ đề nào bạn chưa nắm rõ và cần được giải thích thêm?	 Bạn muốn chúng tôi cải thiện điều gì?

CHÚNG TÔI HY VỌNG TÀI LIỆU NÀY SẼ LÀ MỘT NGUỒN
THAM KHẢO BỔ ÍCH ĐỂ BẠN SỬ DỤNG TRONG NHÓM,
CỘNG ĐỒNG HAY TỔ CHỨC CỦA MÌNH

VUI LÒNG LIÊN HỆ VỚI CHÚNG TÔI NẾU BẠN CẦN HỖ TRỢ
TRONG VIỆC SỬ DỤNG TÀI LIỆU NÀY!

Tổ chức Kết nối Xuyên Biên giới - Weaving Bonds Across Borders

CHƯƠNG 1: XÂY DỰNG HÒA BÌNH

“

*Chương này sẽ giúp các thành viên hiểu và tôn trọng nhau hơn,
đặc biệt là giữa nhóm đa số và thiểu số.*

Chương trình hoạt động

Tại sao chúng ta cần xây dựng hòa bình?

KHỞI ĐỘNG VÀ LÀM QUEN

Hoạt động 1.1: CÂU CHUYỆN CỦA TÔI VÀ CỦA BAN

Hoạt động 1.2: HOA BẢN SẮC

Hoạt động 1.3: CÂY MẪU THUẦN

Hòa bình là gì?

Xây dựng hòa bình là gì?

Chuyển đổi mẫu thuẫn là gì?

Hoạt động tùy chọn: XÂY DỰNG TÌNH ĐOÀN KẾT

Tại sao chúng ta cần xây dựng hòa bình?

Ở cấp độ cá nhân, hãy tưởng tượng bạn là một người dân tộc thiểu số và từng trải qua việc bị nhóm đa số xem thường vì bạn không thể nói rõ ngôn ngữ của dân tộc đa số hoặc bạn có một âm giọng đặc trưng. Một số người không thể tìm việc ở các thành phố do đặc trưng dân tộc của họ, hoặc bị loại khỏi số đông xã hội.

Ở cấp quốc gia, hãy tưởng tượng có một doanh nghiệp nước ngoài đã phá hủy tài nguyên thiên nhiên ở nước bạn trong nhiều năm. Bạn không thích doanh nghiệp đó, nên bạn luôn đề cập công khai vấn đề này khi có cơ hội. Cùng lúc đó, bạn cũng không thích những người từ đất nước đầu tư bởi vì đối với bạn, họ đại diện cho doanh nghiệp đó. Bạn nghĩ tất cả mọi người đến từ đất nước đó đều không tốt. Tuy nhiên, không phải tất cả những người thuộc dân tộc đa số đều đối xử khác biệt và không tốt với dân tộc thiểu số, và doanh nghiệp không đại diện cho tất cả những người đến từ đất nước của họ.

Lớp học xây dựng hòa bình này sẽ giúp các học viên xây dựng sự hiểu biết về đối phương tốt hơn, và cụ thể là, xây dựng sự tôn trọng lẫn nhau giữa các thành viên thuộc nhóm đa số và thiểu số. Có rất nhiều người không thể xây dựng sự hiểu biết về đối phương do đặc thù dân tộc, quốc gia, hoặc do cư trú ở vùng diễn ra chiến tranh hoặc xung đột. Do đó, họ có thể thiếu tin tưởng, tự tin, và dũng khí để chia sẻ suy nghĩ, sự hiểu lầm và tổn thương. Để xây dựng hòa bình, chúng ta phải tập trung vào kỹ năng giao tiếp, tìm hiểu các kiểu xung đột đến từ câu chuyện cuộc sống của các thành viên, tìm hiểu các giải pháp cho xung đột và bạo lực, và cách xây dựng tình đoàn kết cho tương lai chung.

KHỞI ĐỘNG VÀ LÀM QUEN

	45 phút
	Nhằm làm quen và đặt ra những nguyên tắc chung trước khi bước vào hội thảo/tập huấn
	Bút lông, bảng đứng, bảng dính (dành cho nguyên tắc chung)

Chào hỏi:

Trong lớp học này, chúng ta sẽ có các học viên từ năm nước Mê Công. Có thể đa phần họ đều là dân tộc thiểu số, do đó, tập huấn viên cần hiểu rõ về nền tảng văn hóa cơ bản của mỗi nước, ngôn ngữ dân tộc và ngôn ngữ dân tộc thiểu số của họ. Bạn có thể bắt đầu bằng cách hỏi làm thế nào để nói “Xin chào” bằng ngôn ngữ của họ và bằng cách mời họ giới thiệu bản thân, tên và quê quán.

Nguyên tắc chung:

Trước khi tiến vào các hoạt động, chúng ta nên mời học viên thảo luận về các nguyên tắc cơ bản cần lưu ý trong quá trình tập huấn.

Câu hỏi gợi ý:

- *Những nguyên tắc nào cần có trong chương trình tập huấn này?*
- *Chúng ta cần làm gì để đảm bảo tất cả học viên và điều phối viên tôn trọng lẫn nhau?*

Học viên đưa ra câu trả lời, viết ra những từ khóa vào giấy ghi chú và dán lên tường để mọi người có thể nhìn thấy trong suốt quá trình tập huấn.

HOẠT ĐỘNG 1.1: CÂU CHUYỆN CỦA TÔI VÀ CỦA BẠN

	45 phút
	Nhằm giúp học viên và điều phối viên thực hành khả năng giao tiếp
	Bút chì, bút lông, bảng đứng, bảng dính và viết chì màu

Quy trình:

Tập huấn viên mời học viên đứng thành một vòng tròn. Yêu cầu họ tìm đồng đội, sau đó đặt chủ đề thảo luận giữa các đồng đội như sau:

- *Tại sao bạn lại tham gia hội thảo này?*
- *Ước mơ và mục tiêu tương lai của bạn là gì?*
- *Bạn đã từng trải qua điều gì trong đời không thể quên được và tại sao?*
- *Hiện tại, cộng đồng của bạn có đang đối mặt với vấn đề gì không?*
- *Nếu bạn phải đối mặt với một vấn đề/thách thức cá nhân hoặc nhóm, bạn có kế hoạch/chiến lược gì để vượt qua những thử thách đó không? Các kế hoạch/chiến lược đó là gì?*

Thông qua hoạt động này, học viên sẽ có cơ hội thực hành kỹ năng giao tiếp với đồng đội của mình. Đây sẽ là nền tảng cho hoạt động hoa bản sắc, một hoạt động thuyết trình theo nhóm. Một số học viên không có kinh nghiệm thuyết trình trước lớp có thể sẽ cảm thấy lo lắng khi chia sẻ câu chuyện của mình, do đó, hoạt động **“Câu chuyện của Tôi và của Bạn”** có thể giúp cải thiện kỹ năng giao tiếp của họ.

HOẠT ĐỘNG 1.2: HOA BẢN SẮC

	60 phút
	Xây dựng sự hiểu biết và lòng tin giữa học viên và tập huấn viên
	Bảng đứng, giấy A4, bút lông, băng dính và viết chì màu/viết màu
	Trước khi kết thúc hoạt động này, tập huấn viên có thể cân nhắc thêm thời gian cho học viên đặt câu hỏi hoặc ý kiến về bất kì vấn đề gì liên quan đến chủ đề. Sau đó, tập huấn viên tóm tắt buổi thảo luận và chuyển sang hoạt động kế tiếp.

Quy trình:

Tập huấn viên/điều phối viên mời học viên ngồi thành vòng tròn và bắt đầu thảo luận bằng cách mời họ chia sẻ về những câu chuyện trong cuộc sống theo những gợi ý sau:

- Tuổi thơ, học tập, ước mơ cá nhân, mục tiêu tương lai
- Lý do họ tham gia hội thảo
- Tại sao họ quan tâm đến xây dựng hòa bình, bảo vệ môi trường và bình đẳng giới
- Cách họ nhìn thấy xung đột trong cộng đồng, giữa những cộng đồng khác nhau, giữa nhóm có quyền lực và nhóm kém quyền lực hơn, giữa những nhóm dân tộc và quốc gia khác nhau

Sau đó,

- 1) Yêu cầu học viên nghĩ về những gì có ý nghĩa hoặc quan trọng đối với họ.
- 2) Yêu cầu học viên vẽ một vòng tròn và viết tên của họ hoặc vẽ một hình ảnh đại diện cho mình ở giữa một bông hoa. Sau đó, mời họ nghĩ về những phần quan trọng nhất trong đặc tính của bản thân và viết chúng lên cánh hoa.
- 3) Mời mỗi học viên thuyết trình trong nhóm và giải thích các góc độ khác nhau trong đặc tính của họ.

HOẠT ĐỘNG 1.3: CÂY MÂU THUẦN

	2 tiếng
	Phân tích các mâu thuẫn khác nhau nhằm tìm hiểu nguyên nhân
	Bảng đứng, giấy A4, bút lông, băng dính và viết chì màu/viết màu
	Sau khi hoàn thành chương này, tập huấn viên giải thích nó liên kết với chương tiếp theo thế nào. Tập huấn viên có thể nói một cách đơn giản rằng mỗi chúng ta là một phần của xây dựng hòa bình bằng cách hiểu rõ lẫn nhau, về cộng đồng của mình, về môi trường và những sự phát triển đang diễn ra.

Quy trình:

Sau hoạt động hoa bản sắc, chúng ta sẽ có được một số thông tin quan trọng về mỗi học viên. Những thông tin này có thể liên quan đến mâu thuẫn cá nhân, dân tộc hoặc các hình thức mâu thuẫn khác. Do đó, chúng ta cần một “cây mâu thuẫn” để phân tích những mâu thuẫn này và tại sao chúng lại diễn ra.

- 1) Yêu cầu học viên nghĩ về những loại hình mâu thuẫn khác nhau mà họ đã nhìn thấy hay gặp phải trong cuộc sống.
- 2) Vẽ một cái cây với cành và rễ trên một tờ giấy áp phích lớn. Yêu cầu học viên nghĩ nhanh mâu thuẫn là gì và viết câu trả lời lên các cành. Sau đó yêu cầu họ nghĩ nhanh những nguyên nhân nào dẫn đến mâu thuẫn, và viết câu trả lời vào rễ.
- 3) Sau đó, yêu cầu họ tìm ra liên kết giữa các cành, giữa các rễ, giữa cành và rễ. Từng bước một, khi họ nhìn thấy một liên kết, yêu cầu họ lên vẽ một đường liên kết giữa các từ và giải thích liên kết đó.
- 4) Kết thúc bài tập bằng cách nhấn mạnh rằng một cái cây sẽ mọc lại nếu chúng ta chỉ cắt bỏ các cành, các vấn đề sẽ luôn trở lại nếu chúng ta không giải quyết nguồn gốc gây ra mâu thuẫn.

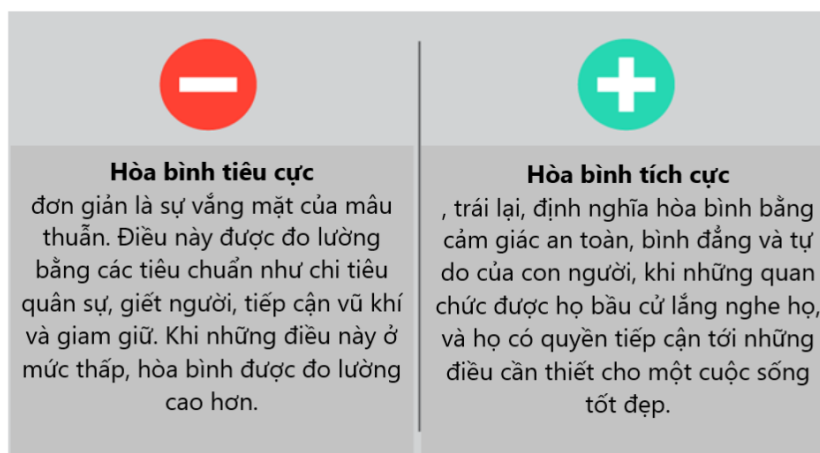
Sau hoạt động này, tập huấn viên tổng hợp lại buổi học bằng cách định nghĩa các từ **“HÒA BÌNH”**, **“XÂY DỰNG HÒA BÌNH”** và **“CHUYỂN HÓA MÂU THUẦN”**.

Hòa bình là gì?

Hòa bình là 'sự vắng mặt/suy giảm của tất cả các thể tạo bạo lực'. Do đó, hòa bình và không bạo lực liên kết với trải nghiệm bạo lực và mâu thuẫn (Galtung 2000).

Hòa bình có hai thành phần bổ sung cho nhau: **HÒA BÌNH TÍCH CỰC VÀ HÒA BÌNH TIÊU CỰC**

HÒA BÌNH TIÊU CỰC đề cập đến việc không có bạo lực. **HÒA BÌNH TÍCH CỰC** chứa đựng những nội dung tích cực như khôi phục có mối quan hệ, tạo ra các hệ thống xã hội phục vụ nhu cầu của toàn dân và giải quyết xung đột mang tính xây dựng. Hòa bình không đồng nghĩa với việc không có bất kỳ xung đột nào.

© Participate

Hình 1.1 Hòa bình tích cực và tiêu cực

'Lệnh ngừng bắn' là một ví dụ về hành động vì hòa bình tiêu cực. Hòa bình tích cực là sự hiện diện của công bằng xã hội và bình đẳng, và không có bạo lực cơ cấu hoặc gián tiếp. Nó được đặc trưng bởi sự hiện diện của các mối quan hệ xã hội hài hòa và sự "hội nhập của xã hội loài người" (Galtung, 1964).

Tìm hiểu thêm về 'hòa bình là gì' tại: <https://askinglot.com/what-is-the-difference-between-positive-peace-and-negative-peace>

Tập huấn viên có thể chiếu các video về 'Hòa bình Tích cực và Tiêu cực' cho học viên xem. Một trong những video là 'Hòa bình Tiêu cực và Tích cực' của Cartoon Ed: <https://youtu.be/x76-Qn0NsuY>

Xây dựng hòa bình là gì?

Xây dựng hòa bình bao gồm các hoạt động nhằm cải thiện chất lượng cuộc sống. Xây dựng hòa bình có thể ngăn ngừa, làm giảm, chuyển đổi và giúp con người phục hồi khỏi bạo lực. Xây dựng hòa bình chủ động tạo ra một khả năng trong cộng đồng nhằm đáp ứng tất cả các biến thể của quyền và nhu cầu con người. Xây dựng hòa bình là trách nhiệm của các thành phần khác nhau: chính phủ, các tổ chức tôn giáo, các tổ chức dân sự, các cơ quan và người lãnh đạo truyền thống, truyền thông và doanh nghiệp cộng đồng. Nó diễn ra ở tất cả các cấp độ của xã hội, trong các tòa nhà của giới học thuật và chính phủ, trong trường học và doanh nghiệp, và trong các trung tâm cộng đồng ở mỗi làng xã. Xây dựng hòa bình là một bộ giá trị, kỹ năng quan hệ, khung phân tích và các quá trình xã hội.

Trong thuật ngữ ứng dụng, xây dựng hòa bình là một quá trình lâu dài nhằm khuyến khích mọi người nói, xây dựng lại các mối quan hệ và tái tổ hợp các tổ chức. Xây dựng hòa bình có thể mang các nhóm lại với nhau nhằm thảo luận về các vấn đề và giúp mọi người hiểu rõ hơn về góc nhìn của đối phương. Hòa bình được xây dựng khi khuôn mẫu được tháo bỏ và khi các nhóm cùng xây dựng tình đoàn kết và làm việc cùng nhau. Ngày nay, chúng ta thấy mâu thuẫn và bạo lực ảnh hưởng tất cả mọi người. Mâu thuẫn có thể ngăn cộng đồng phát triển, và thường ngăn những người ở vùng nông thôn tiếp cận y tế và các nhu cầu cơ bản cần thiết khác. Ở các khu vực mâu thuẫn/xung đột liên tục diễn ra, phụ nữ không thể bảo vệ quyền của mình, trẻ em không thể đến trường, tham nhũng kéo dài và các dự án phát triển chưa được hình thành tốt đã phá hủy tài nguyên của cộng đồng như đất nông nghiệp, núi và sông, nghèo đói làm gia tăng xung đột trong và giữa các cộng đồng và quốc gia. Từ tất cả những vấn đề đang đối mặt, chúng ta có thể xây dựng hòa bình bằng nhiều hành động khác nhau, chẳng hạn như kịch tương tác của nhóm bị áp bức và nhiều phương tiện truyền thông khác (đặc biệt là mạng xã hội) nhằm giúp mọi người hiểu nhau hơn, đảm bảo nhóm yếu thế có thể bày tỏ quan điểm và nói lên vấn đề của họ.

Mâu thuẫn: một tình huống mà hai hay nhiều người hoặc nhóm người có – hoặc nghĩ là họ có – mâu thuẫn về lợi ích hay mục tiêu với nhau. Mâu thuẫn là một dấu hiệu của sự không hài lòng trong hệ thống các mối quan hệ giữa các cá nhân.

Chuyển đổi mâu thuẫn là gì?

Chuyển đổi là một sự thay đổi mạnh mẽ, thường là để tốt hơn. Chuyển đổi mâu thuẫn có nghĩa là sử dụng mâu thuẫn như một cơ hội để chuyển đổi mối quan hệ nhằm tạo ra thay đổi tích cực về mặt xã hội, văn hóa và chính trị. Chuyển đổi mâu thuẫn chấp nhận rằng mâu thuẫn là một phần tự nhiên của xã hội loài người. Chuyển đổi mâu thuẫn thấy rằng mâu thuẫn có thể dẫn đến các thay đổi tích cực và hòa bình bền vững. Đôi khi, chúng ta cần mâu thuẫn để thay đổi hiện trạng. Không có mâu thuẫn, một vài thứ sẽ không bao giờ thay đổi. Ví dụ, tưởng tượng rằng có ai đó luôn quấy rối bạn tại nơi làm việc, nhưng bạn không nói gì với người đó và không kể với bạn bè, gia đình, hay sếp của bạn, do vậy mâu thuẫn không được mở ra. Nhưng tình huống này có tốt không? Bạn có cảm thấy thoải mái với người đó? Bạn có cảm thấy môi trường này là an toàn? Rõ ràng là không. Nếu bạn tìm cách giải quyết vấn đề một cách tích cực, bạn có thể thay đổi tình hình tốt hơn.

Một trong những cách quan trọng để thúc đẩy hòa bình là chia sẻ những câu chuyện.

Đối với hoạt động này, tập huấn viên/điều phối viên phát các bản in của câu chuyện: **Cô gái đến từ Vùng đất mang tên “Kun Heng”** cho học viên đọc. Sau khi đọc xong câu chuyện, mời mọi người về nhóm lớn và bắt đầu thảo luận thông qua các câu hỏi sau:

- *Noon đã gặp phải mâu thuẫn gì trong cuộc sống?*
- *Noon đã thay đổi tình huống như thế nào?*
- *Xây dựng hòa bình quan trọng như thế nào đối với cộng đồng và cuộc sống của cô ấy?*

Ví dụ 1: Cô gái đến từ Vùng đất mang tên “Kun Heng” – Hàng nghìn hòn đảo

Thử tưởng tượng một ngày, bạn phải rời khỏi ngôi nhà của chính mình và phải xa cách vùng đất thân yêu của bạn. Bạn không biết chuyện gì đã xảy ra và tại sao dân làng phải rời khỏi vùng đất của chính họ. Chỉ có một mệnh lệnh từ quân đội Miến Điện nói rằng, “tất cả dân làng phải rời đi trong vòng 3-7 ngày, và nếu không, tất cả sẽ bị giết”. Đó là tình huống thực tế mà tôi đã đối mặt 20 năm về trước, trong giai đoạn 1996-1998. Sự việc diễn ra ở bang Nam Shan của Miến Điện. Làng của tôi, “Keng Kham” ở thị trấn Kunheng, là một trong những ngôi làng bị ép phải di dời trong thời gian đó.

Tên tôi là Noon. Tôi được sinh ra trong một ngôi làng ở nông thôn thuộc một thị trấn xinh đẹp mang tên “Kunheng” (nghĩa là hàng nghìn cồn trong tiếng Shan). Kunheng nằm ở phía nam của bang Shan, Miến Điện. Đây từng là một

vùng đất yên bình, nơi mà những đứa trẻ như tôi có thể đi khắp nơi mà không cần quan tâm về an ninh hay an toàn. Làng tôi gần sông Pang, một con sông có nhiều loài cá. Con sông này chảy qua thị trấn Kunheng và tạo nên hàng nghìn cồn nhỏ. Đó là lý do mà chúng tôi gọi thị trấn này là “Kun (cồn) Heng (nghìn)”. Vào những năm 1996-1998, người dân làng tôi và những làng bên cạnh bị ép phải dời khỏi thị trấn bởi quân đội Miến Điện. Tôi vẫn còn nhớ những gì họ nói với chúng tôi, “Các người phải rời khỏi làng trong vòng 3-7 ngày. Nếu chúng tôi thấy các người sau 7 ngày, chúng tôi sẽ bắn chết. Dù có là gì đi nữa!” Đó là những gì họ nói với chúng tôi. Quân đội buộc chúng tôi rời khỏi làng mình mà không đưa ra bất kì thông tin hay lý do tại sao chúng tôi phải dời đi. Họ cũng không nói chúng tôi nên đi đâu. Do đó, chúng tôi hoàn toàn không biết nên đi đâu hay làm gì và chúng tôi phải di dời nhanh nhất có thể. Một số người di cư qua Thái Lan, một số chuyển lên thành phố và một số khác quyết định trốn trong rừng. Những dân làng kháng cự đã bị quân đội Miến Điện bắn chết. Đó là khoảng thời gian vô cùng sợ hãi và kinh hoàng đối với tôi và gia đình mình. Tuy còn nhỏ, nhưng tôi không thể nào quên được những gì đã diễn ra vào khoảng thời gian đó.

Sau đó, vùng đất xinh đẹp và yên bình từng là “hàng nghìn cồn nhỏ” đối với nhiều người đã bị phá hủy hoàn toàn bởi quân đội Miến Điện. Những ký ức xinh đẹp của dân làng về cuộc sống và hy vọng kiếm sống của họ đã bị mất đi khi buộc phải di cư. Mảnh đất yên bình từng là của chúng tôi nay đã ở trong tay của những người khác khi quân đội đề xuất xây dựng một con đập lớn dọc theo sông Salween. Nếu đập được xây, không chỉ ảnh hưởng đến những ngôi làng nhỏ dọc bờ sông Salween mà còn ảnh hưởng đến những làng khác dọc sông Pang. Vào năm 2017, tôi có cơ hội tham gia hội thảo Kết nối. Tôi đã học về Xây dựng hòa bình và nhận ra rằng kiến thức này có thể giúp người dân ở những vùng xảy ra xung đột cũng như giúp tìm ra các giải pháp cho các vấn đề của cộng đồng. Hội thảo không chỉ tập trung vào việc học trên lớp mà còn có những lớp học ngoài trời, chúng tôi có cơ hội gặp gỡ người dân địa phương và có cơ hội xây dựng một mạng lưới vững mạnh cho những hợp tác trong tương lai giữa những thanh niên khắp Châu Á, bao gồm Miến Điện, Campuchia, Nagaland, Ấn Độ, Indonesia, Lào, Nepal, Philippines và Việt Nam. Mỗi thành viên đều có một câu chuyện riêng để kể do sự khác biệt về bối cảnh xã hội, kinh tế và chính trị mà chúng tôi đang đối mặt.

Là một thành viên của Hội thảo Kết nối Vùng, tôi có cơ hội thực tập tại tổ chức Kết nối xuyên Biên giới. Làm thực tập sinh tại đây, tôi nhận được rất nhiều kiến thức, kinh nghiệm và cơ hội mới. Một cơ hội quý giá đó là tôi được tham gia Trao đổi Thanh niên Châu Á Thái Bình Dương diễn ra tại Băng Cốc, Thái Lan vào ngày 17-30/07/2017. Tôi được hỗ trợ bởi tổ chức Kết nối xuyên Biên Giới (WBAB) và Oxfam để tham dự chương trình này. Oxfam đã hỗ trợ tài chính cho toàn bộ chi phí trong hội thảo, bao gồm cả chi phí tham dự và di chuyển. Trong chương trình trao đổi, tôi đã liên kết chặt chẽ với một thanh niên đến từ tổ chức Thanh

niên Đồng bằng Sông Cửu Long (Mekong Delta Youth) Việt nam và được học về các vấn đề môi trường và giới ở cấp độ Châu Á Thái Bình Dương và hơn 170 thành viên tham dự chương trình. Từ chương trình trao đổi này, tôi có được kiến thức về cách phát triển đề xuất dự án, biết được tầm quan trọng của việc đặt quan điểm giới trong đề xuất và tôi đã viết một số bài báo về chương trình này. Vào tháng 11/2017, tôi tham gia vào nhóm Kết nối xuyên Biên giới với tư cách là một nhân viên và tôi hy vọng mình có thể giúp được nhiều người thông qua mạng lưới Kết nối xuyên Biên giới và tôi sẽ biến ước mơ của mình thành hiện thực vào một ngày không xa với các hoạt động khác. Tôi tin rằng sức mạnh tập thể có thể mang lại hòa bình cho cộng đồng nơi mà tôi sinh ra. Tôi hy vọng một ngày nào đó, sẽ không còn chiến tranh, không còn vũ khí, không máu, không ác mộng, không còn nạn nhân trên chính mảnh đất của họ.

Sau khi thảo luận (các câu hỏi trên), tập huấn viên chuyển sang hoạt động tiếp theo bằng cách nhấn mạnh rằng kể chuyện là một cách thúc đẩy cả hòa bình tích cực và tiêu cực một cách hiệu quả, đặc biệt là những câu chuyện từ chính chúng ta. Sau đó, học viên sẽ có cơ hội chia sẻ cách hiểu của họ về hòa bình tích cực và tầm quan trọng của hòa bình đối với bản thân và cộng đồng của họ. Tập huấn viên mời học viên làm việc theo cặp nhằm thảo luận các chủ đề bên dưới.

- 1) *Bạn đã gặp phải mâu thuẫn gì trong cuộc sống?*
- 2) *Bạn đã giải quyết mâu thuẫn đó như thế nào?*
- 3) *Bạn có nghĩ rằng trải nghiệm này đã thúc đẩy bạn làm điều gì đó cho cộng đồng/xã hội của mình?*
- 4) *Bạn có nghĩ rằng xây dựng hòa bình là quan trọng? Tại sao?*
- 5) *Kế hoạch tương lai của bạn nhằm thúc đẩy hòa bình tích cực là gì?*

Sau khi thảo luận, tập huấn viên mời 3-4 cặp lên chia sẻ với cả lớp những gì họ đã thảo luận và mời cả lớp đặt câu hỏi. Khi các học viên chia sẻ xong, tập huấn viên có thể tổng kết rằng việc chúng ra hiểu và xây dựng tình đoàn kết nhằm hỗ trợ lẫn nhau đạt được hòa bình tích cực là rất quan trọng (bắt đầu từ chính bản thân và cộng đồng của chúng ta).

Tùy chọn: nếu đủ thời gian, tập huấn/điều phối viên có thể cân nhắc hoạt động bên dưới.

HOẠT ĐỘNG TÙY CHỌN: XÂY DỰNG TÌNH ĐOÀN KẾT

Mục tiêu:

- Chia sẻ về bản sắc và những phần nào trong bản sắc đó bị gạt ra ngoài lề
- Xem xét khái niệm về bản sắc và cách bản sắc được xây dựng về mặt xã hội
- Xem xét lại bản sắc giới và dân tộc
- Học cách có nhiều bản sắc
- Thúc đẩy ý tưởng tất cả mọi người đều bình đẳng và chúng ta có thể cùng nhau xây dựng công bằng xã hội

Hiểu về các bản sắc đa số và bản sắc thứ yếu

- 1) Viết các bản sắc đa số và thứ yếu lên bảng. Mời học viên thảo luận.
- 2) Giải thích khái niệm bản sắc đa số và bản sắc thứ yếu.

Một số ví dụ có thể là:

Bản sắc đa số		Bản sắc thứ yếu
Nhóm dân tộc đa số Tôn giáo chính Người đô thị Nam giới Dị tính	So với	Dân tộc thiểu số Tôn giáo thiểu số Người nông thôn Phụ nữ Cộng đồng LGBT

- 3) Điều phối viên đưa ra bông hoa bản sắc của mình, và nêu ví dụ về một số khía cạnh trong bản sắc của họ là đa số và thứ yếu như thế nào.
- 4) Mời các thành viên lần lượt nêu ra bông hoa bản sắc của mình, chia sẻ phần nào trong bản sắc của họ là đa số và phần nào là thứ yếu.
- 5) Yêu cầu học viên xem xét và thảo luận về các bản sắc được xây dựng về mặt xã hội như thế nào.

Ví dụ

Người bộ lạc miền núi: 'bộ lạc miền núi' có thể được dùng theo nghĩa tiêu cực để nói về những người sống ở vùng núi.

Người du mục: một số người có thể nghĩ rằng người du mục kém văn minh và 'dơ bẩn'.

Góa phụ: một số người đối xử với góa phụ khác biệt và xem thường họ.

Chia sẻ câu chuyện về những bản sắc bị gạt ra ngoài lề **Câu chuyện của Pu Sor**

Tôi tên là Pu Sor và tôi đến từ Thái Lan. Là một cô gái trẻ, tôi bị nhiều người xung quanh ngăn cản, kể cả gia đình mình. Tôi muốn được đi học và có một sự nghiệp, nhưng điều đó rất khó đối với tôi bởi vì giới tính của mình và cũng bởi vì tôi là người Karen và bị phân biệt đối xử bởi sắc tộc. Những cô gái và phụ nữ trong cộng đồng của tôi có ít cơ hội được đi học và tham gia vào quá trình ra quyết định. Khi còn nhỏ, tôi luôn nghe những người trong cộng đồng như ba mẹ tôi nói rằng phụ nữ không phải là những nhà lãnh đạo. Ngoài ra, chúng tôi còn luôn luôn được nhấn mạnh rằng phụ nữ nên kết hôn, có con và chăm lo cho gia đình. Một điều chưa bao giờ thay đổi đó là chủ đề về giới và giới tính. Niềm tin tôn giáo và văn hóa của chúng tôi đã truyền lại khái niệm phụ nữ là giới tính yếu hơn. Từ khi còn nhỏ, tôi đã nghe người trong cộng đồng cũng như ba mẹ mình nói rằng phụ nữ không thể lãnh đạo; là phụ nữ đã là một cái tội. Vai trò của phụ nữ trong gia đình – kết hôn và nuôi dạy con cái – luôn luôn được nhấn mạnh.

Tôi là người nữ duy nhất tốt nghiệp đại học trong cộng đồng mình và tôi cảm thấy rất buồn cho chị mình cũng như những bạn nữ khác không được đi học. Tôi may mắn được nhận tài trợ học phí từ trung học đến đại học từ một tổ chức ở Thái Lan. Đó là lý do mà tôi thật sự muốn làm điều gì đó cho cộng đồng của mình về vai trò lãnh đạo của phụ nữ. Tôi muốn thay đổi thực tế này, nhưng tôi không biết bắt đầu từ đâu hay phải làm gì. Câu hỏi này luôn nằm trong đầu tôi cho đến khi tôi gặp được nhân viên của WBAB và tham gia hội thảo của họ vào năm 2015. Sau khi tham dự hội thảo, tôi đã có đủ tự tin để tham gia vào vấn đề vai trò lãnh đạo của phụ nữ trong cộng đồng mình.

Thảo luận nhóm:

Chia thành bốn nhóm để thảo luận về bản sắc.

- *Thảo luận về nhiều khía cạnh trong bản sắc của Pu Sor.*
- *Vì sao mọi người trong xã hội đa số lại coi thường người Karen?*
- *Vì sao truyền thống trong cộng đồng của Pu Sor không cho phép phụ nữ được đi học?*
- *Pu Sor đã đấu tranh cho quyền lợi của mình như thế nào?*
- *Theo bạn, Pu Sor có thể thay đổi quan điểm của cộng đồng cô ấy đối với phụ nữ trong tương lai không?*
- *Từ câu chuyện này, bạn nghĩ bản sắc được xây dựng trong xã hội như thế nào?*

Bài tập nhóm:

Đếm ngược và chia thành hai nhóm.

***Yêu cầu nhóm 1:** nghĩ về ‘Dân tộc đa số trong xã hội’*

và

***Yêu cầu nhóm 2:** nghĩ về ‘Dân tộc thiểu số trong xã hội’*

Mời hai nhóm thảo luận về cách xây dựng hiểu biết và sự tôn trọng lẫn nhau trong đời sống hằng ngày. *Làm thế nào để hỗ trợ lẫn nhau và thúc đẩy quyền bình đẳng bất kể chủng tộc, dân tộc và bản sắc?* Sau khi cả hai nhóm kết thúc thảo luận, mời đại diện nhóm lên chia sẻ ý tưởng với cả lớp.

Đếm ngược một lần nữa, và chia thành hai nhóm khác nhau.

***Nhóm 1:** nghĩ về ‘phụ nữ’*

và

***Nhóm 2:** nghĩ về ‘nam giới’.*

Trong văn hóa của bạn, đâu là vai trò, niềm tin, kỳ vọng, hình ảnh và thái độ về nam giới và phụ nữ? Sau khi hai nhóm kết thúc thảo luận, mời đại diện nhóm chia sẻ ý tưởng với cả lớp.

Tất cả những yếu tố này (bản sắc dân tộc và giới tính) đều gây ra mâu thuẫn, phân biệt đối xử và bất công. Mặc dù những giả định của chúng ta về giới và dân tộc có vẻ tự nhiên, chúng thực sự là những cấu trúc xã hội. Chúng ta muốn tạo ra một xã hội như thế nào?

Tổng kết: Sau buổi học ngày hôm nay, điều phối viên nên phân bổ thời gian cho học viên trình bày phản hồi và kiểm tra cảm nhận của họ về hội thảo.

- *Liệu nội dung của hội thảo có quá nhiều với họ?*
- *Họ có muốn thay đổi điều gì để trải nghiệm học tập cho phiên sau được tốt hơn không?*

Quan sát: Do một số thành viên có thể không sẵn sàng chia sẻ cảm nghĩ công khai, điều phối viên có thể chuẩn bị một tờ giấy lớn dán lên tường. Học viên có thể viết bình luận trên giấy ghi chú sau phiên học và dán lên giấy một cách ẩn danh.

Nếu thời gian cho phép, ban tổ chức có thể xem xét thực hiện một buổi thiền ngắn, yoga, hoặc các hoạt động thể chất khác cho học viên sau ngày học đầu tiên hoặc vào sáng sớm ngày hôm sau. Đây có thể là một cách tốt để gắn kết học viên, giải tỏa căng thẳng và thư giãn sau một ngày dài trước khi bắt đầu phiên học cho ngày hôm sau!

Bổ sung

Nếu tập huấn viên/điều phối viên chưa quen với thiền, một buổi tập yoga hoặc hoạt động rèn luyện sức khỏe, thì các video dưới đây có thể hữu ích:

- **Yoga chăm sóc bản thân** (10 phút): <https://youtu.be/VpW33Celubg>
- **Thiền 5 phút** (giọng nữ) Ổn định và Tiếp đất trong những Thời điểm Bất định: <https://youtu.be/0ro8Eg3LtC4>;
- **Thiền 5 phút** (giọng nam): <https://youtu.be/inpok4MKVLM>

CHƯƠNG 2: CON NGƯỜI, MÔI TRƯỜNG VÀ PHÁT TRIỂN

“

Chương này sẽ cung cấp cái nhìn tổng quan về mối liên hệ giữa con người và môi trường. Qua đó, chúng ta sẽ khám phá tầm quan trọng của môi trường đối với con người và những hậu quả nào sẽ đến nếu sự đa dạng sinh học và tài nguyên thiên nhiên bị phá hủy.

Chương trình hoạt động

Hoạt động 2.1: MÔI TRƯỜNG VÀ PHÁT TRIỂN CÓ Ý NGHĨA GÌ ĐỐI VỚI BAN?

Môi Trường

Phát triển

Phát triển bền vững

Hoạt động 2.2: HIỂU VỀ CÁC MỤC TIÊU PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG

Hoạt động 2.3: ME THIÊN NHIÊN ĐANG NÓI VỚI CHÚNG TA ĐIỀU GÌ?

Hoạt động 2.4: ĐIỀU GÌ ĐANG XẢY RA VỚI QUYỀN MÔI TRƯỜNG TRONG KHU VỰC?

Hoạt động 2.5: MÔI TRƯỜNG TRONG CÔNG ĐỒNG TÔI

Quyền con người và môi trường

Phát triển bền vững qua quyền con người

Hoạt động 2.6: CHECK-IN

Các hoạt động trong chương sẽ cho phép chúng ta học hỏi lẫn nhau về các tình huống diễn ra trong cộng đồng và cách hành động để bảo vệ thiên nhiên. Bằng cách học hỏi kinh nghiệm lẫn nhau ở cấp cơ sở, các thành viên sẽ hiểu nhau rõ hơn và học cách tương tác với cộng đồng một cách hiệu quả nhằm thúc đẩy bảo vệ môi trường.

HOẠT ĐỘNG 2.1: MÔI TRƯỜNG VÀ PHÁT TRIỂN CÓ Ý NGHĨA GÌ ĐỐI VỚI BẠN?¹

	30 phút
	Khám phá mối liên hệ giữa môi trường và phát triển
	Bảng (có thể dùng giấy khổ to thay thế), viết lông (khắc màu - xanh và đỏ)

Quy trình:

- Viết các từ “môi trường” và “phát triển” vào hai bên bảng và đảm bảo rằng mọi người hiểu được ý nghĩa của môi trường và phát triển.
- Yêu cầu các thành viên lên bảng viết ra một từ suy nghĩ trong đầu dưới mục “**MÔI TRƯỜNG**” và “**PHÁT TRIỂN**”.
 - Yêu cầu các học viên giải thích những từ được viết lên bảng.
 - Sau khi thảo luận, điều phối viên tổng hợp lại bằng cách đưa ra ý nghĩa của hai từ trên như sau:

Môi trường

Môi trường xung quanh con người, động vật hay thực vật. Đối với một số người, thuật ngữ “môi trường” đơn giản có nghĩa là “thiên nhiên”, thiên nhiên và con người là tách biệt. Nhưng đối với những người khác, thuật ngữ “môi trường” bao gồm cả các hoạt động của con người, với cảnh quan nông nghiệp và chăn nuôi cũng là một phần của môi trường. Do đó, thuật ngữ “môi trường” bao gồm đất nông nghiệp, đất chăn nuôi, sông, núi, cá, rừng, vật nuôi, v.v. Thuật ngữ môi trường thường được sử dụng thay thế cho thuật ngữ “hệ sinh thái”, được định nghĩa là một cộng đồng các sinh vật tương tác với nhau và với môi trường vật chất xung quanh.

¹ Một số thông tin trong chương này được dựa trên Hướng dẫn Hành động Cộng đồng: Phát triển là gì? Do dự án Trách nhiệm Quốc tế thực hiện. Xem thêm tại : <https://bit.ly/2HwLG1P>

Phát triển

Phát triển là một quá trình tạo ra sự tăng trưởng, tiến bộ và thay đổi tích cực. Mục tiêu của phát triển là nâng cao chất lượng cuộc sống của con người, tạo hoặc tăng cường thu nhập và cơ hội việc làm mà không làm tổn hại đến môi trường.

Như bạn có thể thấy, thuật ngữ “phát triển” có nhiều nghĩa. Cách hiểu ý nghĩa của phát triển nhiều như nhiều cộng đồng trên thế giới. Những cách hiểu khác nhau này xuất phát từ niềm tin, ưu tiên và tầm nhìn khác nhau của mọi người đối với tương lai.

Thông thường, các chính phủ, công ty, hay các ngân hàng phát triển xem những dự án lớn (như đường xá, hầm mỏ, các đập thủy điện hay các tòa nhà hiện đại) là cần thiết cho sự phát triển của đất nước. Họ thường gọi đây là “kế hoạch phát triển” hay “dự án phát triển”.

Nhưng liệu những dự án này lúc nào cũng tốt cho con người và môi trường? Ai hưởng lợi từ đó, và ai nên quyết định những loại hình dự án và chính sách nào là tốt nhất cho tương lai của cộng đồng và đất nước? Ai có quyền nói nếu những gì đang được đề xuất là “phát triển”? Điều gì xảy ra nếu bạn không đồng ý với một kế hoạch hoặc dự án được đề xuất? Và làm thế nào để bạn tìm các giải pháp thay thế hỗ trợ sự phát triển mà cộng đồng của bạn mong muốn?

Để trả lời những câu hỏi trên có thể khó khăn. Ở nhiều nơi, bạn có thể không được tự do hỏi những câu hỏi này do hạn chế về quyền tự do. Tuy nhiên, để phát triển đáp ứng được nhu cầu cần thiết của con người, bản thân người dân phải tham gia vào việc lập kế hoạch – chứ không chỉ có các cơ quan quyền lực.

Thông tin mấu chốt:

Phát triển nên là một quá trình mà qua đó người dân và cộng đồng có thể đòi lại quyền lực của mình trong việc trả lời câu hỏi, đối với chúng ta, phát triển là như thế nào? Quá trình phát triển nên cho phép tất cả mọi người sống trong danh dự và thịnh vượng trên mảnh đất mà họ yêu mến.

Tùy chọn:

Nhằm cho học viên hiểu được phát triển có liên hệ như thế nào với quyền con người, điều phối/tập huấn viên có thể cân nhắc chiếu video: **‘Phát triển là quyền con người’ từ UN Quyền Con người**. Xem video tại: <https://youtu.be/pdKfypBTdI>

Phát triển Bền vững

Phát triển bền vững là phát triển đáp ứng các nhu cầu hiện tại mà không làm ảnh hưởng đến khả năng của các thế hệ tương lai trong việc đáp ứng các nhu cầu của họ.

Tuy nhiên, khi việc phát triển không thể cải thiện được sinh kế của người dân và không đảm bảo tính bền vững về mặt môi trường, thì cuộc sống và môi trường xung quanh của chúng ta bị ảnh hưởng hoặc bị thiệt hại do “phát triển tiêu cực” làm thay đổi cảnh quan và cạn kiệt tài nguyên. “Phát triển tiêu cực” ở đây đề cập đến các dự án phát triển thiếu sự tham gia của cộng đồng, tính minh bạch, và các biện pháp bảo vệ nhân quyền và môi trường, do đó dẫn đến các tác động tiêu cực lên môi trường và sinh kế của người dân.

Các Mục tiêu Phát triển Bền vững (SDGs) là tập hợp 17 mục tiêu toàn cầu mang tính liên kết với nhau nhằm giúp đạt được một tương lai tốt đẹp hơn và bền vững hơn cho tất cả mọi người. SDGs được Đại Hội đồng Liên Hợp Quốc thiết lập vào năm 2015 với mục tiêu đạt được trên toàn thế giới vào năm 2030.

VIDEO: Chiếu video ngắn sau đây, bật phụ đề tiếng Anh để dễ hiểu hơn:

https://www.youtube.com/watch?v=M-iJM02m_Hg

17 MỤC TIÊU PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG (SDGS)

MỤC TIÊU 1: Xóa nghèo

MỤC TIÊU 2: Xóa đói

MỤC TIÊU 3: Cuộc sống khỏe mạnh

MỤC TIÊU 4: Giáo dục chất lượng

MỤC TIÊU 5: Bình đẳng giới

MỤC TIÊU 6: Nước sạch và vệ sinh

MỤC TIÊU 7: Năng lượng sạch và bền vững

MỤC TIÊU 8: Việc làm đầy đủ và tăng trưởng kinh tế

MỤC TIÊU 9: Công nghiệp, Đổi mới và Cơ sở hạ tầng

MỤC TIÊU 10: Giảm bất bình đẳng

MỤC TIÊU 11: Đô thị và Cộng đồng bền vững

MỤC TIÊU 12: Tiêu dùng và Sản xuất có trách nhiệm

MỤC TIÊU 13: Hành động ứng phó với Biến đổi Khí hậu

MỤC TIÊU 14: Tài nguyên nước

MỤC TIÊU 15: Tài nguyên đất

MỤC TIÊU 16: Hòa bình, Công bằng và Thể chế vững mạnh

MỤC TIÊU 17: Hợp tác để hiện thực hóa các Mục tiêu

HOẠT ĐỘNG 2.2: HIỂU VỀ CÁC MỤC TIÊU PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG

	2 tiếng
	Hiểu được các mục tiêu phát triển bền vững và cách chúng ta có thể áp dụng trong thực tế cộng đồng của mình
	Bảng trắng, viết lông, ít nhất 4 giấy áp phích và viết chì màu

Quy trình:

1. Viết các mục tiêu phát triển bền vững lên bảng.
2. Yêu cầu học viên chia thành bốn nhóm nhỏ bằng cách đếm ngược.
3. Yêu cầu mỗi nhóm thảo luận về các mục tiêu phát triển.
4. Chọn ra 05 mục tiêu được cho là quan trọng nhất đối với bản thân và cộng đồng của họ.
5. Phát giấy áp phích và viết chì màu cho mỗi nhóm và yêu cầu các nhóm vẽ một bức tranh cho thấy việc đạt được 05 mục tiêu này sẽ cải thiện cộng đồng của họ như thế nào.
6. Mời các nhóm luân phiên nhau trình bày ý tưởng cho cả lớp, đảm bảo rằng phụ nữ và các học viên có trình độ tiếng Anh thấp hơn có thời gian trình bày như nhau.
7. Điều phối viên tổng hợp và liên kết những gì học viên thảo luận trong nhóm với **các mục tiêu phát triển bền vững (SDGs)**.²

² Xem thêm thông tin chi tiết về các mục tiêu phát triển bền vững tại: <https://sdgs.un.org/goals>

HOẠT ĐỘNG 2.3: MỆ THIÊN NHIÊN ĐANG NÓI ĐIỀU GÌ VỚI CHÚNG TA?

	30 phút
	Hoạt động này nhằm tìm hiểu những gì đang diễn ra trong khu vực của chúng ta bằng cách mời học viên chia sẻ câu chuyện của họ.
	Không cần
	Đối với hoạt động này, cần nhấn mạnh tầm quan trọng của khả năng lắng nghe sâu. Khi lắng nghe câu chuyện của đối phương, hãy lắng nghe một cách cẩn thận và tôn trọng

Quy trình:

1. Mời học viên chia thành từng cặp.
2. Một người (A) là “người hướng dẫn” và người kia (B) là người mù (yêu cầu nhắm mắt lại).
3. Người hướng dẫn (A) dẫn (B) đi ra ngoài hoặc ngồi trên sàn.
4. Mỗi cặp có 3 phút để thực hiện.
5. Người hướng dẫn (A) miêu tả địa điểm thiên nhiên yêu thích của họ - một địa điểm đẹp trong cộng đồng họ - với người mù (B) vẫn còn đang nhắm mắt.
6. Sau đó, (A) và (B) đổi vai và tiếp tục hoạt động này thêm 3 phút nữa.
7. Sau khi kết thúc, điều phối viên điều khiển thảo luận bằng cách đặt những câu hỏi sau:
 - Bạn cảm thấy thế nào sau hoạt động này?
 - Với người hướng dẫn (A), tại sao bạn lại chọn địa điểm tự nhiên này?
 - Với người mù (B), bạn cảm thấy như thế nào khi nhắm mắt và lắng nghe câu chuyện của (A)?
 - Bạn có thể liên kết hoạt động này với những gì đang diễn ra với môi trường trong khu vực của chúng ta?
 - Bạn học được gì từ trò chơi này?
8. Trong lúc thảo luận, đảm bảo rằng mọi người có cơ hội chia sẻ cảm nghĩ như nhau. Sau khi thảo luận những câu hỏi trên, điều phối viên tóm tắt lại hoạt động và chuyển sang phần tiếp theo.

HOẠT ĐỘNG 2.4: CHUYỆN GÌ ĐANG XẢY RA ĐỐI VỚI QUYỀN MÔI TRƯỜNG TRONG KHU VỰC?

	2 tiếng
	Hoạt động này nhằm để mọi người tìm hiểu sâu về các vấn đề môi trường trong khu vực.
	Bảng xếp, bút lông, viết chì màu
	• Trước khi bắt đầu làm việc nhóm, tập huấn viên nên giải thích rằng các phần trình bày có thể mang tính tương tác và mỗi nhóm được tự do quyết định cách trình bày, chẳng hạn như thông qua bài thuyết trình, tiểu phẩm ngắn, hình ảnh, tranh vẽ, v.v. • Cho phép thời gian để học viên đặt câu hỏi hay chia sẻ suy nghĩ trước khi chuyển sang hoạt động tiếp theo.

Trước khi bắt đầu hoạt động, điều phối viên đặt câu hỏi:

Chúng ta đang đối mặt với các vấn đề về môi trường và quyền con người nào?

Sau đó, điều phối viên có thể đưa ra thêm một số ví dụ, chẳng hạn như suy thoái đất, phá rừng, các hoạt động khai thác không bền vững, bắt buộc di dời, v.v.

Quy trình:

Yêu cầu học viên đưa ra một số ví dụ về các vấn đề môi trường và quyền con người ở khu vực của họ.

- Chia thành nhóm 3-4 người theo nước hay cộng đồng (tùy thuộc vào số lượng học viên).
- Mỗi nhóm sẽ làm việc với nhau nhằm thảo luận những gì họ biết về các vấn đề môi trường đang diễn ra tại đất nước hay cộng đồng của họ.
- Sau khi thảo luận, các thành viên trong nhóm chuẩn bị sẵn sàng để trình bày:
 - Danh sách các vấn đề môi trường và địa điểm
 - Tại sao các vấn đề này lại diễn ra
 - Tác động của các vấn đề này lên môi trường và con người

- o Các vấn đề này ảnh hưởng các nhóm khác nhau như thế nào, chẳng hạn như nam giới, phụ nữ, người già, trẻ em, nông dân, ngư dân, v.v.
- o Có những hành động gì được thực hiện nhằm giải quyết vấn đề không
- Sau khi làm việc nhóm, mời các nhóm lên trình bày trước cả lớp.

Ghi chú: Trong lúc trình bày, điều phối viên nên khuyến khích học viên đặt câu hỏi. Nếu học viên im lặng, điều phối viên có thể đặt trước một số câu hỏi đơn giản, điều này có thể làm cho học viên cảm thấy thoải mái hơn và đặt câu hỏi cho bạn mình.

Sau khi trình bày nhóm, tập huấn viên có thể chiếu video hay phim ngắn tóm tắt bối cảnh của các cộng đồng bị ảnh hưởng tiêu cực từ những dự án phát triển suy thoái hoặc phim từ các cộng đồng đang vận động để bảo vệ dòng sông, đất đai và môi trường của họ. Sau đây là một số ví dụ tập huấn/điều phối viên có thể chiếu cho học viên xem:

- Con người Mê Công chiến đấu cho sự sống, trong Bóng tối của Đập Mega của Trung Quốc: <https://youtu.be/oAh4HzXN79E>
- Sông Salween– Dòng sông sự sống của chúng tôi: <https://vimeo.com/191449427>
- Tiếng nói của Nam Khone: <https://www.youtube.com/watch?v=DFaFs9miVQM&t=77s>

Tổng kết phiên thảo luận bằng cách trình bày thông tin bổ sung về các vấn đề môi trường trong khu vực (như xây dựng đập, nhượng đất, Đặc khu kinh tế, dự án đường sắt, khai thác gỗ trái phép, nhà máy điện than, v.v.) đã gây ra những tác động tiêu cực đến môi trường và con người.

Nhằm cho thấy ảnh hưởng tiêu cực của các dự án phát triển lên cộng đồng và môi trường, tập huấn viên có thể chia sẻ danh sách các tổ chức làm việc vì quyền con người và môi trường dưới đây. Trang web của họ bao gồm các nội dung/báo cáo, xuất bản, công cụ tập huấn, video và trường hợp nghiên cứu.

- Đập thủy điện trên khu vực sông Mê Công/Salween: <https://www.internationalrivers.org/>
- Cứu lấy Mê Công: <https://www.facebook.com/SaveTheMekong/>
- Ủy ban sông Mê Công: <https://www.mrcmekong.org/>
- Các vấn đề về đất đai trong khu vực Mê Công: <https://www.mrlq.org/>
- Người bản địa và quyền tự nhiên: <https://aippnet.org/>
- Diễn đàn NGO trên ADB: <https://www.forum-adb.org/>
- Phát triển mở Mê Công: <https://opendevelopmentmekong.net/>
- Hệ thống cảnh báo sớm và các nguồn khác: <https://bit.ly/2Sprcx3>

HOẠT ĐỘNG 2.5: MÔI TRƯỜNG TRONG CỘNG ĐỒNG TÔI

	1 tiếng
	Hoạt động này nhằm để học viên chia sẻ về tình trạng trong cộng đồng của họ. Trong khi một số học viên có thể gặp cùng một vấn đề, họ có thể có những ý kiến khác nhau về vấn đề liên quan. Do đó, hoạt động này sẽ giúp chúng ta tìm hiểu thêm về những câu chuyện cá nhân của học viên.
	Bảng xếp, viết lông, viết chì màu
	Nếu một số người không biết vẽ, họ có thể vẽ một bức tranh đơn giản sử dụng ký hiệu kèm chữ để giải thích những gì họ muốn chia sẻ.

Ví dụ 1:

Quê tôi được bao quanh bởi những dãy núi xinh đẹp, rừng tẻch cao và sâu cùng một con sông chảy qua trung tâm thị trấn. Tuy nhiên, trong những năm gần đây, cả cộng đồng của tôi đã phải chịu đựng các hoạt động khai thác gỗ vì chúng tôi có cây tẻch. Khai thác gỗ đã làm tổn hại đến tài nguyên thiên nhiên của cộng đồng và sinh kế của dân làng.

Ví dụ 2:

Đất của cộng đồng tôi bị chiếm bởi một công ty khai thác. Dân làng phải tái định cư tới một nơi mới mà ở đó chúng tôi không biết tìm sinh kế mới như thế nào. Công ty này chỉ đền bù cho chúng tôi một ít và chúng tôi phải rời xa mảnh đất thân yêu của chính mình.

Quy trình:

- Đưa cho mỗi học viên một tấm giấy lớn và yêu cầu họ làm việc độc lập để vẽ một bức tranh về cộng đồng của mình.
- Ở nửa trên của tờ giấy, yêu cầu họ vẽ về cộng đồng của họ từng trông như thế nào trong quá khứ.
- Ở nửa dưới của tờ giấy, yêu cầu học viên vẽ về những thay đổi họ nhìn thấy trong cộng đồng mình. Cộng đồng của họ có giống như cũ không? Nếu không, điều gì đã gây ra những thay đổi này?
- Sau khi kết thúc, mời học viên trở lại lớp và trình bày về bức vẽ cộng đồng của họ và nó đã thay đổi như thế nào. Cho phép mỗi học viên khoảng 5 phút để trình bày.
- Sau khi mỗi người trình bày, mời cả lớp đặt câu hỏi và bình luận

Điều phối viên tổng kết hoạt động và lưu ý những điểm giống và khác nhau giữa mỗi cộng đồng.

Trước khi kết thúc hoạt động, tập huấn viên chia sẻ thông tin về mối liên hệ giữa quyền con người và môi trường, phát triển bền vững thông qua quyền con người.

Quyền con người và Môi trường

Mối liên hệ giữa quyền con người và môi trường nhấn mạnh rằng một môi trường vật chất tốt là điều kiện tiên quyết để sống một cuộc sống tốt và có giá trị. Cụ thể hơn, một môi trường vật chất tốt phải có liên quan đến việc bảo vệ chống lại, ví dụ, ô nhiễm tiếng ồn, ô nhiễm không khí, ô nhiễm nước mặt và việc thải các chất độc hại. Suy thoái môi trường và quyền con người lần đầu tiên được đưa vào chương trình nghị sự quốc tế vào năm 1972, tại Hội nghị Liên hợp quốc về Môi trường con người. Nguyên tắc 1 của 'Tuyên bố Stockholm về Môi trường Con người' thiết lập nền tảng để liên kết quyền con người và bảo vệ môi trường, tuyên bố rằng con người có 'quyền cơ bản về tự do, bình đẳng và các điều kiện sống đầy đủ trong một môi trường có chất lượng cho phép cuộc sống có chất lượng và hạnh phúc, và người đó vinh dự có trách nhiệm trong việc bảo vệ và cải thiện môi trường cho các thế hệ hiện tại và tương lai.³

Phát triển Bền vững thông qua Quyền con người

Chương trình Nghị sự 2030⁴ thừa nhận rằng các nền kinh tế có sự tham gia và bao trùm, và các xã hội mà chính phủ có trách nhiệm giải trình, đạt được những kết quả tốt hơn cho tất cả mọi người, không để ai bị bỏ lại phía sau. Tuyên bố về Quyền phát triển nhấn mạnh quyền của mọi cá nhân và dân tộc được tham gia tự do, tích cực và có ý nghĩa. Và các Nguyên tắc Hướng dẫn của Liên hợp quốc về Kinh doanh và Nhân quyền (UNGP) đặt ra nhiệm vụ của các Quốc gia và các công ty tư nhân là đảm bảo rằng các hoạt động kinh doanh không lạm dụng quyền của mọi người.

³ Trung tâm Nhân quyền Iceland "QUYỀN CON NGƯỜI VÀ MÔI TRƯỜNG". Truy cập ngày 9 tháng 1 năm 2021: <https://bit.ly/3HOC9N3>

⁴ OHCHR 'Thúc đẩy phát triển bền vững thông qua quyền con người'. Truy cập ngày 9 tháng 1 năm 2021: <https://bit.ly/3Gem96O>

Các quyền dân sự, văn hóa, kinh tế, chính trị và xã hội, quyền phát triển dựa trên nhau và cùng nhau tiến lên. Cho dù các cá nhân tự do lên tiếng và phản đối đến đâu, họ vẫn không thực sự tự do nếu họ thiếu thức ăn, giáo dục hoặc nhà ở đầy đủ. Điều ngược lại cũng mang ý nghĩa đúng. Các xã hội trong đó mọi người được tiếp cận với các biện pháp bảo vệ xã hội cơ bản, các nguồn lực và cơ hội kinh tế, ít bị tổn thương hơn trước sự rạn nứt xã hội và sự lan rộng của chủ nghĩa cực đoan.

Mặc dù vậy, các chính sách kinh tế ở nhiều quốc gia đã hạn chế bảo trợ xã hội, tập trung của cải và quyền lực chính trị trong các nhóm nhỏ ngày càng ít. Các mô hình tăng trưởng lãng phí, không bền vững làm gia tăng suy thoái môi trường và đẩy nhanh biến đổi khí hậu, tạo ra các tác động gây hại cho sức khỏe, khả năng tiếp cận nước và vệ sinh, thực phẩm, nhà ở và quyền đất đai, gây nguy hiểm cho cuộc sống.

HOẠT ĐỘNG 2.6: CHECK-IN

	15 phút
	Đây là một hoạt động nhanh nhằm đánh giá cảm nhận của mọi người
	không
	Đây là một hoạt động phản ánh ngắn nhằm kiểm tra cảm xúc của học viên và nhằm đánh giá liệu họ có bối rối, cảm thấy tốt hay lo lắng. Điều này sẽ giúp điều phối viên chuẩn bị tốt hơn cho hoạt động tiếp theo.

Quy trình:

Mời cả lớp đứng thành hình tròn. Đưa ra các hướng dẫn sau:

- Điều phối viên nói, “Bây giờ chúng ta sẽ kiểm tra nhanh. Hãy cho biết hiện tại bạn cảm thấy như thế nào. Bạn có thể sử dụng ngôn ngữ cơ thể hay âm thanh, nhưng không được dùng lời nói.”
- Điều phối viên có thể mời một học viên tình nguyện lên trước. Nếu không ai tình nguyện, điều phối viên có thể bắt đầu trước, tạo ra một âm thanh hoặc hành động thể hiện cảm xúc của mình. Sau đó, mời học viên bắt chước âm thanh hoặc hành động mình đã làm.
- Sau khi mỗi thành viên tạo ra âm thanh hoặc chuyển động, những người còn lại bắt chước âm thanh và chuyển động cùng nhau trong nhóm. Điều này sẽ làm cho hoạt động thêm vui và nhẹ nhàng hơn.
- Tiếp tục cho đến người cuối cùng.

CHƯƠNG 3: GIỚI VÀ MÔI TRƯỜNG

“

Các vấn đề môi trường có thể ảnh hưởng khác nhau đến nam giới và phụ nữ. Chương này sẽ giúp học viên hiểu rõ hơn về mối quan hệ giữa giới và môi trường.

Chương trình hoạt động

Hoạt động 3.1: PHÂN BIỆT “GIỚI TÍNH” VÀ “GIỚI”

Giới so với Giới tính

Hoạt động 3.2: NỮ QUYỀN LÀ GÌ?

Nữ quyền

Giới trong bối cảnh Tài nguyên Thiên nhiên

Hoạt động 3.3: GIỚI, TIẾP CẬN VÀ QUẢN LÝ TÀI NGUYÊN

Hoạt động 3.4: NHỮNG CÂU CHUYỆN VỀ PHỤ NỮ VÀ MÔI TRƯỜNG

Những câu chuyện về Phụ nữ và Môi trường

Luật, Hiệp ước và Diễn đàn Quốc tế về Phụ nữ và Môi trường

HOẠT ĐỘNG 3.1: PHÂN BIỆT “GIỚI TÍNH” VÀ “GIỚI”

	30 phút (tùy vào số lượng nhóm)
	Giúp học viên hiểu sự khác biệt giữa thuật ngữ “giới tính” và “giới”.
	Trang trình chiếu PowerPoint để chiếu hình 1 và 2, máy chiếu và màn hình chiếu, bảng xếp, giấy vẽ, bút lông, viết chì màu.
	Hoạt động này sẽ giúp học viên hiểu rõ hơn khái niệm của các thuật ngữ “giới tính” và “giới”. Hơn nữa, học viên cũng có cơ hội thư giãn và bắt đầu chia sẻ suy nghĩ trước khi phiên chính thức bắt đầu. Hoạt động này không quá khó, do đó có thể dùng như hoạt động phá băng cho các học viên.

Quy trình:

Trước khi vào **Hoạt động 3.1**, điều phối viên có thể bắt đầu với hoạt động ngắn này để xem các học viên hiểu thế nào về các từ **“GIỚI TÍNH”** và **“GIỚI”**. Hoạt động này mất khoảng 10 phút.

Điều phối viên hỏi học viên câu hỏi sau:

Khi nghe đến từ giới tính và giới, bạn nghĩ đến điều gì?

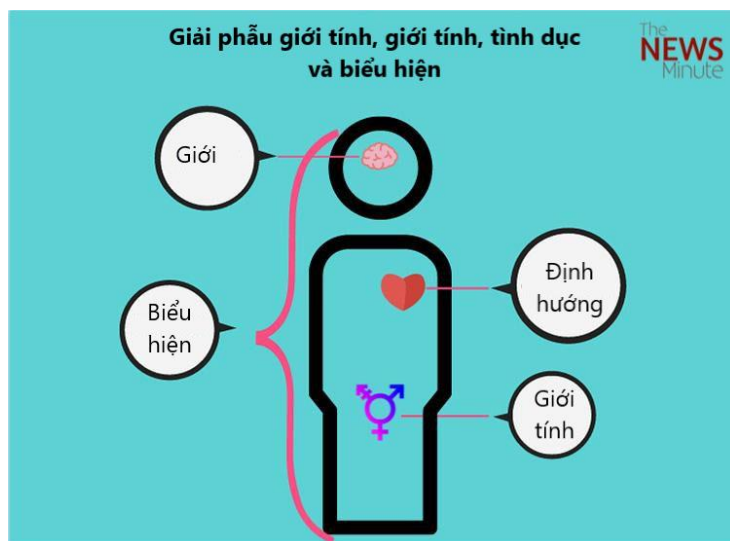
Điều phối viên có thể viết lên bảng những từ mà học viên chia sẻ. Sau đó, điều phối viên có thể chuyển qua hoạt động tiếp theo.

Hoạt động chính

1. Đầu tiên, chia học viên thành nhóm theo giới.
2. Tiếp theo, cung cấp bảng xếp, viết lông và viết chì màu cho từng nhóm.
3. Mở hình 3.1 và 3.2 (hoặc chọn một hình), và cho học viên xem.
4. Mời học viên nghĩ nhanh về câu trả lời cho những câu hỏi sau:
 - a. Bạn thấy gì trong những bức hình này?
 - b. Bạn có thể chia sẻ sự khác biệt giữa thuật ngữ “giới tính” và “giới”?
5. Cho học viên thảo luận nhóm sau đó trở về nhóm lớn.

Hình 3.1: Sự khác biệt giữa “giới tính” và “giới”⁵

Hình 3.2: Giải phẫu học của “giới tính” và “giới”⁶

⁵ Viện Nghiên cứu Sức khỏe Canada. (2020). Ghế Khoa học Giới tính và Giới. Truy cập ngày 5 tháng 1 năm 2020, từ <https://cihr-irsc.gc.ca/e/51596.html>

⁶ Phút tin tức. (2016). Hiểu về giới và giới tính: liên kết nhưng không phụ thuộc lẫn nhau. Truy cập ngày 1 tháng 1 năm 2020, từ <https://www.thenewsminute.com/article/understanding-sex-and-gender-they-are-connected-not-interdependent-44437>

Giới tính so với Giới

“GIỚI TÍNH” VÀ “GIỚI” KHÔNG ĐỒNG NGHĨA.

Điều phối viên có thể mở Giới tính được chỉ định khi sinh ra và Bản dạng giới: Sự khác nhau là gì?⁷ - một video hoạt hình dễ hiểu nhằm giải thích hai từ này cho học viên.

Xem video tại đây: <https://www.youtube.com/watch?v=Y19kYh6k7ls>

"GIỚI TÍNH"	"GIỚI"
• Đề cập đến “khía cạnh sinh học” của nam và nữ. • Nếu được sinh ra với âm đạo, bạn được xác định là nữ. • Nếu được sinh ra với bìu và dương vật, bạn được xác định là nam.	• Đề cập đến “đặc điểm tâm lý, hành vi, xã hội” của nam giới và phụ nữ. • Tập trung vào các hành vi xã hội và các khía cạnh và thái độ tâm lý phức tạp. • Bản dạng giới có thể thay đổi theo thời gian.

Chúng ta không thể dùng các từ giới tính và giới thay thế cho nhau, bởi vì **giới tính** của một người được mặc định bởi **đặc tính sinh học** của người đó, **không phải lúc nào cũng tương ứng với giới của họ**⁸. Đôi khi, một người có giới tính và bản dạng giới khác nhau có thể tự xem mình là người chuyển giới, phi nhị nguyên giới hay không theo tiêu chuẩn giới.

Karen Cross (2018)⁹ đã viết trong Giới tính và Giới: Sự khác nhau là gì?

“Mức độ ra quyết định và trách nhiệm tài chính được mong đợi ở mỗi giới và ở thời gian mà phụ nữ hay nam giới được dự kiến sẽ dành cho việc nội trợ và nuôi dạy con cái là khác nhau giữa các nền văn hóa. Trong một nền văn hóa rộng hơn, các gia đình cũng có những chuẩn mực riêng của họ. Vai trò giới không được thiết lập sẵn. Trong nhiều xã hội, nam giới ngày càng đảm nhận những vai trò truyền thống được xem như là của phụ nữ, và phụ nữ đang đóng vai trò mà trước đây chủ yếu được trao cho nam giới. Vai trò giới và những định kiến giới rất linh hoạt và có thể thay đổi đáng kể theo thời gian.”

⁷ AMAZE Org. (2019, December 5). Giới tính được chỉ định khi sinh ra và Bản dạng giới: Sự khác nhau là gì? [Video file]. Truy cập từ <https://www.youtube.com/watch?v=Y19kYh6k7ls>

⁸ Lumen Learning

⁹ Cross, K., (2018). Giới tính và Giới: Sự khác nhau là gì?. Truy cập ngày 4 tháng 1 năm 2020, từ <https://www.medicalnewstoday.com/articles/232363>

Bạn có biết **VỀ CÔNG BẰNG GIỚI và BÌNH ĐẲNG GIỚI?**¹⁰

“Bình đẳng giới”	“Công bằng giới”
“Bình đẳng giới có nghĩa là sự bình đẳng giữa nam giới và phụ nữ...không có nghĩa là phụ nữ và nam giới phải như nhau, mà là họ có quyền lợi, nghĩa vụ và cơ hội không phụ thuộc vào việc họ được sinh ra là nam hay nữ.”	“Công bằng giới nghĩa là đối xử công bằng với nam giới và phụ nữ, tùy theo nhu cầu tương ứng của họ. Điều này có thể bao gồm đối xử bình đẳng hoặc khác nhau, nhưng được coi là tương đương về quyền, lợi ích, nghĩa vụ và cơ hội.”

Bạn có biết **TRAO QUYỀN CHO PHỤ NỮ?**

“Trao quyền cho phụ nữ (hay trao quyền cho nữ giới) là quá trình tăng cường năng lực cho phụ nữ. Có thể được định nghĩa theo một số cách, bao gồm chấp nhận góc nhìn của phụ nữ hay nỗ lực tìm kiếm các góc nhìn đó, nâng cao vị thế của phụ nữ thông qua giáo dục, nhận thức, đọc viết và tập huấn. Trao quyền cho phụ nữ, trang bị và cho phép phụ nữ đưa ra những quyết định quan trọng trong cuộc sống thông qua các vấn đề khác nhau trong xã hội. Họ có thể có cơ hội xác định lại vai trò giới và các vai trò khác, do đó có thể giúp họ tự do hơn để theo đuổi các mục tiêu mong muốn.”

Khi nhìn vào quyền phụ nữ và trao quyền cho phụ nữ, việc hiểu về nữ quyền là rất hữu ích.

¹⁰ Pavlic, B., Ruprecht, L., & Sam-Vargas, S. (2000). Bình đẳng giới và công bằng: bản đánh giá tóm tắt về những thành tựu của UNESCO kể từ Hội nghị Thế giới lần thứ tư về Phụ nữ, Bắc Kinh 1995. Truy cập ngày 5 tháng 1 năm 2020, từ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000121145>

HOẠT ĐỘNG 3.2: NỮ QUYỀN LÀ GÌ?¹¹

	60 phút
	Nắm được kiến thức cơ bản của từ “nữ quyền” và tiếp cận những hiểu lầm về nữ quyền.
	Máy chiếu và máy tính

Quy trình:

Gợi ý cho học viên rằng họ sẽ suy ngẫm về từ **‘NỮ QUYỀN’**. Giải thích rằng đây là một từ có thể đem đến nhiều cảm xúc khác nhau tùy thuộc vào từng cá nhân và khóa tập huấn này là một nơi an toàn để thảo luận về suy nghĩ của họ.

Hình 3.3 Nữ quyền (O'Donnell, 2019)

1. Yêu cầu học viên bắt cặp với nhau cho hoạt động này. Điều phối viên chiếu hình trên (hình 3.3) lên bảng và yêu cầu học viên suy nghĩ theo cặp về hình ảnh, từ ngữ và ý tưởng có liên quan đến từ “nữ quyền”. Khuyến khích học viên cởi mở hơn và nói về những gì họ được nghe, không chỉ những gì họ tin và cá nhân họ đồng ý. Cuộc hội thoại nên là nơi mà họ có thể chia sẻ mọi thứ, dù là tích cực hay tiêu cực.
2. Mời học viên chia sẻ những gì đã thảo luận theo cặp với cả lớp. Khi học viên chia sẻ, viết một số từ khóa được dùng lên bảng.
3. Tổng hợp lên bảng một số chi tiết mà bạn nhận thấy, bao gồm hình ảnh, từ ngữ, và ý tưởng. Yêu cầu học viên trở lại làm việc theo cặp để hoàn

¹¹ Phỏng theo Diversityis: <https://diversityis.com/lesson-plan-feminism-is-for-everybody-celebrating-womens-history-month-and-how-gender-intersects-with-other-identities>

thành các câu sau với bao nhiêu từ hoặc câu tùy thích. Mời một vài học viên lên chia sẻ những gì họ viết.

Nữ quyền là...

Nữ quyền không phải là...

4. Điều phối viên viết ra hai định nghĩa về “nữ quyền” lên bảng và thảo luận với cả lớp (ghi chú: Bell Hooks là một tác giả về nữ quyền nổi tiếng và được tôn trọng):
- Từ điển Merriam-Webster:** “Lý thuyết về bình đẳng chính trị, kinh tế, và xã hội giữa các giới”.
 - Bell Hooks:** “Nữ quyền là một phong trào nhằm chấm dứt phân biệt giới tính, bóc lột và áp bức giới tính”.

Sau đó, điều phối/tập huấn viên cung cấp một số thông tin chi tiết về định nghĩa nữ quyền và tại sao chúng ta cần hiểu quyền phụ nữ trong bối cảnh nữ quyền.

Nữ quyền

Nữ quyền là việc tất cả các giới có quyền và cơ hội bình đẳng. Đó là việc tôn trọng kinh nghiệm, bản sắc, kiến thức và thể mạnh của nhiều phụ nữ khác nhau, đồng thời nỗ lực trao quyền cho tất cả phụ nữ nhận thức đầy đủ quyền của họ. Hơn nữa, nó là việc cân bằng sân chơi giữa các giới và đảm bảo rằng phụ nữ và trẻ em gái có cơ hội trong cuộc sống như trẻ em trai và nam giới (IWDA)¹².

Tập huấn viên giải thích rằng nam giới cũng có thể là những người ủng hộ nữ quyền. Nữ quyền không chỉ là về phụ nữ, mà còn là về bình đẳng giới. Nam giới có thể là đồng minh trong cuộc đấu tranh vì bình đẳng giới và có thể chung tay thúc đẩy bình đẳng. Để đưa ra ví dụ về các đồng minh nam tham gia vào các phong trào nữ quyền/quyền phụ nữ, tập huấn viên có thể cân nhắc chia sẻ những câu chuyện có sẵn với những người tham gia (Sẽ rất tốt nếu thảo luận và mở ra không gian cho những học viên nam chia sẻ suy nghĩ của họ về Nữ quyền).

Tại sao nhìn nhận bình đẳng giới trong quản lý và bảo vệ tài nguyên thiên nhiên đóng vai trò quan trọng?

Biến đổi khí hậu, mất đa dạng sinh học và môi trường sống, ô nhiễm đe dọa hủy hoại cuộc sống, nền kinh tế và toàn bộ nền văn hóa và xã hội. Những trường hợp khẩn cấp về môi trường có tính chất tàn phá và đan

¹² IWDA ‘Nữ quyền là gì’. Truy cập ngày 9 tháng 1 năm 2022: <https://iwda.org.au/learn/what-is-feminism/>

xen này làm tổn hại đến quyền con người, bao gồm quyền sống, sức khỏe, thực phẩm, nước và hệ sinh thái, văn hóa, quyền tự quyết và nhiều quyền khác, với những tác động khác nhau trên cơ sở giới tính. Phân biệt đối xử phổ biến và có hệ thống trên cơ sở giới và bạo lực đối với phụ nữ, định kiến, hạn chế về nguồn lực, các nhu cầu dinh dưỡng khác nhau trong suốt cuộc đời, đặc biệt là trong thời kỳ sơ sinh, thời thơ ấu, mang thai và sinh nở, mức độ tiếp xúc với ô nhiễm và các chất độc hại khác nhau, v.v. Các yếu tố có thể làm gia tăng các tác động tiêu cực đến quyền con người của suy thoái môi trường, bao gồm cả biến đổi khí hậu. Tuy nhiên, ngay cả khi phải trải qua những tác động khác biệt và không cân xứng của các tác hại đến môi trường, nhiều phụ nữ vẫn là những người đi đầu trong hành động vì môi trường - với tư cách là người quản lý tài nguyên và người ủng hộ lối sống bền vững - và là những người bảo vệ trung thành đối với đất, nước, thiên nhiên và cộng đồng.¹³

¹³ UN Quyền con người 'Quyền con người, Môi trường và Bình đẳng giới'. Truy cập ngày 9 tháng 1 năm 2021: <https://bit.ly/32UBPxH>

Giới trong bối cảnh Tài nguyên thiên nhiên

Phần này sẽ tập trung vào các mối quan hệ khác nhau giữa giới, môi trường và tài nguyên thiên nhiên dựa trên kiến thức và kinh nghiệm cá nhân của học viên

HOẠT ĐỘNG 3.3: GIỚI, QUẢN LÝ VÀ TIẾP CẬN TÀI NGUYÊN

Chia sẻ bình đẳng trong quyền ra quyết định giữa nam giới và phụ nữ là điều quan trọng nhằm quản lý tốt tài nguyên thiên nhiên. Trong các cộng đồng khác nhau, phụ nữ và nam giới có vai trò khác nhau trong quản lý tài nguyên thiên nhiên, và nắm giữ quyền lực khác nhau trong việc tiếp cận các tài nguyên đó.

	Bài tập: Nắm tay quyền lực giới (20 phút) Hoạt động: Giới, Tiếp cận và Quản lý Tài nguyên (1 tiếng)
	Hoạt động này sẽ giúp học viên hiểu hơn mối quan hệ giới, trách nhiệm truyền thống được trao cho nam giới và phụ nữ trong xã hội của chúng ta, và sự khác biệt trong việc tiếp cận và kiểm soát tài nguyên thiên nhiên giữa nam giới và phụ nữ. Các bài học sẽ được rút ra từ kinh nghiệm và nhận thức của học viên, đồng thời sẽ giúp hiểu rõ hơn về quản lý môi trường bền vững.
	Trang trình chiếu PowerPoint cho bảng 3.1 và 3.2, máy chiếu và màn hình chiếu, bảng đứng, giấy vẽ, bút lông, bút chì màu.
	Nắm tay quyền lực giới (20 phút) có thể dùng để khởi động nhằm giúp học viên nghĩ về mối quan hệ quyền lực.

Bài tập: Nắm tay quyền lực giới (20 phút)¹⁴

- Chia cả lớp làm hai hàng đối diện, đặt tên cho nhóm lần lượt là “A” và “B”.
 - Yêu cầu từng thành viên nhóm “A” nắm bàn tay và đưa lên cách mặt người đối diện ở nhóm “B” khoảng 15 cm.
 - Mỗi thành viên nhóm “A” sử dụng bàn tay để “thôi miên” người đối diện thuộc nhóm “B”, dẫn họ đi xung quanh bằng cách di chuyển bàn tay trước mặt đối tác, đồng thời, đối tác thuộc nhóm “B” di chuyển theo sự dẫn dắt và luôn giữ nguyên khoảng cách giữa mặt và bàn tay.
 - Sau một vài phút, yêu cầu đối tác đổi vị trí. Lần này, “B” sẽ dẫn và “A” sẽ đi theo.

¹⁴Phỏng theo hoạt động “Thuật thôi miên của người Colombia” được sử dụng trong kịch tương tác. Xem thêm tại: <https://bit.ly/3IReNav> hoặc <https://bit.ly/3HODWRO>

2. Sau khi trò chơi kết thúc, điều phối viên mời mọi người nêu cảm nhận về hoạt động bằng cách đặt các câu hỏi sau:
 - *Bạn có cảm thấy trò chơi này vui không? Nó có làm bạn cảm thấy không thoải mái không?*
 - *Có ai dừng hay từ chối đi theo không? Tại sao?*
 - *Bạn cảm thấy thế nào khi ở vị trí dẫn dắt?*
 - *Bạn cảm thấy thế nào khi ở vị trí bị dẫn dắt?*
3. Sau khi thảo luận, điều phối viên tóm tắt rằng trò chơi này nhằm giúp học viên khám phá quan hệ quyền lực, đặc biệt trong bối cảnh tiếp cận và kiểm soát tài nguyên thiên nhiên và giới. Mời học viên trả lời các câu hỏi sau:
 - *Bài tập này phản ánh về quyền lực như thế nào?*
 - *Bài tập này phản ánh như thế nào về mối quan hệ giữa nam giới và phụ nữ trong gia đình và trong đời sống cộng đồng, cũng như trong việc tiếp cận và kiểm soát tài nguyên thiên nhiên?*
4. Sau khi tổng kết, điều phối viên liên kết trò chơi này với hoạt động kế tiếp.

Quy trình¹⁵:

1. Để bắt đầu hoạt động này, viết từ “tiếp cận” và “kiểm soát” lên bảng. Giải thích với học viên rằng, cơ hội để có được và sử dụng một tài nguyên được gọi là “tiếp cận”, và quyền lực hoặc quyền hạn quyết định ai có quyền tiếp cận tài nguyên đó và với mục đích gì được gọi là “kiểm soát”.
2. Chia cả lớp thành các nhóm bao gồm cả nam và nữ.
3. Mời các học viên thảo luận theo nhóm nhỏ về các câu hỏi trên bảng 3.1 và 3.2, sau đó viết câu trả lời lên bảng xếp.
4. Mời từng nhóm trình bày câu trả lời trước cả lớp dựa trên kinh nghiệm trong cộng đồng của họ.
5. Khi học viên trình bày, bắt đầu thảo luận các câu hỏi sau:
 - *Nam giới và phụ nữ có cơ hội khác nhau trong việc tiếp cận và kiểm soát tài nguyên không? Vì sao?*
 - *Nam giới và phụ nữ có hưởng lợi theo cách khác nhau từ việc tiếp cận và kiểm soát tài nguyên thiên nhiên không?*
 - *Bạn có nghĩ rằng các thách thức về môi trường ảnh hưởng khác nhau đến nam giới và phụ nữ không? Nếu có, khác nhau như thế nào?*

¹⁵ Phòng theo The international river and Oxfam. (2020). Chuyển đổi quyền lực - Hướng dẫn về giới cho các tổ chức vận động về đập và sông. Truy cập ngày 4 tháng 1 năm 2020, từ <https://www.internationalrivers.org/wp-content/uploads/sites/86/2020/09/Gender-Guide-English-single-pages.pdf>

- Thúc đẩy bình đẳng giới có thể góp phần giải quyết các vấn đề môi trường như thế nào?

Bảng 3.1: Các loại quyền tài sản và quan hệ quyền lực

Loại đất	Loại quyền tài sản	Chủ sở hữu	Ai là người ra quyết định?	Họ là ai?
Đất nhà nước	Quyền sở hữu đất đai, quyền quản lý, quyền phân bổ	Nhà nước, chính quyền địa phương	Cán bộ nhà nước	Cán bộ nhà nước là nam giới
Đất chung của làng, xã	Quyền sở hữu đất đai, quyền sử dụng đất, quyền quản lý, quyền loại trừ	Dân làng	Trưởng thôn, trưởng ban văn hóa	Nam giới là những người lãnh đạo
Đất tư nhân	Quyền sở hữu đất, quyền sử dụng đất, quyền quản lý, quyền loại trừ, quyền giao dịch	Dân làng, doanh nghiệp và các đối tượng khác	Người đứng đầu gia đình và quản lý công ty	Nam giới là người đứng đầu gia đình, nam giới là quản lý công ty

Bảng 3.2: Tiếp cận và kiểm soát tài nguyên cộng đồng ([nhấn vào đây để tải về](#))

Tài nguyên	Tiếp cận tài nguyên		Quyền ra quyết định		Kiểm soát quyền lợi	
	Ai có thể sử dụng tài nguyên?		Ai quyết định tài nguyên được sử dụng như thế nào và ai là người hưởng lợi?		Ai kiểm soát các tài nguyên này?	
	Phụ nữ	Nam giới	Phụ nữ	Nam giới	Phụ nữ	Nam giới
Đất						
Ruộng lúa/cây trồng						
Vườn ven sông						
Vườn nhà						
Rừng						
Rừng cộng đồng						
Củi						
Các sản phẩm từ rừng như dâu rừng, thảo mộc và mật ong						
Nước						
Sông						
Hồ						
Kênh thủy lợi công cộng						
Thủy sản						
Trang trại vùng cao						

Tài nguyên	Tiếp cận tài nguyên		Quyền ra quyết định		Kiểm soát quyền lợi	
	Ai có thể sử dụng tài nguyên?		Ai quyết định tài nguyên được sử dụng như thế nào và ai là người hưởng lợi?		Ai kiểm soát các tài nguyên này?	
	Phụ nữ	Nam giới	Phụ nữ	Nam giới	Phụ nữ	Nam giới
Năng lượng						
Gỗ						
Rừng ngập mặn						
Than đá						
Phế phẩm nông nghiệp						

HOẠT ĐỘNG 3.4: NHỮNG CÂU CHUYỆN VỀ PHỤ NỮ VÀ MÔI TRƯỜNG

	1 tiếng 45 phút
	Hoạt động này tạo cơ hội cho học viên học hỏi từ những câu chuyện cá nhân của các nhà hoạt động trẻ vùng Mê Công. Lắng nghe những câu chuyện từ những người đồng trang lứa có thể giúp truyền cảm hứng và trao quyền cho thanh niên trở thành những nhà lãnh đạo tương lai trong cộng đồng họ.
	Trang trình chiếu Power Point để chiếu các ví dụ, máy chiếu và màn hình chiếu

Quy trình:

Bắt đầu phần này bằng cách khuyến khích học viên gợi nhớ về quê hương của họ bằng cách thực hiện một hoạt động với tên gọi

'Nơi tôi yêu thích nhất ở cộng đồng của mình.'

Sau đó,

1. Yêu cầu học viên tìm cho mình một người chơi cùng (người chơi A và B).
2. Mời từng cặp đi dạo cùng nhau quanh hội trường. Trong khi đi, lần lượt mô tả về "Nơi tôi yêu thích nhất trong cộng đồng của mình". Dành 05 phút cho từng người trong cặp chia sẻ.
3. Khuyến khích học viên lắng nghe sâu trong khi bạn chơi của mình chia sẻ và không làm gián đoạn khi họ đang nói.
4. Sau khi các cặp chơi kết thúc hoạt động, mời 3-4 học viên lên chia sẻ với cả lớp về câu chuyện của người bạn chơi của mình.

Trò chơi này sẽ giúp học viên luyện tập kỹ năng lắng nghe sâu và phân tích những gì họ nghe được từ người bạn chơi của mình. Từ đó, cung cấp một nền tảng vững chắc cho hoạt động chia sẻ câu chuyện dưới đây.

Những câu chuyện về Phụ nữ và Môi trường

Sau khi kết thúc hoạt động trên, chia cả lớp thành 3-4 nhóm.

Chỉ định một trong những câu chuyện dưới đây¹⁶ cho từng nhóm đọc. Trong khi đọc, yêu cầu học viên nghĩ về những câu hỏi sau:

- Câu chuyện nói về điều gì?
- Điều gì đã xảy ra trong câu chuyện?
- Tác giả đã phản ứng như thế nào?
- Tác giả đã hành động như thế nào để cải thiện tình hình?
- Cộng đồng đó có thành công không? Tại sao có và tại sao không?

Sau đó, mời đại diện mỗi nhóm nhỏ trình bày câu trả lời với cả lớp.

Dòng sông của chúng tôi, cuộc sống của chúng tôi: Câu chuyện từ Cô Hom Kham

(Tổ chức Kết nối Xuyên Biên giới, 2019)

Tôi tên là Hom Kham. Tôi là một phụ nữ trẻ đến từ Mong Pan, người được Tổ chức Kết nối xuyên Biên giới lựa chọn để tham gia vào một hội thảo ở Chiang mai. Mong Pan là một làng nhỏ hẻo lánh ở vùng Shan, Miến Điện. Làng của tôi nhỏ và xinh đẹp, phụ thuộc lớn vào sông Salween và các nhánh phụ. Đây là vùng nông nghiệp, nên chúng tôi phụ thuộc rất nhiều vào các con sông cho tưới tiêu, ngoài ý nghĩa văn hóa mà sông Salween và các nhánh phụ mang tới cho những người dân tộc bản địa trong khu vực. Tôi được sinh ra ở làng và với tham vọng dành phần đời còn lại ở đây – Tôi muốn đảm bảo rằng đây là một khả năng không chỉ cho tôi, mà còn cho cả cộng đồng của tôi.

Mong Pan được bao quanh bởi những núi xanh bao phủ trong những khu rừng rậm – có rất nhiều tài nguyên thiên nhiên, trong đó có con sông của chúng tôi, chảy vào sông Salween (một trong những con sông quan trọng nhất đối với cộng đồng của chúng tôi). Khu vực này nằm “ngoài giới hạn” đối với du khách do là khu vực xung đột. Chúng tôi không có công nghiệp, nên hoàn toàn phụ thuộc vào cây trồng để có thu nhập và phát triển ngôi làng của mình. Chúng tôi chủ yếu trồng lúa và tỏi, cả hai loại cây này đều cần đủ nước để phát triển. Bên cạnh đó, chúng tôi thu nhặt củ từ rừng và trồng rau xanh để ăn; khu rừng và nguồn nước là trung tâm của sự sống đối với cộng đồng. Ở đây, chúng tôi có rất

¹⁶ Đọc thêm các câu chuyện khác theo liên kết dưới đây:

<https://bit.ly/3g1acFy>

<https://bit.ly/3yZYt2Q>

những nhóm dân tộc khác nhau, bao gồm Pa-o, Lisu, Shan and Karen, nhưng đa số là người Shan.

Mong Pan rất giàu về văn hóa, văn học và các lễ hội truyền thống. Ở đây có một hồ nước cổ, các ngôi chùa và tu viện có ý nghĩa lớn về mặt văn hóa, trong đó có một tu viện đặc biệt nổi tiếng, nơi hàng năm tổ chức lễ kỷ niệm một nhà sư được kính trọng. Gần đó là một thác nước xinh đẹp, từ đó người dân đã có điện từ năm 2008. Khu vực này được bao quanh bởi những đồng lúa xanh và rừng tếch. Người dân trong vùng nổi tiếng là tốt bụng, mọi người đều biết nhau và chào đón những vị khách mới trong vùng.

Mùa hè vừa rồi, ở Mong Pan rất nóng, vì chúng tôi có một con sông với một con đập nhỏ trên đó. Chính phủ đã xây dựng con đập này trên “sông mẹ” của chúng tôi ở đầu thị trấn, nên bây giờ rất khó để có đủ nước cho khu vực nông nghiệp. Cộng đồng của chúng tôi sống dưới một chính phủ quân sự và những nhóm quân sự bao quanh thị trấn; Tôi tin rằng lực lượng này còn đông hơn cả dân số trong thị trấn. Đôi khi, họ chặn dòng nước chảy tới các cánh đồng, nên chúng tôi không thể bắt cá hay kiếm sống. Từ đó, cây trồng không thể phát triển tốt và cuối cùng chúng tôi bị mất thu nhập, giáo dục và sức khỏe.

Đó là những nguyên nhân mà tôi muốn tham gia hội thảo lãnh đạo của Tổ chức Kết nối xuyên Biên giới ở Chiang Mai. Trước hội thảo, tôi từng thực tập ở Mong Pan; đó là công việc đầu tiên của tôi và là một kinh nghiệm làm việc quý báu. Trong hội thảo ở Chiang Mai, tôi được học về quyền con người, môi trường, xây dựng hòa bình và vai trò lãnh đạo của phụ nữ. Chúng tôi được thấy cách từng nhóm khác nhau bảo vệ môi trường địa phương của họ, ví dụ như nhóm dân tộc Karen. Tôi có thể áp dụng những gì mình học được cho cộng đồng của mình, chẳng hạn bằng cách tổ chức tập huấn và thực hiện nghiên cứu. Tôi đặc biệt hứng thú với việc tổ chức tập huấn, bởi vì tôi nghĩ người dân trong làng tôi không có nhiều cơ hội để học về những vấn đề này. Hơn nữa, hội thảo cũng cải thiện khả năng tiếng Anh của tôi rất nhiều, do đó tôi có thể giao tiếp với những người bên ngoài khu vực của tôi nhiều hơn.

Sau hội thảo Kết nối xuyên Biên giới, tôi có cơ hội thực tập với Tổ chức này ở văn phòng Chiang Mai. Tôi đã ở đó ba tháng, có thêm nhiều kinh nghiệm, tìm hiểu thêm nhiều vấn đề về môi trường trong khu vực và gặp gỡ những người từ các quốc gia khác nhau đang làm việc trong cùng một vấn đề.

Ước mơ của tôi là làm cho tất cả cộng đồng sống quanh sông Salween làm việc cùng nhau trong tương lai. Tôi tin rằng nếu chúng tôi cố gắng hết sức, chúng tôi có thể thay đổi môi trường một cách tốt hơn và người dân cũng sẽ nhận ra vai trò quan trọng của phụ nữ trong cộng đồng.

Tóm lại, làng tôi là một cộng đồng yên tĩnh và thanh bình. Chúng tôi có nền văn hóa, truyền thống, văn học của mình và mong muốn mang đến tương lai tốt

đẹp cho thế hệ kế tiếp. Trình độ học vấn của chúng tôi thấp hơn những thị trấn khác, nhưng chúng tôi cố gắng hết sức mình – và tôi rất may mắn và tự hào về bản thân khi trở thành một người phụ nữ có cơ hội được sống ở thị trấn nhỏ của mình với gia đình hạnh phúc và các nhóm dân tộc đáng yêu và giúp đỡ cộng đồng của tôi nhiều nhất có thể.

Nhà lãnh đạo nữ trẻ - Câu chuyện của Gigi đến từ Campuchia: Câu chuyện từ Gigi

(Tổ chức Kết nối xuyên Biên giới, 2019)

Bối cảnh tác giả Cô Gigi đến từ Campuchia. Cô là cựu thành viên năm 2016 của Kết nối xuyên Biên giới. Hiện tại, Gigi là nữ điều phối với Mẹ Thiên Nhiên (Mother Nature) ở tỉnh Koh Kong, Campuchia. Công việc của cô chủ yếu tập trung vào tăng cường năng lực cho phụ nữ, giáo dục, nâng cao nhận thức và giảm định kiến giới trong các cộng đồng quanh Campuchia. Cô đào tạo để nâng cao nhận thức của phụ nữ ở Campuchia về quyền phụ nữ, vai trò lãnh đạo của phụ nữ và bảo vệ môi trường. Cô cũng dẫn đầu một nhóm phụ nữ để thực hiện các chiến dịch và các cuộc biểu tình bất bạo động liên quan đến bảo vệ môi trường.

Vào năm 2009, nhiều người dân bị ảnh hưởng từ dự án nạo vét cát trong làng. Người dân phải chuyển nhà và tôi phải bỏ học trung học. Một công ty lấy đất của chúng tôi để khai thác cát và sau đó đưa cho chúng tôi một khoảng bồi thường rất ít. Gia đình tôi đã phải đối mặt với một thời kỳ cực khổ và những trải nghiệm khó khăn này đã thúc đẩy tôi bảo vệ đất, môi trường và cuộc sống của phụ nữ. Mặc dù gia đình không khuyến khích tôi chấp nhận rủi ro vì họ lo lắng cho sự an toàn của tôi, nhưng tôi vẫn kiên định với mục tiêu của mình và thực hiện sứ mệnh đấu tranh chống lại những bất bình đẳng xã hội trong cuộc sống của mình.

Tháng 11 năm 2016, tôi tham gia hội thảo 10 ngày do Tổ chức Kết nối xuyên Biên giới chủ trì. Trong hội thảo này, tôi đã chia sẻ rất nhiều kinh nghiệm làm việc và cuộc sống với các thành viên khác. Sau hội thảo, tôi nhận được một khoản tài trợ nhỏ từ Kết nối xuyên Biên giới để thực hiện một dự án ở đảo Koh Srolao, tỉnh Koh Kong, Campuchia. Đảo Koh Srolao bao gồm 3 làng và 700 người dân. Họ đang đối mặt với vấn đề nạo vét cát và chịu những tác động như rừng ngập mặn bị tàn phá, ảnh hưởng đến việc đánh bắt cá và ô nhiễm nguồn nước. Dân làng không biết làm thế nào để bảo vệ môi trường của họ và quyền của họ là gì. Đó là lý do tôi muốn tổ chức tập huấn để nâng cao nhận thức về tác động của việc nạo vét cát, làm thế nào để bảo vệ môi trường, vai trò lãnh đạo của phụ nữ, quyền của phụ nữ và các chiến dịch bất bạo động cho dân làng, đặc biệt là phụ nữ. Tuy nhiên, tôi không biết làm thế nào để có thể thực hiện những hoạt động này cho đến khi tôi gặp Tổ chức Kết nối Xuyên Biên giới.

Sau khi tham gia hội thảo Kết nối xuyên Biên giới, tôi quyết định làm việc lại cho tổ chức Mẹ Thiên nhiên ở quê mình và khuyến khích lãnh đạo tuyển thêm nhân viên nữ vì trước đây chúng tôi không có nhiều nhân viên nữ trong tổ chức. Tôi nghĩ rằng việc bổ sung nhân viên nữ vào tổ chức rất quan trọng, bởi vì bằng cách này, chúng tôi có thể thúc đẩy bình đẳng giới, đầu tiên là trong tổ chức của mình, và sau đó chúng tôi có thể làm việc với cộng đồng. Tôi luôn cố gắng trở nên thân quen với các cộng đồng và cố gắng tìm hiểu về tình hình sinh kế của họ.

Mục tiêu của tôi là tạo nên những cộng đồng bình yên ở Campuchia nơi phụ nữ có thể lãnh đạo lẫn nhau, đạt được khả năng tự quyền và có được nhận thức về quyền của phụ nữ, vai trò lãnh đạo của phụ nữ, và tự tổ chức những chiến dịch, vận động và các cuộc biểu tình bất bạo lực liên quan đến nạn vét cát và bảo vệ môi trường. Tôi hy vọng rằng trong tương lai sẽ có nhiều phụ nữ tham gia vào các vấn đề cộng đồng và nâng cao tiếng nói của họ trong cộng đồng.

Thanh niên là các nhà lãnh đạo tương lai của chúng ta và là động cơ của sự thay đổi: Câu chuyện của Nang Shining

(Tổ chức Kết nối xuyên Biên giới, 2019)

Tôi được sinh ra ở Mong Pan, Bang Nam Shan, Miến Điện. Mong Pan là một thị trấn nhỏ nằm cạnh một con sông quốc tế tên là Salween. Mong Pan là nơi tôi đã trải qua thời thơ ấu của mình và quê tôi được bao quanh bởi những dãy núi xinh đẹp. Rừng cây tít cao và sâu cùng dòng sông Nam Pan chảy qua trung tâm thị trấn càng làm tăng thêm vẻ đẹp và giá trị kinh tế cho Mong Pan và các khu vực lân cận. Tôi cảm thấy mình thật may mắn khi được thuộc về một nơi lạ thường với vẻ đẹp tự nhiên, gió mát, sông suối trong xanh, đồng lúa xanh ngát, thực phẩm tươi ngon và một môi trường thân thiện. Tất cả những nguồn tài nguyên này cung cấp một loạt các nhu cầu cơ bản cho gia đình tôi và cộng đồng của chúng tôi. Khu rừng của chúng tôi là một nguồn tài nguyên quan trọng bổ sung cho sinh kế và giúp chúng tôi đáp ứng các nhu cầu cơ bản của mình.

Tôi rời quê hương lúc 22 tuổi với năng lượng tràn đầy, sự tò mò, lòng quyết tâm và hy vọng khám phá những trải nghiệm mới trong một thế giới mới. Sau mười năm học tập và làm việc ở nước ngoài, tôi quyết định trở về quê hương của mình để hỗ trợ thanh niên và cộng đồng, vì cả cộng đồng đang phải gánh chịu các hoạt động khai thác gỗ. Khai thác gỗ đã làm tổn hại đến tài nguyên thiên nhiên của cộng đồng và sinh kế cơ bản của dân làng. Tôi trở về quê hương vì mối quan tâm sâu sắc của mình đối với môi trường của chúng tôi và để tiếp thêm sức mạnh cho thanh niên, xây dựng năng lực và nâng cao nhận thức về các vấn đề chính trị và xã hội đang diễn ra ở Mong Pan. Tôi hy vọng rằng họ sẽ nhận thức được quyền của mình và hành động để bảo vệ bản thân và tài nguyên thiên nhiên.

Vào tháng 2 năm 2013, tôi đã thành lập Hiệp hội Thanh niên Mong Pan để trao quyền cho thanh niên Shan và cộng đồng của họ. Vào năm 2014, tôi đã làm việc với hai người bạn đến từ Hoa Kỳ và Columbia để thành lập Tổ chức Kết nối Xuyên Biên giới nhằm trao quyền cho các cộng đồng trên khắp thế giới bị ảnh hưởng bởi xung đột, bạo lực, thảm họa môi trường và biến đổi khí hậu.

Là nữ lãnh đạo, thật không dễ dàng để bắt đầu một tổ chức trong một xã hội do nam giới thống trị. Tôi luôn phải đối mặt với những trải nghiệm cay đắng khi tiến từng bước trong cộng đồng của mình. Tôi luôn phải tìm cách tự vệ trong khi vẫn duy trì mối quan hệ tốt đẹp với các nam lãnh đạo. Tuy nhiên, tôi cũng phải trao quyền cho các nhà lãnh đạo nữ và vận động cho quyền của họ. Tôi tin rằng sự thay đổi thường bắt đầu từ hy vọng bởi từng cá nhân và thông qua những hành động nhỏ. Do đó, giữa những rủi ro và thách thức, tôi cố gắng hiến hết mình để tạo ra những thay đổi tích cực cho xã hội và môi trường trong khả năng của mình, và tôi nguyện sát cánh bên cạnh những cộng đồng bị thiệt thòi và những người dễ bị tổn thương. Tôi đặc biệt ủng hộ phụ nữ trẻ giữ vai trò lãnh đạo trong cộng đồng của họ bằng cách đào tạo và khuyến khích họ học thêm để nâng cao kiến thức.

Hiện tại, Myanmar đang trong giai đoạn chuyển đổi dân chủ và mối quan tâm lớn của tôi là nếu không có một kế hoạch quản lý tài nguyên thiên nhiên, thực thi pháp luật và sự hợp tác phù hợp giữa các bên liên quan, kết quả sẽ là sự mất cân bằng hoàn toàn giữa “điều kỳ diệu đáng kinh ngạc” và “cực kỳ nguy hiểm”. Do đó, tôi tin rằng “thanh niên là những nhà lãnh đạo tương lai của chúng ta và là động cơ của sự thay đổi”. Bản thân tôi liên tục đầu tư thời gian của mình cho tuổi trẻ để tạo ra sự thay đổi lâu dài trong xã hội của chúng ta.

Video ngắn về các Nữ lãnh đạo

Sau khi kết thúc hoạt động chia sẻ câu chuyện 3.4, điều phối viên có thể chiếu các video ngắn dưới đây về những nữ lãnh đạo đến từ khu vực Mê Công và Salween. Sau khi xem video, thảo luận bằng cách hỏi các học viên các câu hỏi từ hoạt động chia sẻ câu chuyện trước.

- Câu chuyện của Nang Shining:
 - <https://youtu.be/bFlx2mPZLkw>
- Câu chuyện của Sor Rattana, luật sư công ích ở Thái Lan:
 - <https://youtu.be/3LbeY7s50H4>
- Câu chuyện của Mueda Nawanat, nhà hoạt động bản địa Karen:
 - <https://youtu.be/9CxUib6Qgv8>

Sau khi thảo luận và kết thúc hoạt động, điều phối/tập huấn viên cung cấp thông tin về các hiệp ước và luật quốc tế liên quan đến phụ nữ và môi trường.

Luật, Hiệp ước và Diễn đàn quốc tế về Phụ nữ và Môi trường

Hiệp ước về xóa bỏ mọi hình thức phân biệt đối xử đối với phụ nữ (CEDAW)

CEDAW là một hiệp ước nhân quyền quan trọng dành cho phụ nữ được Liên hợp quốc thông qua vào năm 1979. CEDAW là một công cụ giúp phụ nữ trên toàn thế giới thay đổi cuộc sống hàng ngày của họ.

CEDAW trình bày chi tiết các quyền của phụ nữ đối với bình đẳng và không phân biệt đối xử, đồng thời vạch ra phạm vi các hành động cần phải thực hiện để đạt được sự bình đẳng này. Đây là một trong những hiệp ước nhân quyền quốc tế cốt lõi của Liên hợp quốc và yêu cầu các Quốc gia thành viên thực hiện các nghĩa vụ pháp lý để tôn trọng, bảo vệ và thực hiện các quyền con người của phụ nữ. Hiện có 189 quốc gia đã ký vào hiệp ước.

CEDAW đã đóng góp vào sự phát triển của:

- Quyền công dân của phụ nữ ở Botswana và Nhật Bản
- Quyền thừa kế cho phụ nữ ở Tanzania
- Quyền tài sản và sự tham gia chính trị của phụ nữ ở Costa Rica

CEDAW cũng đã khuyến khích việc áp dụng:

- Luật bình đẳng giới ở Mông Cổ
- Luật ở Rwanda về cấm phân biệt đối xử dựa trên giới tính trong tiếp cận đất đai
- Luật bạo lực gia đình ở Thổ Nhĩ Kỳ, Nepal, Nam Phi và Hàn Quốc
- Hình sự hóa tất cả các hình thức bạo lực đối với phụ nữ ở Burkina Faso và hành vi tុ sát của phụ nữ ở Panama
- Một cuộc điều tra quốc gia về những phụ nữ bản địa bị mất tích và bị sát hại ở Canada
- Luật chống buôn người ở Ukraine và Moldova

Hiệp ước CEDAW bao gồm ba nguyên tắc:

1) Nguyên tắc bình đẳng giữa các giới

Video ngắn nói về Nguyên tắc Bình đẳng Thực chất :

- [Tiếng Anh](#)
- [Tiếng Việt](#)
- [Tiếng thái](#)

2) Nguyên tắc không phân biệt đối xử trên cơ sở giới tính

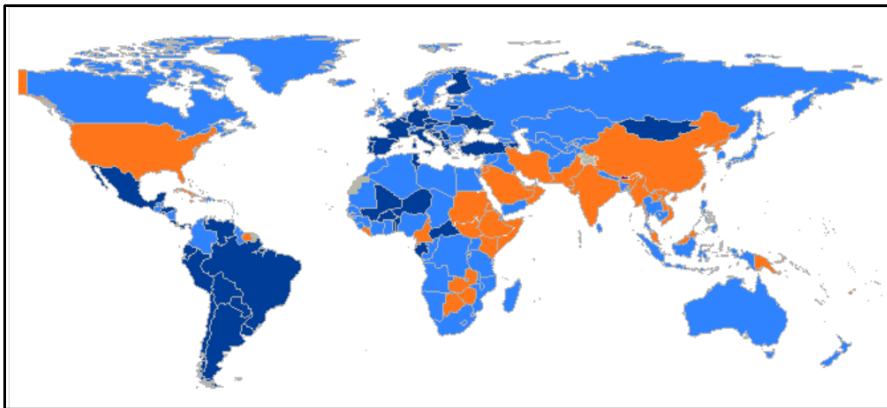
Video ngắn nói về Nguyên tắc Không Phân biệt Đối xử :

- i. [Tiếng Anh](#)
- ii. [Tiếng Việt](#)
- iii. [Tiếng Thái](#)

3) Nguyên tắc Nghĩa vụ mà các Quốc gia thành viên phải tuân thủ

Video ngắn nói về Nguyên tắc Nghĩa vụ Quốc gia:

- i. [Tiếng Anh](#)
- ii. [Tiếng Việt](#)
- iii. [Tiếng Thái](#)

Hình 3.5 Phê chuẩn 18 Hiệp ước Nhân quyền Quốc tế

Các Quốc gia đã phê chuẩn CEDAW có nghĩa vụ pháp lý thực hiện những việc sau:

- Thứ nhất, xóa bỏ mọi hình thức phân biệt đối xử với phụ nữ trong cuộc sống.
- Thứ hai, đảm bảo phụ nữ được tiếp cận đầy đủ với các cơ hội phát triển và thăng tiến để họ có thể hưởng nhân quyền và các quyền tự do cơ bản như nam giới.
- Thứ ba, quốc gia thành viên phải cho phép ủy ban CEDAW kiểm tra các hoạt động của mình trong việc thực hiện hiệp ước bằng cách báo cáo thường xuyên với ủy ban. Ủy ban CEDAW bao gồm 23 chuyên gia độc lập về quyền của phụ nữ từ khắp nơi trên thế giới.

THÔNG TIN THÊM VỀ CEDAW

Những người Bảo vệ Nhân quyền cho Phụ nữ. (2020). Báo cáo tiến độ CEDAW 2020 (Tiếng Thái). Truy cập ngày 30 tháng 12 năm 2020, từ https://www.protectioninternational.org/sites/default/files/final_cedaw_2020_edit_new_270263.pdf

Nhân quyền Liên hiệp quốc. (n.d.). CEDAW trong cuộc sống hàng ngày. Truy cập ngày 30 tháng 12 năm 2020, từ <https://www.ohchr.org/EN/HRBodie>

Tổ chức Liên hiệp quốc về Bình đẳng giới và Trao quyền cho Phụ nữ (LHQ Phụ nữ)

Tổ chức Liên hiệp quốc về Bình đẳng giới và Trao quyền cho phụ nữ, còn được gọi là LHQ Phụ nữ, tập trung vào các lĩnh vực ưu tiên cơ bản cho sự bình đẳng của phụ nữ.

Mặc dù bình đẳng giới là nhân quyền cơ bản, bất bình đẳng giới vẫn tiềm ẩn sâu sắc trong mỗi xã hội. Phụ nữ thường bị từ chối trong tiếp cận giáo dục cơ bản và chăm sóc sức khỏe, và phải chịu bạo lực và phân biệt đối xử. Họ cũng không được đại diện trong quá trình ra quyết định chính trị và kinh tế.

Các vai trò chính của LHQ Phụ nữ bao gồm:

- Hỗ trợ các cơ quan liên chính phủ, chẳng hạn như Ủy ban về Địa vị của Phụ nữ trong việc hoạch định các chính sách, tiêu chuẩn và quy chuẩn toàn cầu
- Giúp các quốc gia thành viên thực hiện các tiêu chuẩn này, sẵn sàng cung cấp hỗ trợ kỹ thuật và tài chính phù hợp cho những quốc gia có yêu cầu và xây dựng quan hệ đối tác hiệu quả với xã hội dân sự
- Lãnh đạo và điều phối công việc của hệ thống Liên hiệp quốc về bình đẳng giới, cũng như thúc đẩy trách nhiệm giải trình, bao gồm cả việc giám sát thường xuyên tiến độ trong toàn hệ thống

LHQ Phụ nữ được trao quyền để:

- Hỗ trợ các cơ quan liên chính phủ, chẳng hạn như Ủy ban về Địa vị của Phụ nữ, trong việc hoạch định các chính sách, tiêu chuẩn và quy chuẩn toàn cầu
- Giúp các quốc gia thành viên thực hiện các tiêu chuẩn này, sẵn sàng cung cấp hỗ trợ kỹ thuật và tài chính phù hợp cho những quốc gia có yêu cầu và xây dựng quan hệ đối tác hiệu quả với xã hội dân sự
- Tạo điều kiện cho các quốc gia thành viên yêu cầu hệ thống LHQ chịu trách nhiệm về các cam kết của chính mình về bình đẳng giới, bao gồm việc giám sát thường xuyên tiến trình trên toàn hệ thống

Thông tin thêm về LHQ Phụ nữ:

- LHQ Phụ nữ. (n.d.). Về LHQ Phụ nữ. Truy cập vào ngày 05 tháng 01 năm 2020, từ <https://www.unwomen.org/en/about-us/about-un-women>
- Wikipedia, bách khoa toàn thư miễn phí. (2021). LHQ Phụ nữ. Truy cập vào ngày 05 tháng 01 năm 2020, từ https://en.wikipedia.org/wiki/UN_Women

CHƯƠNG 4: QUẢN TRỊ NƯỚC, QUYỀN ĐẤT ĐAI VÀ GIỚI

“

Mặc dù những đóng góp của phụ nữ vào nông nghiệp và sản xuất lương thực là đáng kể, phụ nữ thường thiếu các quyền chính thức đối với đất đai mà họ canh tác và nguồn nước cần thiết để tưới tiêu. Ở nhiều vùng, phụ nữ bị phân biệt đối xử về quyền đất đai, kể cả đối với đất đai của cộng đồng, vốn do nam giới kiểm soát phần lớn. Phụ nữ cũng thiếu địa vị trong cộng đồng trong việc tác động đến các quyết định và thực hành quản lý tài nguyên thiên nhiên ([FAO](#)).

Chương trình hoạt động

[Phụ nữ trong Quản trị Nước](#)

[Quyền đất đai của phụ nữ](#)

[Hoạt động 4.1: AI KIỂM SOÁT TÀI NGUYÊN?](#)

[Hoạt động 4.2: PHỤ NỮ VÀ DÒNG SÔNG](#)

[Quản trị nước xuyên biên giới là gì?](#)

[Lập bản đồ sông: Nam giới và phụ nữ kiểm soát các tài nguyên sông như thế nào?](#)

[Hoạt động 4.3: PHỤ NỮ VÀ PHIM ẢNH](#)

[Hoạt động 4.4: ĐỂ TIẾNG NÓI CỦA CHÚNG TA ĐƯỢC LẮNG NGHE](#)

[Hoạt động 4.5: QUẢN LÝ RỦI RO](#)

Trong chương này, chúng ta cũng sẽ tìm hiểu những hành động mà mỗi người có thể thực hiện để lên tiếng ủng hộ quyền đất đai của phụ nữ và sự hòa nhập của họ trong quản lý nước một cách công bằng.

Phụ nữ trong Quản trị Nước

Quản trị nước đề cập đến cách thức đưa ra các quyết định về phân bổ và quản lý nước, và bởi ai. Tất cả các bên liên quan có trách nhiệm phân bổ, sử dụng và bảo vệ tài nguyên nước. Nhìn chung, phụ nữ tham gia rất nhiều vào các khía cạnh khác nhau của việc sử dụng và quản lý nước, bao gồm cung cấp nước sinh hoạt, vệ sinh và quản lý nước thải. Hiện nay, phụ nữ chiếm khoảng 43% lao động nông nghiệp, do đó phụ nữ là người sản xuất lương thực, thu mua thực phẩm, người sử dụng và chia sẻ tài nguyên trong hầu hết các bối cảnh nông thôn ở các nước đang phát triển. Tuy nhiên, sự tham gia của phụ nữ vào quản trị nước ít có ý nghĩa hơn do phụ nữ tiếp cận không bình đẳng với thông tin công, giáo dục và quyền tài sản. Do đó, điều quan trọng là phải bao gồm vai trò, quyền ra quyết định và kiến thức của phụ nữ trong quản lý nước vì phụ nữ có kiến thức quan trọng để quản lý nước theo cách bền vững nhằm đảm bảo an ninh nước toàn cầu và cải thiện chất lượng nước của trái đất.¹⁷

Quyền Đất đai của Phụ nữ

Ở Châu Á, nhiều phụ nữ không có đất đai. Ngay cả khi họ có quyền về đất đai theo luật tục hoặc thông qua các nỗ lực cải cách ruộng đất, họ vẫn thường không có đầy đủ quyền về đất đai theo các quyền sở hữu chung. Ví dụ: tên của một người phụ nữ có thể được đăng ký trên một chủ quyền đất đai, nhưng đất đai của cô ấy là một phần của "tài sản gia đình" dưới quyền sở hữu chung và tài sản gia đình thường chỉ thuộc về nam giới. Do đó, mặc dù phụ nữ có quyền hợp pháp về đất đai theo luật định, nhưng những quyền này thường không được người dân trong cộng đồng của họ thừa nhận do các chuẩn mực văn hóa. Thông thường, những người con gái, chị em gái và những phụ nữ đã ly hôn hoặc góa chồng bị gia đình mình hoặc gia đình chồng bắt buộc từ bỏ đất đai. Ở nhiều nước châu Á, con gái và chị em gái phải nhường đất cho anh em trai, phụ nữ góa chồng hoặc ly hôn phải nhường đất cho con trai. Đây là một vấn đề đặc biệt phổ biến trong các cộng đồng ở Ấn Độ, Pakistan và Bangladesh.¹⁸

¹⁷ IUCN. (2018). Phụ nữ với tư cách là những người tạo ra sự thay đổi trong quản trị của chia sẻ. Truy cập ngày 5 tháng 1 năm 2020, từ <https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/2018-036-En.pdf>

¹⁸ Agarwal, B. (1994). Giới và quyền chỉ huy đối với tài sản: Một lỗ hổng nghiêm trọng trong phân tích và chính sách kinh tế ở Nam Á. Phát triển Thế giới. 22, 1455-1478. doi: [https://doi.org/10.1016/0305-750X\(94\)90031-0](https://doi.org/10.1016/0305-750X(94)90031-0)

HOẠT ĐỘNG 4.1: AI KIỂM SOÁT TÀI NGUYÊN?

	20 phút
	Tìm hiểu các thách thức mà phụ nữ phải đối mặt khi đảm bảo quyền của họ đối với tài nguyên thiên nhiên và ra quyết định
	Danh sách các câu khẳng định (trong khung dưới). Điều phối viên có thể bổ sung thêm.
	Các câu khẳng định có thể được điều chỉnh dựa trên hoàn cảnh và thành viên tham gia hội thảo. Tuy nhiên, các câu khẳng định nên chứa các nội dung khuyến khích học viên thảo luận dựa trên mục tiêu của hoạt động.

Danh sách các câu khẳng định

- Trong cộng đồng tôi, tôi có quyền sở hữu đất dưới tên mình.
- Tôi có quyền là chủ sở hữu duy nhất tài sản trong cộng đồng mình.
- Tôi có quyền chuyển nhượng quyền sở hữu đất đai và tài sản cho con gái của mình.
- Ở cộng đồng tôi, phụ nữ ly dị chồng vẫn có thể sở hữu đất và nhà.
- Ở cộng đồng tôi, phụ nữ góa chồng có thể sở hữu nhà và đất dưới tên của họ.
- Ở cộng đồng tôi, nam giới và phụ nữ có quyền như nhau trong sử dụng đất và nước.
- Khi cộng đồng tôi họp về sử dụng đất hoặc nước, phụ nữ được mời tham dự.
- Khi chúng tôi họp về sử dụng đất và nước, phụ nữ được phát biểu như nam giới.
- Trong cộng đồng của tôi, phụ nữ được tự do ra quyết định về sử dụng đất và nước.
- Theo kinh nghiệm của tôi, quan điểm của phụ nữ về sử dụng đất và nước được tôn trọng.
- Ở nước tôi, chúng tôi có luật pháp tốt để đảm bảo quyền của phụ nữ đối với đất và nước

Quy trình:

- Mời học viên đứng thành một hàng ngang. Điều phối viên giải thích rằng sau khi nghe mỗi câu khẳng định, học viên sẽ di chuyển đến hướng áp dụng cho tình huống của họ. Nếu câu khẳng định đó là đúng đối với học viên, họ sẽ tiến lên một bước. Nếu câu khẳng định không đúng với hoàn cảnh của học viên, họ sẽ phải lùi một bước.
- Điều phối viên lần lượt đọc từng câu một, lặp lại nhiều lần nếu cần thiết để học viên hiểu và phản hồi.
- Sau khi kết thúc, yêu cầu học viên đứng yên tại chỗ và quan sát kỹ xung quanh. Các học viên có thể sẽ đứng ở nhiều vị trí khác nhau.
- Vẫn đứng tại chỗ, điều phối viên dẫn dắt thảo luận bằng cách đặt những câu hỏi sau:
 - *Bạn cảm thấy hoạt động này như thế nào?*
 - *Bạn có bất ngờ bởi vị trí đứng của mình so với những người bạn khác không? Tại sao có và tại sao không?*
 - *Có ai trong số các bạn muốn chia sẻ tình huống của mình với cả lớp không?*
 - *Có bất kỳ vấn đề nào trong số này được giải quyết không? Tại sao có/tại sao không?*
 - *Bạn học được gì từ hoạt động này?*

Điều phối viên có thể kết thúc hoạt động bằng cách khẳng định tầm quan trọng của việc tìm hiểu và học hỏi lẫn nhau về các thách thức mà phụ nữ phải đối mặt khi đảm bảo quyền lợi của họ đối với tài nguyên thiên nhiên và ra quyết định. Điều này rất quan trọng bởi vì khi chúng ta hiểu được tất cả những lỗ hổng hay vấn đề là gì, chúng ta có thể đưa ra hành động mà mỗi người chúng ta có thể làm để thu hẹp khoảng cách và giải quyết vấn đề. Mọi hành động đều quan trọng và tất cả chúng ta đều có thể đóng góp một điều gì đó

Ghi chú cho điều phối viên:

- Hoạt động này yêu cầu không gian mở và rộng.
- Các câu khẳng định có thể khó hiểu cho người không sử dụng tiếng Anh như tiếng mẹ đẻ. Để giải quyết vấn đề này, điều phối viên có thể chia sẻ các câu này vào tối hôm trước để học viên có đủ thời gian học và hiểu. Cũng có thể hữu ích khi cùng nhau đọc các câu này trong lớp để đảm bảo mọi người đều hiểu rõ ý nghĩa trước khi bắt đầu hoạt động.
- Trong khi đọc các câu khẳng định, sẽ hữu ích nếu có một người đứng ra quan sát học viên để đảm bảo mọi người đều hiểu rõ hướng đi.
- Sau khi thảo luận, nếu còn thời gian, điều phối viên có thể chia sẻ một nghiên cứu điển hình hoặc thông tin liên quan đến chủ đề chẳng hạn như câu chuyện, bài báo, hay phim ngắn, nghiên cứu hoặc bài báo phân tích, v.v

HOẠT ĐỘNG 4.2: PHỤ NỮ VÀ DÒNG SÔNG

Quản trị nước xuyên biên giới là gì?

Quản trị nước xuyên biên giới: tài nguyên nước thường được chia sẻ bởi nhiều quốc gia khác nhau, do đó, quản trị tốt tài nguyên nước và chia sẻ lợi ích đòi hỏi các thỏa thuận chính thức giữa các quốc gia, sự tham gia của tất cả những người sử dụng nước, không gian đối thoại chính thức và không chính thức, và nhiều cơ hội hơn cho phụ nữ lên tiếng.

	2 tiếng
	Tìm hiểu ý nghĩa của quản trị nước xuyên biên giới và sự khác biệt trong quyền lực kiểm soát tài nguyên sông của nam giới và phụ nữ ở cấp địa phương, quốc gia và xuyên quốc gia.
	Bảng xếp, viết lông, băng dính và viết chì màu

Lập bản đồ sông: Nam giới và phụ nữ kiểm soát các tài nguyên sông như thế nào ?

Quy trình:

- Điều phối viên đặt hai tờ giấy khổ lớn lên sàn nhà và dán lại với nhau để tạo ra một tờ giấy khổ lớn hơn, sau đó, mời học viên làm việc cùng nhau để vẽ một con sông quen thuộc đối với họ. Khi vẽ con sông, khuyến khích học viên nghĩ về nhiều nhân tố khác nhau của con sông, người dân sử dụng con sông như thế nào và tầm quan trọng của con sông đối với những người sống dọc theo nó. Khi vẽ, điều phối viên cũng nên gợi ý học viên vẽ những gì đang diễn ra trên dòng sông và những việc đó ảnh hưởng đến người dân địa phương như thế nào (cả ảnh hưởng tích cực và tiêu cực).
- Sau đó, yêu cầu học viên nghĩ về cách sử dụng dòng sông của nam giới và phụ nữ. Điểm giống nhau và điểm khác biệt là gì? Học viên có thể đánh dấu bằng các màu khác nhau. Ví dụ, màu xanh để chỉ những điểm giống nhau, màu đỏ cho những điểm khác nhau.
- Khi vẽ, điều phối viên nhấn mạnh việc học viên nên nói và thảo luận với nhau về những gì họ vẽ.

- Sau khi vẽ xong, làm việc theo cặp để thảo luận hai câu hỏi chính sau (10 phút):
 - Những thay đổi chính nào hiện nay đang diễn ra trên con sông? Khác biệt với quá khứ như thế nào?
 - Nam giới và phụ nữ sử dụng con sông khác nhau như thế nào và tác động của sự thay đổi trên dòng sông ảnh hưởng đến nam giới và phụ nữ ra sao?
- Sau khi thảo luận theo cặp, mời từng cặp chia sẻ kết quả thảo luận với cả lớp.

Để biết thêm thông tin về quyền của các cộng đồng bị ảnh hưởng bởi các con đập, vui lòng xem phần Ủy ban Thế giới về Đập (WCD) trong tài liệu tập huấn/hội thảo bổ sung.

Sau khi thảo luận, điều phối viên có thể chia sẻ các thông tin sau ¹⁹:

Sự kiện chính: Tác động của các con đập lên nam giới và phụ nữ vùng Mê Công

Phát triển thủy điện ở vùng Mê Công đang diễn ra với tốc độ nhanh chóng. Thái Lan và Việt Nam phần lớn đã phát triển các nguồn tài nguyên thủy điện của họ và đã có những lợi ích khác nhau trong sự phát triển của khu vực. Mặt khác, Campuchia, Lào và Miến Điện cũng có những kế hoạch quan trọng để phát triển hơn nữa trên các con sông. Lào nói riêng đã xác định phát triển thủy điện để trở thành “nguồn điện của Đông Nam Á”. Nhiều dự án phát triển khắp khu vực sông Mê Công nằm trên các con sông xuyên quốc gia. Khi các dự án mới được đề xuất và phát triển, tầm quan trọng của việc quản lý tốt các nguồn tài nguyên sông, quy hoạch xuyên biên giới và quốc gia cũng như đánh giá các tác động không thể bị phóng đại.

Thủy điện đã đóng góp vào việc phát triển của nhiều quốc gia trên thế giới. Trong khi so sánh với nhiều công nghệ tái tạo khác, công nghệ cũ vẫn có một vai trò quan trọng trong nhiều hệ thống năng lượng. Tuy nhiên, ngành thủy điện trên toàn khu vực sông Mê Công vẫn nhận thức rõ việc xây dựng các đập thủy điện có tác động tiêu cực đến dòng sông và môi trường. Bằng việc ảnh hưởng môi trường, các con đập cũng ảnh hưởng đến các cộng đồng và người dân sử dụng cũng như sinh sống quanh các con sông. Các con đập có thể thay đổi cách thức tiếp cận và sử dụng tài nguyên thiên nhiên – đất và nước; đất ngập nước, rừng và nguồn lợi thủy sản. Các con đập thủy điện thường sẽ yêu cầu tái định cư không tự nguyện của các hộ dân và cộng đồng. Điều này gây ra biến động lớn về xã hội và tâm lý tới các cá nhân và cho cả cộng đồng nói chung.

Những tác động này ảnh hưởng đến nam giới và phụ nữ, trẻ em gái và trai, người trẻ và người già, người khuyết tật và những người thuộc các sắc tộc khác nhau. Các tác động thường phá vỡ cấu trúc cộng đồng và cách sống. Cộng đồng và các hộ gia đình hoạt động với vai trò và trách nhiệm về giới được xác định – tất cả những điều này đều bị ảnh hưởng.

Trong nhiều xã hội, phụ nữ là người gánh vác trách nhiệm đối với tổ ấm và gia đình, cũng như nhiều vai trò và nhiệm vụ khác trong cộng đồng. Đối với cộng đồng có kết nối mạnh mẽ về mặt xã hội, văn hóa và kinh tế với đất đai, sông ngòi và nơi ở; sự thay đổi do các đập thủy điện mang lại có thể rất đau thương.

Đặc biệt, việc tái định cư còn liên quan đến sự nghèo nàn về vật chất vì nó đồng thời lấy đi các nguồn lực kinh tế, xã hội và văn hóa (Koenig 2002, Scudder 2005). Đối với những thay đổi gây ra bởi các con đập, trong hầu hết các trường hợp, phụ nữ là những người bị tác động nặng nề nhất.

¹⁹ Cân bằng các thang đo: Sử dụng Đánh giá Tác động Giới trong Phát triển Thủy điện, Oxfam Australia, 2013

HOẠT ĐỘNG 4.3: PHỤ NỮ VÀ PHIM ẢNH

	1 tiếng
	Tìm hiểu về các câu chuyện của phụ nữ thông qua phim ảnh
	Máy chiếu và máy tính

Quy trình:

Mỗi học viên cùng xem các phim ngắn và thảo luận nhóm.

- 1) Phụ nữ và quyền đất đai: Không có đất trống, đất hữu canh và đất hoang: <https://vimeo.com/391415070>
- 2) Phụ nữ và dòng sông: Phụ nữ đi đầu ở sông Mê Công và sông Salween: <https://youtu.be/mAGBeGSjMd4>

Sau khi xem phim, điều phối viên dẫn dắt thảo luận bằng các câu hỏi sau:

- Người dân địa phương có mối quan hệ như thế nào đối với đất đai của họ?
- Họ đang đối mặt với vấn đề gì?
- Các sự kiện được chiếu trong phim ảnh hưởng đến cộng đồng như thế nào?
- Phụ nữ bị ảnh hưởng bởi những sự kiện trên như thế nào?
- Cộng đồng chống lại và bảo vệ quyền của họ như thế nào?
- Bạn học được gì từ phim trên?

GHI CHÚ

Đây là hai ví dụ có thể chiếu cho học viên xem. Tuy nhiên, điều phối viên có thể chọn phim hay video khác để chiếu dựa trên các nguồn có được. Điều phối viên có thể tìm thêm nhiều video thông qua các liên kết dưới đây:

- Oxfam Quản trị Tài nguyên Nước: <https://bit.ly/3frmTdS>
- KESAN (Mạng lưới hành động xã hội và môi trường Karen): <https://www.youtube.com/user/KESANandYOU/videos>
- EarthRights International: <https://www.youtube.com/user/EarthRightsIntl/videos>
- Hiệp ước người bản địa châu Á (AIPP): <https://www.youtube.com/user/aipprcdp/videos>

HOẠT ĐỘNG 4.4: ĐỂ TIẾNG NÓI CỦA CHÚNG TA ĐƯỢC LẮNG NGHE

	2 tiếng
	Sau khi học, đây là lúc để chúng ta hành động. Có nhiều cách để hành động, có thể là hành động trực tiếp hay trực tuyến. Việc sử dụng nhiều phương thức khác nhau sẽ giúp chúng ta tiếp cận được nhiều đối tượng hơn và tương tác với mọi người rộng rãi hơn.
	Không
	Có nhiều cách để chúng ta hành động. Khi hành động, cần thiết phải dựa theo hoàn cảnh, bối cảnh chính trị, tài nguyên địa phương và tính khả thi. Trong chương này, chúng tôi cung cấp các lựa chọn cho tập huấn viên: kịch về giới và môi trường và các hành động chiến dịch.

Quy trình:

- Xác định vấn đề bạn muốn giải quyết và những thay đổi bạn muốn thấy.
- Làm thế nào để có thể truyền tải vấn đề thông qua một thông điệp ngắn gọn nhưng hiệu quả?
- Đây là đối tượng bạn muốn tiếp cận thông qua thông điệp đó?
- Đây là cách tốt nhất để truyền tải thông điệp tới đối tượng bạn hướng đến? Ví dụ, thông qua một sự kiện công khai, quy tụ cộng đồng, kịch, chiến dịch truyền thông xã hội hay kể chuyện.

Lựa chọn 1: Kịch về giới và môi trường

Một vở kịch là một chiến lược tuyệt vời để tăng cường nhận thức cộng đồng về các vấn đề xã hội, bao gồm các chủ đề liên quan đến giới và môi trường. Ở phần này, học viên sẽ tự dựng một vở kịch dựa trên câu chuyện cho sẵn từ điều phối viên. Tuy nhiên, học viên có thể điều chỉnh mạch của câu chuyện dựa trên thảo luận nhóm.

Chia lớp thành 2-3 nhóm, tùy vào số lượng học viên. Mỗi nhóm nên có khoảng 5 người.

Dựa trên câu chuyện được giao, học viên thảo luận trong nhóm và phân vai (dựa trên câu chuyện) và phát triển cuộc hội thoại từ câu chuyện.

Chúng tôi gợi ý giới thiệu hoạt động này vào cuối ngày, để học viên có thời gian phát triển và luyện tập phần trình diễn theo nhóm nhỏ vào buổi tối.

Để các nhóm có đủ thời gian luyện tập cho phần kịch. Khuyến khích các nhóm thêm nhạc hay hiệu ứng âm thanh, và sử dụng nhiều loại đạo cụ và trang phục.

Sau đó, các nhóm sẽ trình diễn vở kịch họ đã chuẩn bị. Trong khi các nhóm trình diễn, khuyến khích học viên xem kỹ vở kịch. Sau khi kết thúc phần trình diễn, mời học viên đặt câu hỏi và chia sẻ ý kiến.

Lựa chọn 2: Vận động chính sách và chiến dịch

Phương tiện truyền thông và mạng xã hội đóng vai trò quan trọng trong việc tăng cường tiếng nói của chúng ta và nâng cao nhận thức. Ở hoạt động này, chúng ta sẽ tìm hiểu những phương tiện có thể dùng để giao tiếp, tầm quan trọng của thông tin, và làm thế nào chúng ta có thể sử dụng chúng một cách hiệu quả để nêu lên vấn đề và kêu gọi hành động. Tuy nhiên, cũng cần xem xét không gian chính trị và quyền tự do ngôn luận của từng thành viên đến từ các quốc gia khác nhau khi lên kế hoạch cho một chiến dịch trực tuyến. Đối với những người cảm thấy mình có ít tự do hơn có thể lùi về sau, trong khi những người có nhiều quyền tự do ngôn luận hơn có thể giữ vai trò nổi bật hơn.

Trước khi thảo luận nhóm, tập huấn viên cần bắt đầu với định nghĩa của “**Vận động chính sách**” và “**Chiến dịch**”. Tập huấn viên có thể hỏi học viên: ‘Theo hiểu biết của bạn, Vận động là gì? & Chiến dịch là gì?’. Tập huấn viên chia bảng thành hai nửa. Ở bên trái, ghi từ “Vận động” và ở bên phải ghi từ “Chiến dịch”. Tập huấn viên mời học viên chia sẻ và thảo luận các câu hỏi trên và viết ra các từ khóa được chia sẻ lên bảng. Tập huấn viên nên khuyến khích mọi người chia sẻ ý kiến của họ, điều này có thể giúp họ lắng nghe những ý kiến hoặc cách hiểu khác nhau về hai thuật ngữ đó. Sau đó, tập huấn viên tóm tắt cuộc thảo luận bằng cách giới thiệu ngắn gọn định nghĩa về ‘Vận động chính sách’ & ‘Chiến dịch’.

Vận động chính sách là một quá trình hành động nhằm tác động đến những thay đổi trong quá trình ra quyết định ảnh hưởng đến cuộc sống và cuối cùng là biến đổi xã hội ở cấp địa phương, quốc gia và toàn cầu. Vận động chính sách nhằm mục đích định hình những thay đổi mang tính hệ thống trong hành vi, đầu tư, luật pháp và chính sách.

Chiến dịch là một loạt các hành động có tổ chức, được lập kế hoạch cho một mục đích hoặc mục tiêu cụ thể. Một số ví dụ về thông điệp của Chiến dịch là ‘Quyền của tôi trên hành tinh của tôi’, ‘Không có đất không có sự sống’, ‘MeToo’, v.v.

Nhằm giúp học viên hiểu rõ hơn, tập huấn viên có thể cân nhắc cho học viên xem video về định nghĩa của vận động chính sách và chiến dịch. Dưới đây là hai video ví dụ:

- Định nghĩa vận động chính sách: https://youtu.be/NhrLirjp_E8
- Hiểu về vận động chính sách và hành động: <https://youtu.be/wOBYMqONzqM>

Cuối cùng, tập huấn viên tóm tắt rằng mọi người có thể có những ý tưởng và cách hiểu khác nhau về vận động chính sách, đặc biệt là khi họ đến từ các nền tảng xã hội và chính trị khác nhau. Vận động chính sách cũng có thể xảy ra dưới nhiều hình thức khác nhau. Điều quan trọng cần lưu ý là chúng ta cần làm cho tiếng nói của chúng ta được lắng nghe

đặc biệt bởi những người có quyền ra quyết định. Để hiểu rõ ràng định nghĩa về vận động chính sách và chiến dịch, cần thực hiện hoạt động tiếp theo.

Thảo luận: Trong nhóm lớn, mời học viên chia sẻ kinh nghiệm và quan điểm bằng cách đặt những câu hỏi sau:

- *Bạn quen thuộc với phương tiện truyền thông/mạng xã hội nào?*
- *Bạn có kinh nghiệm sử dụng phương tiện truyền thông để tổ chức vận động chính sách hoặc chiến dịch không? Đối tượng chính của bạn là ai?*
- *Kết quả của quá trình vận động/chiến dịch là gì?*

Trước khi bước vào làm việc nhóm, cần hiểu rõ các yếu tố chính của một cuộc vận động chính sách hoặc một kế hoạch cho chiến dịch. Chính vì vậy, việc cung cấp một khuôn mẫu đơn giản về lập kế hoạch vận động hoặc các hoạt động chiến dịch có thể giúp học viên có thắc mắc có thể nhìn thấy bức tranh rõ ràng hơn.

Bảng 4.1: Lưới chiến dịch và vận động chính sách

Thông điệp/hành động	Mục tiêu (dài hạn, ngắn hạn)	Đối tượng chính	Rủi ro và quản lý rủi ro	Mạng lưới liên minh

Làm việc nhóm:

- Chia cả lớp ra làm 3-5 nhóm
- Mỗi nhóm chọn một chủ đề chiến dịch có ý nghĩa với họ và cộng đồng họ, đồng thời yêu cầu họ nghĩ về cách tổ chức chiến dịch. Các ý tưởng cho các sự kiện và hoạt động bao gồm:
 - Một tuyên bố hoặc một bài đăng trên trang web
 - Một tuyên bố được đọc công khai tại một sự kiện cộng đồng
 - Một chương trình trò chuyện trực tuyến
 - Một sự kiện cộng đồng vào một ngày quan trọng như ngày Quốc tế Phụ nữ, ngày Quốc tế Sông Ngòi, hay ngày Trái Đất
 - Một chiến dịch trực tuyến trên Facebook Live
 - Hội thảo trên web (webinar)

Quy trình:

- Từng nhóm làm việc cùng nhau để lên kế hoạch cho chiến dịch (bằng cách sử dụng lưới chiến dịch và vận động chính sách bên trên). Các thành viên trong nhóm sẽ cần phải hỗ trợ lẫn nhau để lên kế hoạch và tìm thông tin.
- Mời từng nhóm trình bày kế hoạch chiến dịch với cả lớp. Họ có thể trình bày thông qua một bài thuyết trình hoặc đóng vai nếu họ muốn. Sau khi từng nhóm kết thúc, hỏi thêm ý kiến và đề xuất từ cả lớp để chiến dịch có hiệu quả hơn.
- Tổng kết bằng cách giải thích rằng có nhiều cách khác nhau để triển khai một chiến dịch dựa vào không gian chính trị của đất nước họ và các nguồn sẵn có. Điều quan trọng là cần xác định mục tiêu rõ ràng về những gì chúng ta muốn đạt được và tìm hiểu bất kỳ rủi ro nào có thể xảy ra.

Vì chiến dịch và vận động chính sách có thể còn mới mẻ đối với một số học viên, tập huấn/điều phối viên có thể chiếu một đoạn video ngắn hoặc các bài báo về các cộng đồng đang vận động để bảo vệ tài nguyên thiên nhiên của họ:

- **Video:** 'Người bảo vệ dòng sông' của Oxfam Campuchia:
<https://youtu.be/xNUPRhov8A>
- **Câu chuyện:** 'Dẫn đường dọc theo Sông Salween' của Oxfam Châu Á:
<https://asia.oxfam.org/latest/stories/leading-way-along-salween-river>

Tập huấn viên/điều phối viên tổng kết bằng cách giải thích rằng có thể thực hiện các chiến dịch theo nhiều cách khác nhau dựa trên không gian chính trị ở quốc gia và các nguồn lực sẵn có. Điều quan trọng là phải đặt mục tiêu rõ ràng cho những gì chúng ta muốn và hiểu mọi rủi ro có thể phát sinh.

HOẠT ĐỘNG 4.5: QUẢN LÝ RỦI RO

	1 tiếng
	Thực hiện đánh giá rủi ro nhằm giúp học viên nhận thức được những rủi ro tùy thuộc vào bối cảnh chính trị và loại hình hoạt động và hành động mà chúng ta đang thực hiện. Đây không phải là sợ hãi, mà là để hiểu về hành động của chúng ta, mức độ rủi ro và những gì chúng ta có thể làm để giảm thiểu rủi ro bằng cách thực hiện các hành động hay hoạt động của mình một cách an toàn và hiệu quả.
	Bảng xếp, viết lông, giấy ghi chú
	Do có thể có vài học viên có kinh nghiệm đối mặt với rủi ro, điều phối viên nên khuyến khích họ chia sẻ câu chuyện của mình nếu họ cảm thấy thoải mái. Mời các học viên này chia sẻ kinh nghiệm làm thế nào họ hạn chế hay quản lý rủi ro trong tổ chức, cộng đồng hay nhóm của mình. Rủi ro mà mỗi học viên đối mặt có thể sẽ khác nhau tùy thuộc vào không gian chính trị ở đất nước hay xã hội của họ. Do đó, điều quan trọng là điều phối viên cần phải khuyến khích học viên lắng nghe những người bạn của mình một cách tôn trọng.

Quy trình:

Bước 1: Xác định rủi ro

- Điều phối viên chuẩn bị bảng xếp và chia thành 2 cột. Ở bên trái, viết từ “Rủi ro” và ở bên phải viết từ “Giảm nhẹ”. Ở bước này, tập trung vào “Rủi ro”.
- Đầu tiên, cho phép mọi người có đủ thời gian để tự suy nghĩ về những rủi ro có thể gây ra từ hành động hoặc hoạt động mà họ dự định thực hiện và viết những rủi ro này ra giấy ghi chú. Họ có thể viết bao nhiêu tùy thích và dán lên cột “Rủi ro”.
- Sau đó, điều phối viên nhóm các rủi ro lại với nhau theo loại rủi ro mà học viên đã xác định. Sau đó mời mọi người tập trung lại trước bảng và xem qua tất cả các rủi ro.
- Mời học viên đọc các rủi ro họ dán lên bảng và giải thích với cả lớp. Điều phối viên nên cho phép thảo luận và đặt câu hỏi.

Bước 2: Giảm nhẹ

- Tương tự như bước 1, điều phối viên tập trung mọi người lại. Lần này, để cập rằng sau khi thảo luận về rủi ro, sẽ tiếp tục thảo luận về cách giải quyết những rủi ro đó. Giải thích từ “giảm nhẹ” có nghĩa là làm giảm mức độ nghiêm trọng của rủi ro.
- Mọi người nhìn vào những rủi ro mà họ đã viết và nghĩ về cách giải quyết những rủi ro đó.
- Họ có thể viết bao nhiêu ý tưởng tùy thích và dán lên cột “Giảm nhẹ”.
- Sau đó, điều phối viên nhóm danh sách các ý tưởng giảm nhẹ lại với nhau và mời cả lớp tập trung lại bằng xếp và nhìn qua chúng. Yêu cầu học viên đọc lên những rủi ro mà họ đã dán và những giải pháp giảm nhẹ mà họ đề xuất để giải quyết từng rủi ro. Dành đủ thời gian để thảo luận, đặt câu hỏi và chia sẻ kinh nghiệm.

Điều phối viên tổng kết hoạt động này bằng cách khẳng định tầm quan trọng của việc nghĩ về những rủi ro mà chúng ta có thể sẽ đối mặt khi thực hiện các công việc của mình, vì điều này sẽ giúp chúng ta đưa ra quyết định về hành động mà chúng ta sẽ thực hiện và cho phép chúng ta giảm thiểu rủi ro nhiều nhất có thể. Đánh giá rủi ro sẽ giúp chúng ta quyết định:

- Chúng ta cần tránh những gì để đảm bảo sẽ không có rủi ro
- Làm thế nào có thể tìm thấy cá nhân hay mạng lưới có thể hỗ trợ hay giúp đỡ chúng ta nếu gặp rủi ro
- Nếu không thể né tránh rủi ro, làm cách nào để giảm thiểu chúng nhằm đảm bảo ít ảnh hưởng nhất có thể bằng cách xác định mức độ rủi ro (thấp, trung bình hay cao) dựa vào mỗi hoạt động hay hành động mà chúng ta thực hiện

CHƯƠNG 5: TRỞ THÀNH MỘT TẬP HUẤN/ĐIỀU PHỐI VIÊN VÀ MỘT NHÀ LÃNH ĐẠO CỘNG ĐỒNG

“

WBAB tin rằng việc tạo ra một xã hội dân chủ và bình đẳng là cách bền vững nhất để thúc đẩy công bằng môi trường và bình đẳng giới. Xây dựng các phong trào xã hội mạnh mẽ dựa trên cộng đồng đòi hỏi một số lượng ngày càng tăng những điều phối viên và các thủ lĩnh thanh niên. Sau khi đã được học nhiều điều từ những chương trước, đây là thời điểm để chúng ta thực hành cách để thực hiện một hội thảo hay tập huấn về Giới và Môi trường trong cộng đồng của mình.

Chương này sẽ cho phép chúng ta thực hành và học cách thiết kế và tổ chức một hội thảo. Thông qua buổi học này, chúng ta sẽ hỗ trợ lẫn nhau nhằm đảm bảo rằng tất cả mọi người đều cảm thấy tự tin hơn để dẫn dắt các buổi tập huấn trong chính cộng đồng của họ. Cùng bắt đầu thôi!

Chương trình hoạt động

PHIÊN SÁNG

- [Lên kế Hoạch](#)
- [Trình bày](#)

PHIÊN CHIỀU

- [Dự án cộng đồng do cựu thành viên thực hiện: Bạn muốn thay đổi điều gì trong cộng đồng mình?](#)
- [Cách viết đề xuất dự án](#)

[Hãy phát triển đề xuất riêng của chúng ta](#)

[Đánh giá và theo dõi](#)

PHIÊN SÁNG

Lên kế hoạch

	2 tiếng
	Nhằm để học viên lên kế hoạch cho hội thảo hay tập huấn riêng của họ dựa vào những bài học có được từ tài liệu hướng dẫn này. Trước khi lên kế hoạch, điều phối viên nên ôn lại các chủ đề mà học viên học được trong suốt chương trình tập huấn.
	Bảng xếp, viết lông, màu, băng dính, giấy, giấy ghi chú, máy tính, loa, máy chiếu (nếu dự định chiếu video), v.v.
	• Khuyến khích học viên sử dụng phương pháp học tập tương tác dựa trên các nhóm mục tiêu. • Nhấn mạnh tầm quan trọng của phương pháp tiếp cận có sự tham gia trong thiết kế hội thảo để trong quá trình làm việc nhóm, ý kiến của mọi người đều được lắng nghe

Quy trình:

1. Điều phối viên ôn lại với học viên tất cả những bài học trong lớp tập huấn. Có thể thực hiện thông qua một bài thuyết trình với tên các chủ đề.
2. Phát bản sao của tài liệu tập huấn này cho các học viên và cho họ 20 phút để đọc sơ qua.
3. Sau đó, chia học viên thành 3 hoặc 4 nhóm. Mỗi nhóm sẽ làm việc cùng nhau để lập nên một kế hoạch tổ chức hội thảo dựa trên những gì học được từ tài liệu tập huấn. Các nhóm sẽ xác định:
 - a. Chủ đề hội thảo
 - b. Mục tiêu
 - c. Đối tượng hướng đến
 - d. Hoạt động
4. Sau khi các nhóm hoàn thành thiết kế khung cho hội thảo, yêu cầu họ viết ra chương trình hội thảo (tham khảo Tài liệu Bổ sung cho Tập huấn/Hội thảo cho bản mẫu và ví dụ cho chương trình) và dán lên tường để mọi người cùng thấy.
5. Dựa vào các hoạt động được thiết kế, yêu cầu mỗi nhóm phân chia vai trò cho các thành viên cho mỗi phần trong chương trình. Họ cũng có thể thảo luận về dụng cụ và phương pháp sử dụng trong các hoạt động hội thảo.
6. Sau đó, cho các nhóm đủ thời gian để chuẩn bị tài liệu sử dụng cho tập huấn/hoạt động và thực hành trong nhóm.

Trình bày

	2 tiếng
	Để học viên trình bày kế hoạch hội thảo của họ. Đây là điều quan trọng để họ có được kinh nghiệm sử dụng tài liệu tập huấn trước khi sử dụng nó để thực hành trong cộng đồng. Việc nhận được phản hồi và đề xuất cho nhau cũng rất hữu ích đối với các học viên.
	Bảng xếp, viết lông, màu, băng dính, giấy, giấy ghi chú, máy tính, loa, máy chiếu (nếu dự định chiếu video), v.v.
	Trong bối cảnh đại dịch Covid-19, nhiều hoạt động có thể chuyển sang trực tuyến. Việc sử dụng các nền tảng trực tuyến để tổ chức hoạt động cũng là một điều mới đối với chúng tôi. Trong tài liệu tập huấn này, chúng ta sẽ khám phá phần nào có thể được tổ chức trực tuyến với những người bạn, đối tác và mạng lưới của mình.

Tạo năng lượng/khởi động 5 phút: mời một học viên khác lên dẫn một trò chơi hay một hoạt động nhỏ cho cả lớp.

Quy trình:

- Mỗi nhóm trình bày kế hoạch hội thảo của mình. Khi các nhóm trình bày, điều phối viên khuyến khích những nhóm khác quan sát cẩn thận và chú ý vào phần trình bày.
- Khi một nhóm trình bày, các nhóm khác có thể đặt câu hỏi, hành động như thể họ là nhóm mục tiêu của hội thảo.
- Sau đó, điều phối viên mời các nhóm đưa ra nhận xét và gợi ý làm thế nào để cải thiện kế hoạch trên.
- Sau khi kết thúc, điều phối viên mời mọi người ngồi thành một vòng tròn và đánh giá hoạt động này. Điều phối viên có thể hỏi các câu hỏi như:
 - *Bạn cảm thấy thế nào về các kế hoạch hội thảo?*
 - *Bạn thích điều gì nhất?*
 - *Bạn nghĩ mình đã làm tốt điều gì và lĩnh vực nào bạn muốn cải thiện hơn nữa?*

- Hoạt động này có thể được thực hiện bằng cách viết ra hai ký hiệu với các từ “Trước” và “Sau”. Điều phối viên hỏi học viên họ đang ở đâu sau khi tham gia buổi tập huấn này và mức độ tự tin của họ để tổ chức một hội thảo ở nước họ dựa trên tài liệu tập huấn này.
- Sau khi phản hồi, điều phối viên kết thúc hoạt động bằng cách nhấn mạnh rằng không có quy tắc nghiêm ngặt nào và học viên nên thoải mái bổ sung hay thay đổi các bài học trong tài liệu tập huấn này theo cách họ cảm thấy đúng hay có ích.

CHÚNG TÔI, WBAB, RẤT SẴN LÒNG HỖ TRỢ BẠN BẰNG MỌI CÁCH CÓ THỂ ĐỂ GIÚP ĐỠ VÀ CÙNG NHAU HỌC HỎI TRONG THỜI GIAN KHÓ KHĂN NÀY.

PHIÊN TRƯA

Dự án cộng đồng do cựu thành viên thực hiện: **Bạn muốn thay đổi điều gì trong cộng đồng mình?**

1 tiếng

Nếu có thể, sẽ là một ý tưởng tuyệt vời nếu tổ chức thực hiện trao một khoản tài trợ nhỏ cho các học viên sau hội thảo. Một khoản tài trợ nhỏ là một chiến lược tốt nhằm duy trì hoạt động và đạt được sứ mệnh của tổ chức. Do đó, một dự án tài trợ nhỏ là cách tốt nhất để cải thiện kỹ năng lãnh đạo của cựu thành viên và xây dựng mạng lưới với các nhóm địa phương. Vào ngày cuối cùng của hội thảo, ban tổ chức có thể giới thiệu những khoản tài trợ nhỏ cho học viên. Hơn nữa, ban tổ chức có thể hướng dẫn học viên cách viết đề xuất dự án, cách thực hiện dự án, cách thiết kế ngân sách, cách quản lý các vấn đề tài chính, cách viết báo cáo dự án, cách đánh giá dự án và cách thực hiện các hành động trong tương lai cho các vấn đề của cộng đồng.

Thêm vào đó, một dự án tài trợ nhỏ sẽ giúp khuyến khích học viên hợp tác làm việc với nhau. Ban tổ chức nên khuyến khích học viên thực hiện các dự án hợp tác ở nước họ. Trong một số trường hợp, học viên có thể muốn thực hiện một dự án nhóm chẳng hạn như tổ chức các hội thảo cộng đồng để thảo luận các vấn đề về đập và khai thác mỏ. Mỗi một dự án nên có kết nối rõ ràng với giới, môi trường và phát triển. Học viên có thể làm việc với nhiều vấn đề trong các chủ đề

lớn này. Ví dụ, trong hội thảo, học viên sẽ thảo luận chung về “các vấn đề cộng đồng”, nhưng có nhiều người không biết cách nâng cao nhận thức cộng đồng, cách giải quyết các vấn đề và cách giảm thiểu các tác động tiêu cực. Ban tổ chức có thể nêu một số ví dụ nhằm giúp học viên phát triển ý tưởng riêng cho các dự án cộng đồng.

Ví dụ, học viên có thể tập trung vào các chủ đề như:

- Khai thác mỏ
- Đập
- Du lịch sinh thái
- Tái định cư
- Ô nhiễm nguồn nước
- Thu hồi đất
- Lập bản đồ đất
- Quyền đất đai của phụ nữ

Cách viết đề xuất dự án

1 tiếng

Đầu tiên, điều phối viên có thể dành vài phút để hỏi học viên suy nghĩ của họ về những nội dung nên có trong một đề xuất dự án. Sau đó, điều phối viên có thể giải thích cấu trúc cơ bản của một đề xuất dự án bằng cách chiếu lên màn hình hoặc viết lên bảng các thông tin sau:

1. Tổng quan dự án (cung cấp một cái nhìn tổng quan về toàn bộ đề xuất dự án)
2. Giới thiệu về ứng viên (giải thích tại sao bạn đáng tin cậy để nhận tài trợ)
3. Đặt vấn đề (các vấn đề đang diễn ra trong cộng đồng của bạn, ai sẽ là người hưởng lợi từ dự án và tại sao. Chi tiết hết mức có thể, bao gồm số người bị ảnh hưởng, bản đồ vị trí, hình ảnh về những vấn đề, v.v.)
4. Mục tiêu và kết quả dự án. Bạn muốn đạt được điều gì sau dự án?
5. Kế hoạch dự án (giải thích từng bước thực hiện dự án và ai sẽ là người thực hiện từng hoạt động. Đảm bảo bao gồm mốc thời gian cho tất cả các hoạt động)
6. Khả năng (trình bày khả năng đặc biệt của bạn và nhóm của bạn để thực hiện dự án này)
7. Đánh giá dự án (trình bày cách bạn sẽ đánh giá dự án có đạt được mục tiêu hay không và cách thu thập thông tin)

8. Ngân sách (thiết kế một ngân sách thực tế và kiểm tra chi phí tại các địa điểm thực hiện dự án)
9. Duy trì tác động (trình bày tính bền vững lâu dài của dự án)

Điều phối viên có thể chia sẻ với học viên một số ví dụ về các đề xuất dự án đơn giản, từ đó họ có thể nắm được cơ bản một đề xuất dự án sẽ trông như thế nào.

- Ví dụ về đề xuất của WBAB gửi cho APWLD: <https://bit.ly/3ceH0dd>
- Ví dụ về đề xuất của WBAB gửi cho Oxfam: <https://bit.ly/3q4DEKR>

HÃY PHÁT TRIỂN ĐỀ XUẤT RIÊNG CỦA CHÚNG TA

4 tiếng

Hoạt động này sẽ tạo cơ hội cho học viên có kinh nghiệm trực tiếp viết một đề xuất dự án. Điều phối viên có thể thảo luận với học viên liệu họ muốn viết các đề xuất cá nhân hay cùng nhau phát triển một đề xuất. Nếu các học viên cùng đến từ một cộng đồng, họ có thể chọn làm việc theo nhóm.

Viết một đề xuất dự án là không dễ và rất mất thời gian. Trong phần này, chúng tôi đề xuất học viên tập trung vào việc đưa ra những thông tin chính thông qua các gạch đầu dòng hơn là đưa ra đầy đủ thông tin.

Sau khi tất cả các học viên hoàn thành đề xuất của mình, tập trung mọi người lại và cho phép mỗi cá nhân hoặc nhóm 5-10 phút để chia sẻ ý tưởng dự án nhằm nhận được nhận xét và đề xuất từ cả lớp.

Ở cuối phiên, điều phối viên có thể đề xuất những nhà tài trợ tiềm năng có thể hỗ trợ các dự án cộng đồng liên quan đến giới và môi trường.

ĐÁNH GIÁ VÀ THEO DÕI

	30 phút
	Nhằm giúp học viên lên kế hoạch cho hội thảo của họ dựa trên những gì đã học được. Trước khi lên kế hoạch, điều phối viên nên ôn lại một lần nữa các chủ đề đã được đề cập trong suốt quá trình tập huấn.

Quy trình:

Mời mọi người ngồi thành một vòng tròn và chia sẻ quan điểm và cảm nghĩ về hội thảo nói chung và những gì có thể được cải thiện. Điều phối viên có thể chọn dán một tờ giấy khổ lớn lên tường và phát giấy ghi chú cho học viên để viết ra cảm nghĩ hoặc những gì họ đã học được từ chương trình tập huấn (hình 5.1). Ví dụ, tâm trạng của bạn sau chương trình tập huấn như thế nào? Bạn có thể dùng các biểu tượng cảm xúc hoặc các biểu tượng như mặt trời, mây và bão.

Điều phối viên và học viên cần đánh giá về hội thảo. Có thể thực hiện trực tiếp hoặc ẩn danh

Vòng hai: để nhận được những thông tin chi tiết hơn về hội thảo từ mỗi học viên, ban tổ chức có thể cung cấp một biểu mẫu đánh giá chi tiết cho từng người. Có thể thực hiện đánh giá vào một ngày sau hội thảo thông qua các biểu mẫu trực tuyến như Google hay các biểu mẫu khác.

Ban tổ chức cũng có thể liên hệ với học viên sau hội thảo để hỏi họ đã áp dụng nội dung hội thảo ở mức độ nào trong cuộc sống cá nhân, cộng đồng và hoạt động của họ.

đánh giá cao nhất từ chương trình
tập huấn này

không có gì mới hay thú vị

mọi thứ không quá tốt và cần cải thiện

TÀI LIỆU BỔ SUNG CHO HỘI THẢO/ TẬP HUẤN

Mẫu về Chương trình Hội thảo

Tên dự án:

Thời gian dự án:

Tên nhóm hoặc tổ chức:

Bối cảnh dự án:

.....
.....

Mục tiêu:

1.
2.
3.

Kết quả mong đợi:

1.
2.
3.

Ngày	Thời gian	Mô tả	Điều phối	Địa điểm	Nhận xét

Ví dụ về Biểu mẫu Đánh giá

1) Vui lòng trả lời các câu sau bằng cách sử dụng thang đo 4 điểm nhằm xác định mức độ đồng tình hoặc không đồng tình của bạn cho từng câu. Vui lòng kiểm tra các số phù hợp.

4=Hoàn toàn đồng ý 3=Đồng ý 2=Không đồng ý 1=Hoàn toàn không đồng ý

STT	Câu hỏi	Hoàn toàn đồng ý (4)	Đồng ý (3)	Không đồng ý (2)	Hoàn toàn không đồng ý (1)
1	Mục tiêu của chương trình được xác định rõ ràng				
2	Các chủ đề được đề cập có liên quan với bạn				
3	Các nội dung được tổ chức tốt và dễ dàng theo dõi				
4	Kinh nghiệm trong chương trình sẽ hữu ích cho công việc của bạn				
5	Chương trình đạt được mục tiêu đề ra				
6	Thời lượng chương trình vừa đủ				
7	Đồ ăn và nơi ở thoải mái				
8	Hội thảo Kết nối xuyên biên giới có thể giúp bạn và cộng đồng của bạn nói chung				

2) Vui lòng cung cấp thêm thông tin chi tiết.

1. Điều gì đã thu hút bạn nộp đơn cho hội thảo này? (Vui lòng trả lời chi tiết)

.....

2. Bạn đã học được gì từ hội thảo? (Vui lòng trả lời chi tiết)

Phần định hướng: Chào đón và giới thiệu và khu vực thực địa bạn được đến thăm.

.....

Học về các vấn đề Môi trường, Quyền Đất Đai và Giới

.....

Học nghiên cứu

.....

Đi thực địa

.....

Nghiên cứu và trình bày

.....

3. Bạn đã tham gia những gì? Có bất kỳ thay đổi nào trong thái độ hoặc cách bạn suy nghĩ về các vấn đề chính không?

.....

4. Bạn có thể cải thiện bản thân như thế nào từ hội thảo này và bạn có thể thấy những thay đổi nào về bản thân?(Vui lòng trả lời chi tiết)

.....

5. Bạn thích điều gì nhất từ hội thảo? Tại sao? (Vui lòng trả lời chi tiết)

.....

6. Bạn có thể áp dụng kiến thức từ hội thảo trong cộng đồng/ tổ chức của bạn và những nơi khác như thế nào? (Vui lòng trả lời chi tiết)

.....

7. Trong tương lai, bạn mong muốn có hội thảo bổ sung gì (kỹ năng/kiến thức)? (Vui lòng trả lời chi tiết)

.....

8. Vui lòng chia sẻ những nhận xét khác hoặc bổ sung thêm cho các câu trả lời trên tại đây:

.....

Các tệp mẫu khác để thực hiện hội thảo

Mẫu chương trình hội thảo:

- <https://docs.google.com/document/d/1hkTel-O2bpq-NDxTJzyYEgcsPwHiS7S1mDXilUEwmYM/edit?usp=sharing>

Chương trình và điều phối:

- https://drive.google.com/file/d/1bzs7mx28aP-mytg0ePFscBVyZA9Sw7_K/view?usp=sharing
- https://docs.google.com/document/d/1bzs7mx28aP-mytg0ePFscBVyZA9Sw7_K/edit

Tập huấn vận động chính sách:

- <https://drive.google.com/file/d/1IUJAXZx-xBs1y2LssueEPfXAtDmoTpVf/view?usp=sharing>

Biểu mẫu đánh giá:

- https://docs.google.com/document/d/1q7bH1nWe6rAmb_-z0Li5jhUfb-L3bz805q3_JsyKprl/edit?usp=sharing
- https://drive.google.com/file/d/1ag2XkGskXT03h7dkPGCve8hTmiUIG_X0/view?usp=sharing

Báo cáo tường thuật:

- <https://docs.google.com/document/d/1ssrx4fgSes6kDcc7EE6ePLIBvLcQPggpCflLoaWFWpTk/edit?usp=sharing>

Tài xuống kích thước đầy đủ của hình 3.3:

- <https://diversityis.com/lesson-plan-feminism-is-for-everybody-celebrating-womens-history-month-and-how-gender-intersects-with-other-identities>
- https://diversityis.com/wp-content/uploads/2019/01/DiversityIS_Lesson-Plan_Graphic1.jpg

Tải xuống bảng 3.2: Tiếp cận và kiểm soát các tài nguyên của cộng đồng

- <https://drive.google.com/file/d/1ec1HoVmtknF6iv-8k7lgrHVR0rttsHht/view>

Tìm hiểu thêm về Cây Mâu thuẫn trông như thế nào tại:

- <https://jayneseminaredocherty.files.wordpress.com/2014/03/conflictreesample.gif>
(Thông tin này sẽ bổ ích cho hoạt động 1.3 “Cây Mâu thuẫn” ở trang 32 trong tài liệu hướng dẫn này.)

Ủy ban Thế giới về Đập (WCD)

WCD là gì?

Trước bối cảnh sự phản đối ngày càng tăng đối với các đập lớn, WCD được Ngân hàng Thế giới và IUCN thành lập vào năm 1998 để:

- Đánh giá hiệu quả phát triển của các đập lớn và đánh giá các giải pháp thay thế cho phát triển tài nguyên nước và năng lượng; và
- Xây dựng các tiêu chí, hướng dẫn và tiêu chuẩn được quốc tế chấp nhận để lập kế hoạch, thiết kế, thẩm định, xây dựng, vận hành, giám sát và ngừng hoạt động của đập.

12 Ủy viên đến từ nhiều nước khác nhau, đại diện cho nhiều lợi ích khác nhau trong các đập lớn - bao gồm các chính phủ và tổ chức phi chính phủ, các nhà điều hành đập và phong trào nhân dân cơ sở, các tập đoàn và học giả, các hiệp hội ngành và các nhà tư vấn. WCD dựa trên sự tham vấn rộng rãi của cộng đồng và nhiều nghiên cứu cơ bản và đệ trình. Báo cáo cuối cùng của Ủy ban Đập và phát triển: Khuôn khổ mới cho việc ra quyết định.

Các khuyến nghị của WCD là gì?

WCD cung cấp một cách tiếp cận mới để cải thiện kết quả của các đập và dự án phát triển nguồn nước thông qua việc nhấn mạnh vào 5 giá trị cốt lõi:

- Công bằng
- Hiệu quả
- Ra quyết định có sự tham gia
- Tính bền vững
- Tính trách nhiệm

Ủy ban cũng cung cấp một khuôn khổ cải tiến để ra quyết định đối với các dự án nước và năng lượng dựa trên việc công nhận các quyền và đánh giá rủi ro đối với tất cả các bên liên quan. Những người bị ảnh hưởng bất lợi nên tham gia vào quá trình lập kế hoạch và ra quyết định và được chia sẻ lợi ích của dự án. Các khuyến nghị chính của Ủy ban bao gồm những điều sau:

- Không đập nào nên được xây dựng mà không có “sự chấp nhận có thể chứng minh được” của những người bị ảnh hưởng và không có sự đồng ý trước một cách tự nguyện và được thông tin của những người bản địa và bộ lạc bị ảnh hưởng.
- Cần xây dựng các đánh giá toàn diện và có sự tham gia của người dân về nhu cầu nước và năng lượng cũng như các lựa chọn khác nhau để đáp ứng những nhu cầu này trước khi tiến hành bất kỳ dự án nào.
- Cần ưu tiên tối đa hóa hiệu quả của hệ thống nước và năng lượng hiện có trước khi xây dựng bất kỳ dự án mới nào.
- Cần tiến hành đánh giá định kỳ có sự tham gia các đập hiện có nhằm xem xét các vấn đề như an toàn đập và khả năng ngừng hoạt động
- Cần phát triển các cơ chế nhằm cung cấp các khoản bồi thường hoặc bồi thường có hiệu lực hồi tố cho những người bị ảnh hưởng bởi các đập hiện có và nhằm khôi phục các hệ sinh thái bị phá hủy.

Tại sao WCD có vai trò quan trọng?

WCD đã chuẩn bị đánh giá toàn cầu và độc lập đầu tiên về các đập lớn. Quá trình này diễn ra minh bạch và có sự tham gia và nghiên cứu sâu rộng đã được thực hiện. WCD phát hiện ra rằng chi phí kinh tế, xã hội và môi trường của các đập lớn thường cao và vượt quá lợi ích của chúng, và các giải pháp thay thế cho nước và năng lượng luôn sẵn có, khả thi và thường chưa được kiểm tra. WCD đưa ra một loạt khuyến nghị có liên quan không chỉ đối với quy hoạch năng lượng và nước, mà còn đối với quy hoạch phát triển nói chung.

Với tư cách là một ủy ban được quốc tế tôn trọng, các phát hiện và khuyến nghị của WCD có thể có sức nặng lớn trong các cuộc tranh luận về đập trên toàn thế giới. Những gì WCD nói phù hợp với tầm quan trọng của người đang nói nó. WCD do Ngân hàng Thế giới đồng tài trợ. Các ủy viên bao gồm Giám đốc điều hành kỹ thuật của công ty đa quốc gia ABB và một cựu Chủ tịch của Ủy ban Quốc tế về Đập lớn (ICOLD), hiệp hội chuyên nghiệp hàng đầu của ngành công nghiệp đập lớn toàn cầu. Báo cáo đã được tất cả các Ủy viên nhất trí.

Bạn có thể sử dụng báo cáo như thế nào ?

Các tổ chức phi chính phủ và các phong trào của người dân có thể sử dụng báo cáo WCD để dừng hoặc sửa đổi các dự án phát triển mang tính phá hoại, để thúc đẩy các giải pháp thay thế, khuyến khích trách nhiệm giải trình và quá trình phát triển. Đồng thời, thúc đẩy các mô hình ra quyết định mới xung quanh việc lập kế hoạch phát triển. Một số ý tưởng về cách bạn có thể sử dụng báo cáo này bao gồm:

- Giáo dục các cộng đồng bị ảnh hưởng, các tổ chức phi chính phủ và công chúng về các phát hiện và khuyến nghị của WCD. Dịch tài liệu sang ngôn ngữ địa phương. Tổ chức các hội thảo địa phương, khu vực và quốc gia cho các tổ chức phi chính phủ, cộng đồng bị ảnh hưởng, học giả, sinh viên và đại diện chính phủ để thảo luận về báo cáo.
- Chuẩn bị các bản phân tích về việc liệu các dự án được đề xuất có tuân thủ các khuyến nghị của WCD hay không và chia sẻ cho các cơ quan chính phủ và các nhà tài trợ.
- Vận động để các khuyến nghị của WCD được đưa vào luật và chính sách quốc gia và gây áp lực cho các tổ chức chính phủ chính thức xác nhận các khuyến nghị.
- Thúc đẩy Ngân hàng Thế giới, các ngân hàng phát triển khu vực, các cơ quan tín dụng xuất khẩu và các cơ quan viện trợ song phương áp dụng các khuyến nghị của WCD vào các chính sách của họ và tuân theo các khuyến nghị đó trong thực tế.
- Sử dụng các khuyến nghị của WCD để vận động bồi thường cho các cộng đồng bị ảnh hưởng bởi các đập.
- Tổ chức các quy trình dựa vào cộng đồng để xác định và thúc đẩy các giải pháp thay thế không dùng đập để cung cấp nước, năng lượng và kiểm soát lũ.

- Thông tin chi tiết vui lòng truy cập tại trang web của WCD tại www.dams.org
- Tờ Dữ kiện về các đập Mê Công và Salween có sẵn bằng tiếng Anh và các ngôn ngữ khu vực trên trang web International Rivers tại <https://www.internationalrivers.org/resources/factsheets/>

Các video sau đây có thể giúp học viên tìm hiểu thêm về tác động của các đập lớn:

Các đập có đang giết chết dòng sông Mê Công?	Các đập trên sông Mê Công đang có tác động tàn phá
Nguồn: Kênh YouTube của DW News https://www.youtube.com/watch?v=dOg6s2YB0Fg	Nguồn: Kênh Youtube của Joureyman Pictures https://www.youtube.com/watch?v=_enqIMBintc

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- ณรงค์กรรณ รอดทรัพย์. (2555). ปิตาธิปไตย: ภาพสะท้อนแห่งความไม่เสมอภาค ระหว่างชายหญิงในสังคมเอเชีย Patriarchy: The Reflection of the Inequality between Male and Female in Asian society. วารสารวิชาการออนไลน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 4(2), 31. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/bruj/article/view/75658/60928>
- สันธิฐิตา กาญจนพันธุ์. (2554). ความคิดสีเขียว วาทกรรม และความเคลื่อนไหว. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคมและคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Agarwal, B. (1994). Gender and command over property: A critical gap in economic analysis and policy in South Asia. World Development. 22, 1455-1478. doi: [https://doi.org/10.1016/0305-750X\(94\)90031-0](https://doi.org/10.1016/0305-750X(94)90031-0)
- AMAZE Org. (2019, December 5). Sex Assigned at Birth and Gender Identity: What Is The Difference? [Video file]. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=Y19kYh6k7ls>
- Brown, S. (2019). Difference Between Feminism and Gender Equality. Difference Between Similar Terms and Objects. Retrieved 3 March 2022, from <http://www.differencebetween.net/miscellaneous/culture-miscellaneous/difference-between-feminism-and-gender-equality/>
- Bureau of International Information Programs, United States Department of State. (2012). Global Women's Issues: Women in the World Today. Retrieved 30 December 2020, from <https://ecampusontario.pressbooks.pub/womenintheworld/chapter/chapter-11-women-and-the-environment/>
- Canadian Institutes of Health Research. (2020). Sex and Gender Science Chairs. Retrieved 5 January 2020, from <https://cihr-irsc.gc.ca/e/51596.html>
- Cross, K., (2018). Sex and gender: What is the difference?. Retrieved 4 January 2020, from <https://www.medicalnewstoday.com/articles/232363>
- Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). (n.d.). Water and gender. Retrieved 5 January 2020, from <http://www.fao.org/land-water/water/watergovernance/water-gender/en/>
- Gender Spectrum. (2019). Understanding Gender. Retrieved 9 January 2020, from <https://genderspectrum.org/articles/understanding-gender>
- HARRIS, M. (2018). Women must be central to Mekong dam decisions. Retrieved 24 December 2020, from <https://www.bangkokpost.com/opinion/opinion/1424310/women-must-be-central-to-mekong-dam-decisions>
- iLaw. (2018). ทำความรู้จัก CEDAW กับ หลักการความเสมอภาค. Retrieved 30 December 2020, from <https://www.facebook.com/iLawClub/posts/10160224745535551/>
- IUCN. (2018). Women as change-makers in the governance of shared Retrieved 5 January 2020, from <https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/2018-036-En.pdf>
- IUCN and Oxfam. (2018). Gender and water governance in the Mekong region. Retrieved 4 January 2020, from https://www.iucn.org/sites/dev/files/content/documents/2018/final_gender_report_mekong_water_governance_17_july.pdf
-

- Lumen Learning. (n.d.). Module 9: Gender, Sex, and Sexuality. Retrieved 3 January 2020, from <https://courses.lumenlearning.com/wm-introductiontosociology/chapter/sex-and-gender/>
- Mago, P., & Gunwal, I. (2019). Role of Women in Environment Conservation. doi: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3368066>
- Narciso, R. (2013). The Impact of Mekong Dams on Women. Retrieved 24 December 2020, from <https://wle-mekong.cgiar.org/women-and-dams/>
- O'Donnell, G. (2019). LESSON PLAN: 'Feminism is for Everybody': Celebrating Women's History Month and How Gender Intersects with Other Identities. Retrieved 5 January 2020, from <https://diversityis.com/lesson-plan-feminism-is-for-everybody-celebrating-womens-history-month-and-how-gender-intersects-with-other-identities>
- Oxford Committee for Famine Relief. 2015. Water Governance, Dams and Rivers Curriculum Facilitators' Guide. n.p.:Oxfam
- Pavlic, B., Ruprecht, L., & Sam-Vargas, S. (2000). Gender equality and equity: a summary review of UNESCO's accomplishments since the Fourth World Conference on Women, Beijing 1995. Retrieved 5 January 2020, from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000121145>
- Pryzgoda, J., & Chrisler, J. (2000). Definitions of Gender and Sex: The Subtleties of Meaning. Sex Roles. 43, 553-569. doi: <https://doi.org/10.1023/A:1007123617636>
- Ribot, J and Peluso, N (2003). "A theory of access". Rural Sociology. 68(2), 153-181
- Rocheleau, D. (et al.) (1996). Feminist Political Ecology: Global Issues and Local Experiences. Routledge, New York.
- Schalager, E and Ostrom, E. (1992). "Property-rights regimes and natural resources: A Conceptual analysis. Land Economics, 68 (3), 249-262
- Sida's international work. (2016). GENDER AND THE ENVIRONMENT. Retrieved 4 January 2020, from <https://cdn.sida.se/publications/files/-gender-and-the-environment.pdf>
- Sikor, et al. (2017). Property Rights Regimes and Natural Resources: A Conceptual Analysis Revisited. World Development, Vol. 93, pp. 337-349
- The international river and Oxfam. (2020). Transforming power A gender guide for organisations campaigning on dams and for rivers. Retrieved 4 January 2020, from <https://www.internationalrivers.org/wp-content/uploads/sites/86/2020/09/Gender-Guide-English-single-pages.pdf>
- The news minute. (2016). Understanding sex and gender: They are connected, but not interdependent. Retrieved 1 January 2020, from <https://www.thenewsminute.com/article/understanding-sex-and-gender-they-are-connected-not-interdependent-44437>
- Tseng, J. (2008). Sex, Gender, and Why the Differences Matter. Virtual Mentor, 10(7), 427-428. doi: 10.1001/virtualmentor.2008.10.7.fred1-0807
- UNICEF Georgia. (2018, April 25). UN Sustainable Development Goals - Overview [Video file]. Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=M-iJM02m_Hg
- United Nations Human Rights. (n.d.). CEDAW in your daily life. Retrieved 30 December 2020, from <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CEDAW/Pages/DailyLife.aspx>
- UN Women. (n.d.). About UN Women. Retrieved 5 January 2020, from <https://www.unwomen.org/en/about-us/about-un-women>

Weaving Bonds Across Borders. (2019). Where the Rivers Meet: Our Future Community Leaders. Retrieved 5 January 2020, from http://www.weavingbondsacrossborders.org/wordpress/wp-content/uploads/2019/06/Book_Where-the-Rivers-Meet_for-Web.pdf

Wikipedia, the free encyclopedia. (2021). UN Women. Retrieved 5 January 2020, from https://en.wikipedia.org/wiki/UN_Women

Women Human Rights Defenders. (2020). 2020 CEDAW Progress Report Card (Thai version). Retrieved 30 December 2020, from https://www.protectioninternational.org/sites/default/files/final_cedaw_2020_edit_new_270263.pdf

